

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: **VÉSEI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Engedmények.

Budapest, január 28.

(v.) Jóval határozottabb formában nyilatkozott ma a képviselőházban báró Fejérvári miniszter a katonai javaslatokkal összefüggő nemzeti engedményekről, mint a minap a szabadelvűpárt érkeztetésén. Akkor még igen sok volt szavaiban a nyílt s a lapangó fenntartás s feltűnően tartózkodó a bennük foglalt ígért. Ma már bátrabban ígért a miniszter s erősebben nyomta meg a szót. Nyilvánvaló tehát, hogy vasárnap Bécsben jártában a nemzeti engedményekre vonatkozó előterjesztései kedvező fogadtatásra találtak. Kettős megnyugvás meríthető e mindenképp öröndetes fordulatból. Az egyik az, hogy a kormány becsületesen akarja a nemzeti elemnek a véderőben való hathatósabb érvényrejutását. S a másik az, hogy e lojális törekvése a trón részéről jóakaratu méltánnyalással találkozik.

Uj engedményt is hozott magával Bécsből báró Fejérvári. Olyat, mely az Apponyi-féle kívánalmak jegyzékében nem is szerepelt s melyre néve a szabadelvűpárt érkeztetésén még tartózkodó ígért sem adatott. A kormány előterjesztésére a korona ugyanis beleegyezett, hogy az új tarackütegek számára kívánt póttartalékosok behívása egészen elejtessék. Szerzett jogon tehát nem fog semmi sérelem esni. Egyetlen emberen sem. Bizony nagyot fordult a világ azért, hogy a katonai javaslatok első formájukban kerültek a képviselőház színe elé. Akkor 21.000 póttartalékosnak fegyver alá rendeléséről volt szó. Időközben ez a kívánság lemerséklődött 6000 póttartalékosra. Ma pedig a kormány ettől a kívánságtól is elállott. A tarackütegek legénysége az ujoncjutalékból fog kiállítani, ami egyuttal e javaslatok legfőbb pontjának gyökeres orvoslását

is jelenti. A minden engedményt és ígértet fitymáló ellenzék semmerte e koncessziótkicsinyelni. Nagy sor az, mikor a kormány az egyéni jogok tiszteletében annyira megy, hogy a hadsereg harc képességéhez fűződő nagy állami érdeket is alárendeli a szerzett jogok szentségének. Ez történt az adott esetben. Az utóbbi idők tapasztalatai azt tanították, hogy háboru esetén a fedett helyek védelme érdekében feltétlen és sürgős szükség van a modern tüzérség legifjabb sarjadékára: a tarackokra, amelyeket Európának minden nagyobb hadserege nagysietve igyekezett beszerezni. A verseny törvényeinél fogva a mi véderőnk sem vonhatta ki magát emez ujítás alól. S oly égetőnek mutatkozott a szükség, hogy a harc képesség ez újabb biztosítékának megszerzése érdekében a póttartalék egy tetemes részének állandó fegyverszolgálatra behívását határozta el eredetileg a hadvezetőség. S ime e fontos és sürgős szükséglet most visszavonul a póttartalékosok szerzett jogai elől. A jogtiszteletnek e ritka példája élénk rokonszenvet fog kiváltani a közvéleményből s kétségtele nélkül engesztelő hatást gyakorol majd az ellenzékre is. Ugy látszik, olyan idöket élünk immár, midőn a szükség nem bont többé törvényt s midőn a polgár szerzett joga előtt lobogót hajt a legfontosabb államérdek is.

S ez nem pusztá ígért alakjában, hanem kész és visszavonhatatlan vívmányul jelentette be ma a kormány. Pedig ezt az engedményt nem kérte Apponyi s nem nagyon sürgették az ellenzék szónokok sem. Méltán fog a kormány e spontán fellépésében a közvélemény megnyugtató zálogot látni arra nézve, hogy a nemzeti követelmények egész területén ugyanilyen becsülettel jöndületot s a közhangulatnak ugyanilyen előzékeny honorálását fogjuk a kormány és a korona részéről tapasztalni.

Cikornyátlan katonás nyíltság és meleg férfiaság jellemezte báró Fejérvári beszédének ama részét, mely a kilátásba helyezett nemzeti konpenzációk ügyét taglalta. Igenis, most már meglesz a közel jövőben a katonai büntető-jogszolgálat reformja. Eddig szinte tompa megadással türtük e szegényletes darab középkort, mely valóságos megcsúfolása a humanizmusnak s a jogbiztosítékok modern fogalmának. Az a borzasztó állapot, hogy a bűnvádi kereset alá fogott katona olyan igazságszolgáltatás karmai közé jutott, mely a vizsgálóbíró, a közvádó, a védő és a főltárgyalást vezető elnök szerepeit a hadbíró személyében egyesítette, ez a kiáltóan buta és lelketlen anakronizmus meg fog valahára szűnni s helyét a modern perrend valamely kielégítő formája fogja elfoglalni. Fejérvári ezt határozott formában ígért meg s erre a rövidlejáratu politikai váltóra rávezette biztosítéku a maga férfiu szavahihetőségének zsíróját is. Ugyanilyen öröndetes kijelentést hallottunk a minisztertől a magyar tiszteknek magyar csapatokba való beosztása dolgában is. Az ellenzék a miniszter ígértének súlyát azzal a lármás ellenvetéssel próbálta csökkenteni, hogy hiszen ugyanezt ő felsége már 1868-ban is elrendelte, de azért mind e mai napig sem történt meg. Ezzel szemben joggal hivatkozhatot Fejérvári arra, hogy tőle most először kéri ezt számon s ő tehát most először teszi ezt az ígértet; s nagy nyomattal, szinte ünnepélyes emfázissal tette hozzá, hogy senkinek sincs joga az ő adott szavában kételkedni. A zászló- és cimerekérdésre vonatkozó miniszteri fejtegetéseket szintén hazafias megalégedéssel fogadta a Ház többsége. Hogy a kérdés bonyodalmas, az épp oly kevésbé tagadható, mint az, hogy ilyen kényes természetü dolgok sikeres megoldását holmi hevenyészett elhatározások-

A hol a pénz nem isten

— REGÉNY —

írta: JÓKAI MÓR

(39)

Egy félkörben kanyaruló tufasziklapart, mely a szigetot a tengertől elzárja. Előtte terül nagy messzeségben a kajojszás. Csupa sűrű moha, mely embermagasságra felburjánzik. Felül hazug mező, alatta iszap van. Ha rálep az ember, alá-süllyed, s aztán hiába iparkodik kimenekülni, a moha egyre huzza lefelé, míg végképp elnyeli. Itt-ott kicsillámlik a moha közül a víz. Ez a tömpöly a tanyája az undok féregcsokaságnak, itt nyüzögnek ronda vermeikben a vizikigyók, itt leskelődik prédája után a gyikforma szirén, csalogatva rózsaszín kopolyuival a szitakötöket. Egy-egy törpefenyő hasal a dombokon, s hegyes gulákban emelkednek elő a fehér hangya (termesz) óriás várai, aki miatt fabutort nem lehet a kutyahóban hagyni, mert összeörlök, elhordják.

Jöttünk felzavarta a mocsárlakokat; a szárnasok gágogva, kurgogva riadtak fel rejtett tanyáikról, a vidra menekült a barlangjába, csak a természetes ormányos tekenősbéka állt ki a dombtetőre, a harot elfogadni készen, aminek ezuttal semmi kedvünk nem volt. A szunyogok fellege majd kiverte a szemünket. Azoknak a kedvéért, aztán a repülőhalak kísérgettek a csónakunkat, aminek a mocsári rovarvilág a lakomája; ezek-

nek az ismeretsége megint, a kormoránok kovályogtak a fejünk felett.

— Kedves cimborám, — mondám én Ruffónak — ez a te birodalmad egy valóságos labirint amiből pilóta nélkül ki nem igazodunk. Annyi bizonyos, hogy ez a fészke a sziget minden átkainak. Ezen segíteni kell. Az a tuffszikla zárja el ezt a mocsarat a tengertől. De ennek kell valami sziklabarlangjának lenni, melyen keresztül annyi víz lefoly, amennyi a gejzir vízszlopából ideömlik, mert különben a mocsárnak ki kellene áradnia az egész lapályra.

— Soha sem árad ki a mocsár.

— Akkor azt a csatornát kellene megtalálnunk, mely a fölösleges vizet a szikla alatt levezeti.

— De nem tudjuk ezt a sziklapartot bejárni az alatta elterülő kajojszás miatt, se csónakkal, se gólyalábbal.

— En már találtam olyan kaluzt, aki bennünket egyenesen rávezet a sziklaalatti csatornára.

— Merre van?

— Itt a fejünk felett. Ez a repülőhal. Ez tengerlakó. Ez a tengeren mindig párjával jár. Sokszor találkoztunk velük, amint egy uszó nádgyökéren egymás mellett himbálóznak. A tengerpart nádasában van az ivási tanyájuk. Ha a hím elhagyja a párját, az csak azért történik, hogy élelmet keressen nemcsak magának, hanem a társának is. Azt csak a mocsár szolgálta. Mikor a hím telesezte a torkát prédájával, akkor vissza-

tér a tengeri tanyájára s megosztja azt a társával. Keresztülrepülni ezen a sziklafalon nem tud; mert olyan magasra nem viszi fel a koskény szárnya; tehát ugyanazon a földalatti uton kell neki visszaternie, amelyen idejött, a mocsárból lefolyó víz csatornanyílásán.

— No és ha ezt a nyílást megtaláltuk a repülőhal segítségével, akkor mit nyertünk vele?

— Akkor megtudjuk, hogy hol kell ezt a sziklafalat keresztültörnünk, hogy az egész mocsaradat lezudítsuk a tengerbe minden ártó férgeivel és csunya szörnyetegeivel együtt.

— Keresztültörjük ezt a sziklafalat? S ki nek volna ahhoz való ereje?

— Majd talán arra is rátalálók. Most csak kísérjük a repülőhalakat.

Azt tettük. A mocsárvidék egyre változott. Minden tavacsának más színe volt. Volt köztük miniomveres is, a viziféreg miriádjaitól; másik aranyárga felszint mutatott, a kérészek egynapos világától. Egyszer aztán tiszta, átlátszó, zöld tóba jutottunk, amelynek feneke valóságos kert volt. Magas páfrányok emelték fel sudarikat, mintha valóságos fenyőszálak volnának s közöttük csavargós indájú növények, libegő levelekkel, felyül sárga és kék tulipánjaikkal, mákforma tobozakkal: uszkáló hinárok bozótja. A víz átlátszó volt.

Csónakunk haladt magától, a víz áramlata vitte csendesen.

— Benne vagyunk a vízfolyásban, — mondám Ruffónak. — Most csak hagyjuk magunkat vitetni.

kal nem szabad kockára tenni. A zászló nem olyan dolog, mint a kabát, hogy könnyen volna átszabható vagy félredobható, ha a szabó nem találta el az ember gusztusát. Egy hadsereg lobogóit nem lehet minduntalan kicserélni, sem velük mindaddig próbálkozni, míg az igazira rá nem találunk. Inkább hat hónappal később oldassék meg a kérdés, de akkor aztán közmegegyezést keltő módon, semmint valamely hamarabb, de úgy, hogy ismét új keserűségek s új visszavonások fakadjanak belőle. És Fejérvári kijelentette, hogy szándékos halogatásról beszélni sem lehet, hanem csupán arról van szó, hogy a hadilobogó tekintélyét holmi szerencsétlen kísérletek kudarca lejjebb ne szállítsa. És itt is ráütötte egyéni integritásának pecsétjét arra az ígérethez, melyet az ország színe előtt tett a kormány nevében s ő felsége jóváhagyásával.

Jó lélekkel mondhatjuk tehát, hogy a kormány az ellenzékkel szemben a legmesszebbmenő előzékenységet tanúsította. A közvélemény ezt elismeréssel fogja honorálni. S mi biztosak vagyunk benne, hogy a megindult obstrukció a közönség hangulatában nem fog bátorító támasztékot találni.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, január 28.

Az ülés elején Széll Kálmán miniszterelnök betértesztette a *kiegyezési javaslatokat*. Egész kis könyvtárra való nyomtatványt tett a Ház asztalára s a törvényhozás a javaslat-garmadát a pénzügyi, közgazdasági és közlekedésmügyi bizottságokhoz utasította. Nagyobb mozgalmat ez a jelenet nem keltett, ami eléggé jellemző.

Nincs ennek a Háznak most más iránt fogékonysága, mint amiből egy kis parázs botrányt lehet csinálni. Olyan obstrukció ez, mely már a kezdet kezdetén úgy viselkedik, mintha már el volna győzve. Világosan meglátszott az obstrukció cinizmusa, mikor a szélbéli ifjúság még azt is kellemetlenkedve fogadta, hogy báró Fejérvári Géza honvédelmi miniszter *igazán nagyjelentőségű nemzeti koncessziókról számolt be*. Gyerekes közbeszólások, izetlen megjegyzések és lehetetlen türelmetlenkedések kísérték a miniszter nyilatkozatait, melyekből pedig az a hiradás szól a nemzetnek, hogy a hadvezetőség nem zárkózik el a nemzeti óhajítások elől és ehhez képest lehető rövid idő múlva meglesz a katonai igazságszol-

gáltatás reformja, megindul a zászlók és jelvények kérdésének tanulmányozása s elkészül az előterjesztés a kétévés szolgálati idő tárgyában. Azonfelül kijelentette a miniszter, hogy a *hátézer póttartalékos behívására vonatkozó követelést egészen elejti*. Csupa olyan nyilatkozat ez, mely normális viszonyok között kellemes szenzáció volna: — ma a szélbéli ifjúság egyszerűen elsemmitte. De azért a nemzet meg fogja hallani a miniszter szavát s most már tisztában lesz az obstrukció természetrajzával.

Az ülés egyébként ma mozgalmassabb volt. Az ellenzék különösen gróf Zichy Jenő mellett tüntetett, aki ma beváltotta, amit már hetek óta nyíltan hirdetett, hogy választóinak tett ígéréthez képest állást fog foglalni a katonai javaslatok ellen. Az ellenzék úgy tett, mintha semmit sem tudott volna róla, de a többséget a gróf állásfoglalása nem lepte meg és igen nyugodtan fogadta. Gróf Zichy Jenőn kívül ma még Udvary Ferenc és Bernáth Lajos beszélt.

Az ülés végén két interpelláció is volt.

A képviselőház ülése január 28-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, báró Fejérvári Géza, Darányi Ignác, Láng Lajos.

(A kiegyezési törvényjavaslatok.)

Széll Kálmán: A mult ülések egyikén voltam szerencsés a t. Házzal ismertetni azokat a megállapodásokat, amelyek a magyar és az osztrák kormány között a Magyarországot és Ausztriát közösen érdeklő gazdasági és pénzügyi kérdésekre nézve létrejöttek. Ezek a megállapodások mind törvényjavaslatok alakjába vannak foglalva, s most van szerencsém mind-ezeket a törvényjavaslatokat a t. Ház asztalára letenni.

(Az unjoclétszám megállapítása.)

Udvary Ferenc: A magyar parlamentnek csak oly törvényeket szabad meghoznia, melyek az ország jólétét előmozdítják. Ezt a javaslat nem cselekszi. A kétévi szolgálat kérdését fejtegeti s kiterjeszkedik a sorozás tervezetére, állítván, hogy a kiterjesztésben emberek a gyalogsághoz osztják be. (Ellentmondás a jobboldal.) A nép között mindig népszerűtlen marad a hadügyi intézmény, nemcsak igazságtalan intézkedései miatt, hanem azért is, mert nemzeti aspirációinkat ignorálják. Nem fogadja el a törvényjavaslatot, hanem határozati javaslatot nyújt be, melyben utasítást kéri a kormányt egy oly törvényjavaslat betértesztésére, amely nélkülözni az unjoclétszám telemelését. (Helyeslés az ellenzéken.)

Gróf Zichy Jenő: Nagyon sajnálja, hogy Széllnek kellett betértesztenie a törvényjavaslatot. Nem fogadja el a törvényjavaslatot. (Zajos éljenzés és taps az ellenzéken.)

Rakovszky István: Hol vannak a többi nemzetipártiak?

Gróf Zichy Jenő: Lelkiismerete és meggyőző-

dése diktálja ez álláspontját. Választóinak megígérte, hogy új terheket nem rak a nemzet vállára. A katonai követelések megadták a nemzet vagyonát s az örvény szélére vitték. Felolvas egy kérvényt, melyben a képviselőház magas hivatására appellálunk s kéri, hogy vegyék el a nemzetől a keserűség poharát. Koldus lesz a nemzet, mely ily törvényeket hoz. Mivel indokolják a javaslat szükségességét? A nagyhatalmi állással.

Báró Fejérvári Géza: Ezt én nem mondtam tegnap. Ne hívatozzék rám. (Zaj az ellenzéken.)

Gróf Zichy Jenő: A többi nagyhatalmak gyarmati politikát folytatnak és terjeszkednek. De nekünk befelé kell erősödünk. Vannak sokan, akik azt hiszik, hogy a javasolt rekonstrukcióért nemzeti vívmányokat fogunk kapni. Ezek csalódi fognak. Szólok minden konzekvenciát, tudja, hogy a szabad-elvűpártban több helye nincs, de mégis felemlitővel jelenti ki, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el. (Hosszantartó, élénk éljenzés és taps az ellenzéken. Szónokot számosan üdvözlők. Felkiáltások: 5 perc szünetet kérünk.)

Elnök az ülést 5 percre felüggeszti.

Szünet után.

Bernáth Lajos: A nemzet nagy többsége a nép. Ez viseli az adók legnagyobb részét. A melékelt törvényjavaslat újabb terheket ró a népre. Hosszasan bírálja a pénzügyi és véderő-bizottság jelentését, végül pedig kijelentette, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Báró Fejérvári Géza: T. Ház! (Zaj a baloldalon. Halljuk! Halljuk! Felkiáltások a baloldalon: Kijelöl a szabadelvűpártból? Báró Fejérvári tagadja ezt. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Megdőljenek, ha kilép!) Az nem elég jutalom! (Derűtség a jobboldalon.)

Eddigél három határozati javaslat terjesztett a t. Ház elé. Röviden reflektál azokra és reflektál azon követelésekre és kívánásokra, amelyek nemcsak az ellenzék részéről, de a kormánypart részéről is, tudniillik báró Solymossy Odón t. barátom részéről, mint óhajok terjesztettek elő. (Halljuk! Halljuk!) Az ellenzék pártok vezérei és pedig úgy a 48-as és függetlenségi párt két árnyalatának vezérei, mint mások, többször megpendítették az önálló magyar hadsereg eszméjét. Kijelenti, hogy erre a tételre ő nem léphet. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Tudjuk előre! Nagy zaj. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Mert ez nem a nemzet többségének akarata és nem áll sem a pragmatika szankció, sem az 1867: XII. t.-c. értelmében. Ugy Tóth János, mint Holó Lajos t. képviselő urak határozati javaslatai ebben az irányban mozognak s ennélőgva azon követelésekre, amelyek az önálló magyar hadsereggel szoros kapcsolatban állanak, nem terjeszkedik ki. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Vannak azonban más óhajok és más követelések, amelyeknek egész sorozata itt van. Nem akarja a Ház türelmet ezeknek felolvasásával igénybe venni. Azt az álláspontot foglalja el, hogy a sokat hangoztatott nemzeti követelmények elől a katonaság, a hadügyi kormányzat nem zárkózik el soha s nem zárkózik el ma sem addig a határig. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.) amig azok nem vezetnek a közös hadsereg törvényes egységének megbontására. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbról.) E követelmények három kategóriába foglalhatók. Az első kategóriába sorozza azokat a követeléseket, azokat az óhajokat, amelyek részben mindjárt, részben a legközelebbi jövőben teljesíthetők és amelyek iránt már bizonyos ígéretek tettek e Házban. A második kategóriája e követeléseknek olyan, amely esetleg

Még egy biztató jelenséget is találtam, Salpákat, amik növényevők. A víz áramlata tekervényes uton közelhozott a sziklafalhoz s egyszerre csak előttünk állt az alacsony barlang, melyet messziről nem lehetett látni a párányok sűrű bozótjától.

(Folytatása következik.)

Tartuffe és Coquelin aíné.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Ivánfi Jenő.

Egy görög, névszerint Joannides roppant munkával és nagyszerű pontossággal összeállította a *Comédie Française* statisztikáját 220 esztendőről. E statisztika szerint 1680-tól 1900-ig nem kevesebb, mint 903 író műve került előadásra a Comédie színpadán. És e nevek között alig akad 5—6 idegen: Sophokles, Euripides, Shakespeare, Gondoni és még egy-kettő. Micsoda rengeteg mennyisége az előadott szindaraboknak. Így egymás mellé rakott, kronologikus sorrendben összehalmozott címeiket olvasva, az ember úgy érzi magát, mintha temetőben járna. A sírok között itt-ott egy-egy kimagasló emlékkő, egy-egy még ma is eleven lángelme, mely fényesen világít a sokszázéves multból. Mennyi hiába elpazarolt tehetség, mennyi diadal van itt főlhalmozva 1680-tól 1900-ig. A francia nemzet méltán büszke lehet a Comédie Française-ra, mert ennek az irodalmi Campo Santo-nak anyézte fölé, amely Joannides statisztikájából élénk tárral, kiolthatatlanul ég a fátyla, amelyet egyik nemzedék hűségesen ad a másik kezébe.

Forgatva e statisztika lapjait a következő érdekes adatokra bukkanok: 1680-tól 1900-ig

Molière 20.290 (huszezerkétszázkilencven) estén játszották a Comédie Françaiseban. Legkedveltebb darabjai voltak a *Fővény*, a *Nők iskolája*, a *Férjek iskolája*, a *Képzelt beteg*, a *Mizantróp*.

De valamennyinél fényesebb pályafutása volt Tartuffenek. Tartuffe egymaga 2058 estén került színre a Comédie Françaiseban. Ezenkívül, — mielőtt XIV. Lajos egyesítette volna a Hotel de Bourgoigne színészeit Molière társulatával, — Tartuffe-öt már 80-szor játszották a Palais Royalban.

Első előadása 1669. február 5-én volt. Egész Páris valóságos ostrom alá fogta a Palais Royal kapuit, hogy végre színről-színre lássa az exkommunikált, száműzött Tartuffe-öt, Molière játszottá Orgont, Du Croisy Tartuffe-öt és Elmírárt „Mademoiselle” Molière.

Az előadásnak, a darabnak roppant sikere volt. Molière állítólag sohasem volt olyan izgatott, mint ezen az előadáson. Tulzott aggodása a darab sikeréért olyan izgatottá tette, hogy a premíre estéjén a feleségével is összeveszett. „Mademoiselle” Molière (a színlap így nevezi) miután a darab nagy sikert ígért, „fényesen” ki akart „öltözködni”. Gyönyörű ruhát csináltatott magának férje tudta nélkül és már előre örült a gondolatnak, hogy férjét meglepi vele. Egy fél órával a darab kezdete előtt Molière bement a felesége öltözőjébe. — „Hogyan? On így akar játszani? Így fölcicomázva, mintha valami ünnepeyre készülné? Vettekék le azonnal és öltönn magára szerényebb ruhát, amilyent a darabban való helyzete megkövetel.” Molière-né késégre volt esve, mert a szép ruha jobban a szívére fekk, mint a darab sorsa.

Molière e kifakadás érdekes és jellemző és mindenesetre utbaigazítást ad arra nézve, hogy miként kell értelmezni azt, amit a szigorú erkölcsös, puritán gondolkozású Pernelle-né Elmíráknak mond az első felvonásban:

„Ami őnt illeti, menyem, Zokon ne essék, őszintén kimondom, Fiamra lévén első sorban gondom: Egész viselkedése helytelen.

— — — — —
A nő, ki férje tetszését kívánja,
Nem gondol soha ennyi cifraságra.”

Ettől a nevezetes premíretől datálódna azok a sokat hányt-vetett *hagyományok*, amelyeknek hangoztatásával kétszázhusz esztendő óta annyiszor és annyiféleképpen visszaéltek, jó-vagy rosszhiszeműleg, tudósok és tudatlanok, írők, színészek és kritikusok.

Ha valahol egy Molière-előadás rossz volt, azonnal reklamáltak a „molièrei stíl” — snéklük, hogy tisztában lettek volna azzal, hogy ez tulajdonképpen miben áll. — Ha meg máshol az előadás az ugynevezett „molièrei stíl”-re törekedett, akkor a színészeket sürgősen a verizmushoz kergették. És ebben az össze-visszaságban csak az előadó művészet és Molière szenvedett, de senki nem okult belőle.

Tévedés azt képzelní, hogy a molièrei stíl a merev szaválásban, vagy a szereplőknek a szín elején egy sorban való mozdulatlanságában, vagy más egyéb efféle külsőségek rejlik.

Mennyi kedély, mennyi szenvedély, mennyi szellem, mennyi alakító erő megfér azok között a formák között, melyeket Molière színpadi előadásra megkíván. Csak legyen alkotó kéz, amely az előadást összetartja és legyen művész, aki a formákba eleven életet és érdekes egyéniséget ad.

A molièrei stíl első föltétele a dikói színgazdagság és eleven életeréje. Molière verseinek nemcsak *külső*, de *belső* ritmusuk is van. Ez a belső ritmus megköveteli a dikói művészi fölépítést, aminek — igenis — meghatározott, formaszertí törvényei vannak, amely törvények asze-

először szökö ily értelemben a magyar törvényhozás előtt és ezért, ha megígérem hogy meglesz, kérem, méltóztatassanak szavannak hinni. (Élénk helyeslés és ajézés jobboldal.) Zaj a szélsőbaloldalon.) Azon kérdések közé, melyek szintén megoldást igényelnek találni vagy a véderőtvény módosítása alkalmával, vagy talán még azt meze őzleg is, sorolandom azon három óhaj is, amelyet Solymossy Odón t. barátom hozott fel. akinek egyébiránt nagyon köszönöm szakzszerű, érdekes előadását (Mozgás a szélsőbaloldalon), valamint a t. ellenzéknek is őszinte köszönetét mondom, hogy bár élesen, de mégis objektíve támadják a kérdést. (Helyeslés jobboldal.) Marad még egy pont, melyről csak egész röviden kívánok nyilatkozni. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Magyar vezényszó?) Ez a kérdés a kétévi szolgálati idő, amely egy a bizottságokban, valamint a t. Házban is minden oldalról hangsúlyozva lett. Egy nagyon érdekes broszúr jelent meg tegnap Bolgár Ferenc t. képviselő barátom tollából. Mondhatom, hogy a t. képviselő ur ezen broszúrban a kétévi szolgálat kérdését nagyon szépen világította meg, és habár egyes dolgokkal nem is értek vele egyet, mert azt hiszem, hogy ezekben tévedés torog lenni, mégis hangsúlyoznom kell, hogy az egész broszúr nagyon helyes, mert úgy fogja fel és úgy adja elő a kérdést, amint van. (Helyeslés jobboldal.) Ne méltóztatassék azt hinni, hogy ezen kérdés egy kétfoldalattal megoldható. Ez abszolúte lehetetlen. Méltóztatassék másbóvá nézni részben, ahol ez már megvan, részben, ahol ez tárgyalás alatt áll, mert másútt is tanulmányozzák a kérdést, nemcsak nálunk.

En a pénzügyi bizottságban, ahol ez a kérdés szintén szóba hozott és pedig Rakovszky István t. képviselő ur részéről, kijelenttem, hogy a magam részéről el fogadom a pénzügyi bizottság abbeli javaslatát, hogy a t. Ház határozza el, hogy a honvédelmi miniszter a jövő újoncmezejánálról szóló törvényjavaslat előterjesztése alkalmával, ami pedig nyolc hónap múlva lesz, terjesztessen elő a Háznak egy alapos tájékoztató jelentést ezen kérdésről. Ezt igenis kötelességemnek tartom megtenni, addig azonban, — nagyon kérem a tisztelt Házat, bármennyire népszerűen is hangzik a kétévi szolgálati — ne méltóztatassék erre csak időt veszteljenek, mert drága az idő; (Mozgás a szélsőbaloldalon.) most megállapodásra úgy sem jöhetünk, méltóztatassék türelmemmel megvárni ezen jelentés előterjesztését, akkor rendelkezésre fog állni mindenféle felvilágosítás és magyarázat. Ezt kívánom csak megjegyezni. (Élénk ajézés és helyeslés a jobboldalon. Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Darányi Ferenc kéri, hogy holnap mondhassa el beszédét. (Helyeslés.)

Enök: Mintán a Ház a kérésbe belenyugszik, a vitát holnap folytatjuk. Most áttérünk az interpellációkra.

(Interpellációk.)

Grosskowitz Vilmos a következő interpellációt terjeszti be: Mintán Szobentvárnagyerben a száj- és körömfájás ellen alkalmazott hatósági intézkedések célt tévesztettek, amennyiben egyszerűen nem bizonyultak alkalmasnak a betegség gyors és sikeres előjártására, valamint terjedésének a megállítására, másrészt pedig tulzottságnál fogva az egész vidéket elviselehetetlen gazdasági krízisbe sodorták, halandó-e a miniszter ur sürgősen intézkedni, hogy: a száj- és körömfájás elleni zárlat csak az egyes betegség által meglepő udvarokra szorítsassék és csak ha ezen intézkedés sikeresen már nem vihető keresztül, kivételesen is egyes községek zár alá helyeztessenek; ezeknél továbbmenő zárlati intézkedések különösen nagyobbn, a betegség által nem érintett községekre kiterjedő vészkerületek alakítása, valamint ilyen nem fertőzött helyekre eső állatvásároknak beiktatása — mint a lakosság gazdasági jólétét súlyosan veszélyeztető intézkedések — hatályon kívül helyeztessenek, illetve jövőre mellőztessenek. Az összes óv- és zárintézkedések alkalmazása és foganatosítása nem egy sablonos, az egész országra egyformán kiterjedő rendszabály szerint, hanem mindig a különös helyi viszonyok tekintetbevételével és a lakosság létérdekeinek kímélésével történjék, mi végből a közigazgatási hatóságoknak egy bizonyos mozgó-szabadság megadására, a gazdaság közönség pedig az állatorvosok által a betegség elleni óv- és fertőtlenítési eljárások megfelelően megismeretessék. Állatjáványok idejében a zár alá vett helyeken az illető m. kir. állatorvos az egészségügyi bizonyítványok kiállítását kizárólagosan az állam által kárpótoltassék.

Darányi Ignác: A száj- és körömfájás, amennyire kinyomozni tudtuk, a határszéli közös legelőkről hurcoltatott be az országba. Azon vármegye, amelynek érdekében a t. képviselő ur felszólalt, szintén a határszélen fekszik. Ennekölv, azt hiszem, mindenki méltányolni fogja, hogy a határszélen kétszeres óvatosságra van szükség. Még a múlt év őszén kiadott egy rendeletet, amelynek az volt a célja, hogy a hatósági intézkedések ne legyenek egészen sablonosra alapítva. De rendelkezni kellett ebben a rendeletben az iránt is, hogy ahol kitört a száj- és körömfájás, ott megfelelő vészkerület alakítsassék.

A vészkerület ezen alakítása ellen senki felszólalással nem élt. Különbösen az a kívánság, hogy ha valamely udvarban kitört a száj- és körömfájás, csak az az udvar vétségük zár alá, törvényeinkkel ellenkeznek. A kérdéssel két irányban foglalkozni állandom. (Élénk helyeslés.) Az egyik az, hogy lehető pontosan hajtsuk végre a törvényes intézkedéseket azért, hogy az országot külforgalma tekintetében megvédjük és mególtasszuk. (Élénk helyeslés.) A másik szempont — és ez a rendelet, amely kiadott, ezen szemponttól van áthatva — hogy tiúságos zaklatást ne okozzunk az illető gazdaságközönségnek. (Élénk helyeslés.) Ennek a két szempontnak az összeegyeztetése a gyakorlati eljárás feladata. Lehetséges, hogy ezen tulmentek azon a vidéken, mely-

ról a t. képviselő ur beszél. Erre nézve nem kíván nyilatkozni mert a tényállás tüzetes ismerete nélkül állást nem foglaltat. Azonban végre jár a dolognak és ha azt tapasztalja, hogy a képviselő ur által felhozott egészségügyi bizonyítványok száma vagy díjazása tekintetében jogosult panaszok merülnek fel, legyen róla meggyőződve, hogy azoknak orvoslása iránt intézkedni fog. (Élénk helyeslés.)

A Ház az interpelláló képviselővel együtt tudomásul vette a választ.

(A nyomtatványok utcai elárúsítása.)

Benedek János kéri a miniszterelnököt, hogy az utcai nyomtatványok reformjánál mit fog tenni a ponyvatermek elharapódzása ellen. Másrészt előjortult az eset, hogy néhány fűzeinek utcai elárúsítására engedélyt adott, mára nem. Így nem adott engedélyt „Kossuth Lajos a magyar lant” című fűzet utcai elárúsítására. A következő interpellációt terjeszti be:

Interpelláció a belügyminiszter urhoz: Van-e tudomása a miniszter urnak, hogy Budapest székes-lőváros polgármesterének 19.2.112.985. számú vég-határozatával engedélyt adott a „Budapest világváros” című fűzet utcai elárúsítására, amely könyv tisztá jövedelmét szerző egy Erzsébet királyné emlékére a budai Szeplőhegyen emelendő oszlopra szánta? Van-e tudomása arról, hogy ugyancsak Budapest székes-lőváros polgármestere 1902. évi 172.088. sz. véghatározatával a „Kossuth Lajos a magyar lant” című verses fűzet utcai elárúsítására kért engedélyt megtagadta s ezt a határozatot a belügyminiszter ur 1902. évi 113.534/V. sz. alatt azzal az indoklással hagyta helyben, hogy „a különféle fűzeteknek és könyveknek rendszeres utcai elárúsítására közrendészeti okokból engedély nem adható.” Mivel menti a belügyminiszter ur a sajtótermékek terjesztését szinte lehetetlenné tevő s szabadságot korlátozó, tehát a törvénnyel ellentétes ezen utóbbi határozatot? Ha csakugyan nem adható fűzetek elárúsítására engedélyt: mivel menti azon eljárást, hogy az első pontban említett határozat tanúsága szerint mégis adatott ki ilyen engedély? Osszeegyeztethetőnek tart-a-e ezen egymással homlokegyenest ellentétes két eljárás a „jog, törvény és igazság” követelményeivel, a sajtószabadsággal s a nagyjaik emléke iránti hálas kegyelettel?

Széll Kálmán miniszterelnök: A t. képviselő ur tőm em négy kérdésben egy olyan felvilágosítást kér, amely egy kiuniban kiadott rendeletnek és egy szeptemberben kiadott rendeletnek egymással ellentétes voltából indul ki; azt kéri tőlem először általában, hogy miképp egyeztetem össze a sajtószabadság iránt vallott nézeteimmel azt, hogy a sajtótermékek bizonyos kategóriáinak utcai elárúsítását meg sem engedem szabadon és miértoz elengedni határozat egy oly fűzetre vonatkozólag, amely Erzsébet királynéről szól, vagy annak emlékére akart bizonyos jövedelmeket az elárúsításból utalványozni és egy másikra vonatkozólag, mely Kossuth Lajos születésének évszázados fordulójára alkalmából árusítottat el. Először is a t. képviselő ur akkor lesz jogosítva azt a szentenciát kimondani, hogy amit én a sajtószabadságról mondtam, az nagyon szép, azt el fogadja, és annak hisz, amint máskor is igen szépen tartja. Ha egyik-másik kérdésben nyilatkozom elvileg vagy általánosságban, hanem hogy ő tettekben várja azt, amit szabadságban mondom és kifejezem, hogy ellentét van a két, amit tesztek és amit mondom — mondom — ezt csak akkor méltóztatassék így rám olvasni, ha engem egy objektíve megírárt ténnyben csakugyan ilyen irányban vétesnek talál. Általánosságban ezt nem fogadom el, mert én nem vétettem azok ellen, amiket mondtam, azon feltevésemet, amelyet a sajtószabadságról elmondtam, tényleg is érvényesítem, mert nem tettem semmi irányban, sem rendeletben, sem előterjesztésben, sem kijelentésben semmit, ami a sajtószabadságot a legkisebb mértékben érintené, soha sehol, ebben sem. Hát az vajjon nem tény-e, hogy dacára annak, hogy igen sok hírlapíró és egy vidéki hírlapíró küldöttésg által és itt is Szederkényi t. képviselő ur által szorítottam, hogy megrendsabályozzam a vidéki sajtótermékeknek...

Szederkényi Nándor: A visszáléseket!

Széll Kálmán miniszterelnök: — hiszen rájövök! — azt a részét, amely visszáléseket követ el, mondom, nem tény-e hogy ennek dacára azt az álláspontot foglaltam el a multkor itt a Házban, hogy nagyon megdondolandom tartom a kérdésnek ezt a szabályozását, éppen a sajtószabadság szempontjából, hogy vonakodtam még eddig oly ténny elkövetni, vagy oly rendeletet kiadni, ily rendszabályozást életbe léptetni, mely csak legutóvalabbról a sajtószabadság elleni vétségnek mondhatnánk. Hát ez ékesen szól a képviselő ur vádja ellen, de persze nem illeik bele a képviselő ur irásába. Hát az vajjon nem tény-e, amit most kor kijelenttem, hogy a nem tisztességes és visszaélésekben leledő sajtó ellen közrendi szempontból bizonyos intézkedéseket helyesnek tartok, de ezt meg kell gondolni, mert a megnye nagyon szűk, s igen kényes a kérdés, mert semmit sem akarok olyat, ami a sajtó szabadságának elvébe ütöknék. Ez nem tény? Nem a mellett bizonyít-e az, hogy amit hirdetek, valok, azt igazán cselekszem is, és pedig vigyázva, óvatosan, mert semmiképp sem akarom tetteikkel meghazudolni azt, amit vallok és hirdetek.

Benedek János: Ez mind csak negatív!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez magában véve egy tény, egy kormányzati állásfoglalás, hogy óvatosan és vigyázva fogok e dologban intézkedni és csak ott, hol a tisztesség kell megővni és a tisztességtelen verseny visszaéléseit kell szabályozni, fogom elvetni a kérdésben azt tenni, amit mindig a sajtószabadság teljes megvédése mellett, tenni lehet. Ami a ponyvairadomlat illeti, — hogy keverte azt a képviselő ur ebbe a beszédebe és hogy illeik az abár az Erzsébet királynéről, akár a Kossuth Lajosról szóló

fűzethez, fel fogni nem tudom és én el is választom annak ügyét ettől a két bírótól, — mondom, a ponyvairadomlat illetőleg azt tartom, hogy termékek az utcákon, ünnepek alkalmakkor vagy vásároknak ide én való árusításának a rendőri szempontokat egészen figyelmen kívül hagyni nem lehet. En gondolom, hogy ez történt is, különben utána fogok járni a dolognak s annak idején szívesen fogok a kérdéssel foglalkozni és rendőri szempontból megtenni azt, ami szükséges természetesen a sajtószabadság teljes fenn-tartása mellett. Ami az inkriminált esetet illeti, a képviselő ur ebből mindjárt, és pedig nagy tetszésére a közbeszólóknak, azt a vádat akarja rám zudítani, hogy én azért, mert nem viseltem megyeleffel Kossuth Lajos iránt, nem engedtem meg az utcai árusítást, holott más esetben megengedtem.

Sohase hallotta tőlem a tisztelt Ház, hogy bármely, a belügyminisztériumból kikerült rendelőre nézve a teljes felelősséget el ne vállaltam volna. Kijelentem most is, hogy vállalom, de mintán személyes vonatkozású, támadást követelt a t. képviselő ur ebből a két ténnyől elenem, ki kell jelenítenem először, ezen személyes szempontból, hogy mindkét dolgról ma hallok először. A képviselő ur maga is felolvasta, hogy ez az intézkedés a százhuszezeredik számot bírja s a t. képviselő ur tudhatja, hogy az mind az én tollamból nem folyhat! Most elmondom, hogyan gondolom én azt, hogy a belügyminisztérium miértoz intézkedett az egyik esetben úgy, a másikban amúgy. Valószínűleg az a praxis, hogy engedélyt adnak az árusításra akkor, mikor az árusításnak valami jótékony célja van s nemcsak haszonnal egybefoglalt célt követ. Hogyha tehát az árusításból befolyó jövedelem jótékony célra fordítatik, akkor valószínűleg kivételesen megengedik, ha pedig nem jótékony célra történik az árusítás, akkor valószínűleg nem engedik meg. Utána fogok nézni a dolognak; arról meg lehet győződve a képviselő ur, hogy nem azért nem lett megengedve az egyik esetben, mert Kossuth Lajosról volt szó s mert azt az évszázados ünnepeklykor akarták árusítani. Egész magamtartása, alantas orgánumaim magatartása, ország-világ tudja, nem volt olyan, hogy énnekem ilyen kisszerű momentumot lehetne imputálni.

Ez oly kérdés, melylyel az ország tisztában van; soha ily ünnepeklykor iránt annyit kegyelelt, annyit tisztelttel és annyit tekintettel miniszterelnök nem volt, mint én voltam, mert abban résztveit szabadon lésszám, alantas hatóság és mindenki, és megengedtem mindazt, amit ezen a téren meg lehet engedni. Ami az én személyes részvételet illeti, megmondtam a t. Háznak annak idején indokaimat, arra visszatérni nem akarok.

De tiltakozom az ellen, hogy nekem imputálás-kisszerű momentum vagy kisszerű tekintet, mert sem ezen ügyben, sem más ügyben soha életemben követni nem szoktam. Kérom a választ tudomásul venni.

Benedek János tiltakozik a miniszterelnök azon vádja ellen, hogy frázisokkal argumentált. A miniszterelnök válasza hiányos s azért azt nem veszi tudomásul.

Széll Kálmán: Azt mások itélik meg rendszerint, — és igen helyesen van így — hogy valakinek álláspontja, vagy álltása gyenge, vagy nem gyenge e, frázis-e, nem frázis-e...

Benedek János: Én először sohasem mondtam!

Széll Kálmán miniszterelnök: ... hát én a felett most nem akarok vitakozni, hogy a t. képviselő ur álláspontja gyengébb-e, vagy az enyém gyengébb-e. Ezt én a Háza bízom. Csak azt az egyet emelem ki, hogy én a t. képviselő urral szemben irázist nem is említettem. En csak azt mondtam, hogy ezek vádák. (Ellentmondás a szélsőbaloldalon.) Hát ha mondtam, fenn is tartom, mert azt vádnak tartom, nemcsak irázisnak, hogy nekem azt a kisorsnyos indokot imputálták, ezt utasítottam én vissza és ezt nekem jogom van visszautasítani. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Mert ha a t. képviselő ur csak objektíve kérdez engem és nem fűz a kérdéshez mindjárt vádat, akkor azt a választ tőlem nem hallja meg. Hanem az iránt igenis kérvényes vagyok, hogy igazságtalanság történik rajtam. Ilyen imputációt pedig annak tartok és azt mindig vissza fogom utasítani. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Hát a t. képviselő ur ez iránt, úgy látszik, nem olyan érzékeny. Hát megint kiemelek egyet, hogy a képviselő urban s nem bennem, vagy a képviselő ur szemüvegében és nem az enyémében van a hiba. A t. képviselő ur azt mondja most nekem, hogy a miniszter csak azért, mert álláspontjának gyengeségét érzi, mondta azt, hogy most hall először arról a két rendeletről. Szabad valakinek ezt, aki jóhiszeműleg állítja — amint én állítottam — hogy mintán mind a 180.000 darab rendeletét a belügyminisztériumnak nem ismerem, most hallok csak először róla, de azért vállalom érte a felelősséget — mondom, — szabad-e akkor valakinek, aki itt engem kitanítani és leckeztetni akar, mint a képviselő ur a irázisokról, nekem azt imputálni, hogy csak azért mondta a miniszterelnök ur ezt, mert saját gyengeségét érzi, mert ezekre akarja bántani a felelősséget. Hát, engedelmet kérek, aki így állt és így imputál, az, bocsnátot kérek, előttem legalább olyan leckeadásra nem kompetens, amilyennel próbálkozott a t. képviselő ur. (Helyeslés a jobboldalon.) Hát én tovább megyek. A t. képviselő ur interpellációját még egyszer olvostam. Hát itt nincs is a belügyminisztériumnak két ellenkező rendeletéről szó, hanem itt arról van szó, hogy egyet megtagadott a polgármester, egyet meg megadott a polgármester. Az egyiket megadta a nyáron, az Erzsébet napkönyvről szólót és azt a belügyminisztérium nem is revideálta, mert az nem volt elebezzve, tehát a belügyminisztériumnak alkalma sem volt nyilatkozni. A másikra nézve a belügyminisztérium helyben hagyta a polgármester tagadót határozatát. Ha a másikat megappellálta volna valaki, lehet, hogy a belügyminisztérium ott is azt

mondotta volna, hogy a rendszeres utcai elárúsítást nem tartja megengedhetőnek. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Hát a t. képviselő ur már a kérdéskor megkonstruálásában sem volt igazságos és nem volt aiapos. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) Mert hogy valóban a belügyminisztériumot elmentésé eljárással, amikor a nyári intézés nem is került előbe, ott végérvényesen intézkedett — mint a képviselő ur maga is megjegyzés interpellációjában — a polgármester, a belügyminiszter egy szót sem szólta. A másikra nézve a belügyminisztérium a polgármester megtagadott határozata ellen történt felelőszókat nyilatkozott és azt helybenhagyta. Tehát csak egyszer nyilatkozott a belügyminisztérium és valószínűleg abból a szempontból indult ki, — mert azt állított, és abban semmi gyengeséget és tisztelenséget a sajtó iránt nem látok. — hogy az mégsem járja, hogy rendszeresen és tömegesen az utcaon könyveket és brosúrákat áruljanak: (Helyeslés jobboldal.) ezt rendészeti szempontból nem lehet megengedni, mert az utca nem bolt, az utca nem elárúsítási hely, nem piac. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Engedelmet kérek tehát, ha a belügyminisztérium erre az álláspontira helyezkedett, helyesen tette. Az Erzsébet királyné-könyvet illetőleg valószínűleg abból a szempontból indult ki nem a belügyminisztérium, hanem a polgármester, hogy jótékony célra van tehát meg engedni. Lehet, ha valaki megappellálta volna az előbb mondott szempontból, a belügyminisztérium ezt sem engedte volna meg. Így áll a kérdés objektív elbírálása; na a képviselő ur csak amellett maradt volna, hogy a polgármester másképp járt el, mint a belügyminiszter, az utcai elárúsítások kérdését tessék rendezni, én teljes objektivitással s előzékenységgel azt mondom volna, hogy egyetérték vele, rendezni fogom. De a t. képviselő ur jónak látta e kérdést így kibogozva, várakozni ide állítani. (Ellenmondások a szélsőbaloldalon.)

Meg is gyanusított, — ha nem elég a vád — azzal, hogy kisserül szempontból, — hogy tudniillik nem akarok Kossuth La-os emlékérl szóló könyvvel terjeszteni, tiltotta volna meg a belügyminisztérium nevében az elárúsítást, én ebben vádat és gyanusítást láttam s ettől magamat mentek éreztem, azért utasítottam azt vissza határozottan és tiltakoztam ellene; és az, amit ön irásuk mond. (Élénk helyeslés és tejeszés a jobboldalon.)

Molnár Jenő: Tiltakozni szabad, de haragudni nem!

Szél Kálmán: Esembe sincs, de igazságtalanságot mindig vissza fogok utasítani.

A Ház tudomásul vette a választ. **Élénk** bezártá az ülést.

BELFÖLD

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a kabinetnek a fővárosban időző valamennyi tagja résztvett.

Apponyi memoranduma. Gromon Dezső honvédelmi államtitkár a következő nyilatkozatot teszi közzé:

Több oldalról figyelemzelve lettem, hogy nevetem kapcsolatba hozzák a *Neue Freie Presse*ben megjelent gróf Apponyi Albert-tele ismert memorandummal, — állítván, hogy én adtam át *Singer* Zsigmond urnak az erre vonatkozó adatokat; miután pedig ezen memorandum a honvédelmi minisztériumban is megöröndült és ott mint bizalmas természetű ügy kezeltetett — én tehát az adatok kiszolgáltatása által a hivatalos eskümet szegtem volna meg, — kénytelen vagyok egész határozottan kijelenteni, — hogy nemcsak ezen, — a légből kapott gyanusítás szerzőjét, de mind azokat — kik jónak látják ezen hír terjesztésével joglalkozni, — aljas rágalmozónak tartom.

Budapest, január 27.

Gromon Dezső.

Az állami tisztviselők fizetésjavítása.
Az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének választmánya ülést tartott tegnap délután a Magyar Tisztviselők Országos Egyesületében. Az ülésen farádi Vörös László nyugalmazott államtitkár elnökölt. A magasrangú tisztviselők közül is számosan jelentek meg, így Benedek Sándor társelnök, Harmos Gábor és dr. Heil Fausztin közgazdatis bírák, *Szukovits* István állami számvizsgáló tanácsos, *Halász* Ferenc miniszteri osztálytanácsos, *László* Pál kir. tanácsos, *Markovics* Győző pénzügyi tanácsos, *Ebers* Károly kir. tanácsos, *Kossuthy* Géza kir. táblai bíró, *Kerékgyártó* István miniszteri számvizsgáló főnök stb. Az ülésen szóba került a folyó ügyeken kívül a fizetésfelemelés kérdése is, amely élénk izgatottságot tartja az ország összes tisztviselőit; meglátszott ez a választmány nyomott hangulatán is és többben adtak kifejezést aggodalmuknak és az általános keserűségnek. Az izgatottságot azonban mérsékelte az elnök kijelentése, mely szerint ma délelőtt a pénzügyminiszterrel azt az értesítést vette, hogy a fizetésfelemelésről szóló törvényjavaslat benyújtása már csak napok kérdése és törökedi for, hogy a javaslat még a költségvetés előtt tárgyalassék. A választmány elhatározta, hogy a

törvényjavaslat benyújtásakor azonnal ülést fog tartani, hogy a javaslatra netán felmerülő észrevételeket megtehesse s a parlamentől a javaslatnak soron kívül való létárgyalását kérhesse.

A civillata. A képviselőház pénzügyi bizottsága január 30-án ülést tart. A pénzügyi tárcák költségvetésén és az apróbb tárcák fennmaradt tételein kívül ugyanakkor tárgyalják az *úvartartási költségeit* is.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igazságügyi bizottsága ma folytatta a polgári perrendtartás törvényjavaslatának tárgyalását és ezuttal is az ügyvédi képviseletre vonatkozó 94. § körül folyt a vita.

Mandel Pál helyteleníti a 84. §-t, amely szerinte az ügyvédi kart értelmeleg arra nem teremt laikus e em versenyének szolgálatja ki. Fontos a nemzet érdek szempontja is. Az ügyvéd apostola lenne a magyar nyelvnek a vegyesnyelvű vidékeken, ahol vagy költséges tolmács segítségével tárgyal a bíró vagy maga is kénytelen idegen nyelvet használni.

Bernád Béla a címre nézve nem talál kifogásolni va őt. Lehetne talán megnevezni az ügyvédek helyett képviselőt kijelölést használni, de szerinte a cím teljesen felezi a gondolatot. Az ügyvédség nagy, általános igazságügyi érdeket szolgált a azon kell énnünk, hogy tekintélyt fenntartsuk. Ügyvédi szempontból is feltétlen haladást mutat ez a javaslat és a szakaszt eltagadja.

Vasas Gyula éppen a jelen törvény rendelkezéssel vár a részben az ügyvédek helyzetének orvoslását. Az ügyvédi kényszer alka maszását szóval csak a televitelt eljárásban látja némileg indokolhatónak. A paragraust általánosságban elfogadja, egyes stiláris módosítványait pedig írásban csatolja.

Neumann Armin hangsúlyozza, hogy a javaslat bizonyos tekintetben kedvezőbb az ügyvédekre nézve, mint akár a német, akár az osztrák perrendtartás, mert az utóbbi törvények szerint a fél ott, ahol nem köteles magát ügyvéddel képviseltetni, bárkivel képviselheti magát, holott a javaslat szerint ez a képviselő szűkebb körre szorítkozik. Már az általános vitánál történt utalás arra, hogy nálunk ügyvédkérdés létezik, amely hangosra követeli, hogy a törvényhozás alkotománál egyetlen ügy törvényhozásit aktuálisan se tevéssze szem elől. Igaz, hogy ezt a kérdést a perrendtartás keretében gyökeresen megoldani nem lehet, hanem elsősorban az ügyvédi rendtartás radikális reformja szükséges, de azt mindenesetre követelni lehet és kell, hogy ez a kérdés peres eljárási intézkedésekkel még jobban el ne mérgesítessék. A magyar ügyvédi kar évtizedek óta küzdött a szóbeliségre alapított eljárásért azért is, mert annak meghonosításától saját erkölcsi és anyagi regenerációját várta és most, amikor vagy a megvalósításához közeledik, az új eljárás csak újabb sérelmeknek képezi kultúráját. A javaslat ugyanis, az egyes bírósági hatáskörök mecsak a modern törvényekhez, hanem az eddigi eljárás viszonyait is teljesen kitágított hatáskörrel szemben, az ügyvédi kényszer az egész vonalon elejt. Az igazságügyi miniszter szerint azon elvnek attörése, hogy ügyvédi kényszernek csak a társbírósg előtt van helye, szépséghibája volna. Amde a peres eljárás nem matematikai probléma, melyet az utolsó konzekvenciáig kell kielégíteni, hanem az élet követelményeinek a kielégítése és ha nem szépséghibája az, hogy a javaslat az ügyvédi kényszer a társbírósgok előtt eljárásnál számos esetben elejt, nem kell tekintettel lenni arra sem, ha az ellenkező elv a járásbírósgoknál attörtek. Habár tehát fontos indokok szólnak a mellett, hogy az egyes bírósági hatáskörök kiszűrésztessék, ez nem történelmi az ügyvédek jogos igényeinek sérelmével, különösen akkor, ha ezen sérelmek egyszerűsödnek az igazságszolgáltatás érdekeit is sértik. Kivánja tehát elsősorban azt, hogy a váltóügyekben a járásbírósgok előtt eljárásnak is meghonosítását az ügyvédi kényszer, hogy azokban az ügyekben, amelyek prologónál után kerülnek az egyes bíróságek elé, szintén kimondassék az ügyvédi kényszer. A 95. §-t illetőleg a 2 pontban kiomborítandó az az eszme, hogy az ott megnevezett személyek csakis azokban az ügyekben képviselhesék a felet, amelyek hivatással erü joglalkozásokkal kapcsolatosak.

Szchy Gyula az ügyvédi kart tisztelt és közérdekű tevékenységét ő is méltányolja, de itt csak a jogszolgáltatás érdekét veteti tekintetbe és nem támaszthat olyan törekvést, amely a javaslatot az ügyvédi megélhetés szempontjából fogja le. **Heintz** Hugó az ügyvédi kar függetlensége szempontjából nem tart azokkal, akik az ügyvédi kényszeret kiterjesztik, hanem a javaslat mellett áll, amely ezt a kényes kérdést igen szerencsésen oldja meg. **Bizon** Akos nem tartja a címet szabatosnak. Vagy „Meghatározottak” vagy „Ügyvédek és egyéb meghatározottak” címet kellene adni a fejezetnek. **Zboray** Miklós az ügyvédi tekintély emelése érdekében minden perben szükségesnek tartana az ügyvédi kényszer betoatoztalát. De ha ez nem lenne keresztülvihető, akkor a nem-ügyvéd meghatározottak képviselői jogát kell teljesen korlátozni és azt csak a legszűkebb rokon körre szorítani.

Fabiny Teofil egészben véve helyesli a javaslat elveit, különösen azt a rendelkezést, hogy a járásbírósg előtt a fél minden perben személyesen jár el. Helyesli azt is, hogy meghatározott rendszerint csak ügyvéd lehet s az utóbbi szabály alól csak kevés kivételt szabad tenni. A meghatározottban a 24 éves kort kívánja meg.

A tárgyalást 29-én déltán 5 órakor folytatják.

A kiegyezési javaslatok.

Budapest, január 28.

A kiegyezési javaslatokat, amint már előbb jeleztük, a képviselőház mai ülésén terjesztette be *Szél* Kálmán miniszterelnök. Összesen négy törvényjavaslat foglalja magában a két kormány megállapodásait. Az első szól a vám- és kereskedelmi szövetségről;

a második az autonóm vámtarifáról;

a harmadik a mindkét államra kiterjedő vállalatok kétszeres megadótátának elkerüléséről;

a negyedik a gőzhajózási szállítási adó megszüntetéséről.

Az elsőhöz vannak csatolva az állatforgalomra vonatkozó kiegészítő intézkedések, a harmadikhoz pedig az értékpapírok adójára vonatkozó egyezmény.

Benyújtott továbbá a kereskedelmiügyi miniszter egy törvényjavaslatot az 1851. évi vasúti üzletrendtartás hatályának további fenntartásáról.

A javaslatok és a hozzájuk csatolt függelék lényegét a következőkben ismertetjük:

A vám- és kereskedelmi szövetség.

A vám- és kereskedelmi szövetség rendelkezései csaknem egész terjedelmükben teljesen azonosak azokkal a határozatokkal, melyek az 1897. év végéig érvényben voltak és amelyeknek megfelelő állapotok az 1893. évi XXX. törvények alapján ma is léteznek. Ezenkívül átvették azok az új határozatok is, melyeket az 1893. évi április hó 20-án a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslat az 1897. év végéig érvényben lévő vám- és kereskedelmi viszonyokról módosítások megállapított és amelyek a vám- és kereskedelmi viszonyoknak 1899. évi rendezése mellett is életbe léptettek. A törvényjavaslat a határozatait tehát már most is alkalmazásban vannak. A mai állapothoz képest az új vám- és kereskedelmi törvénytervezet csak néhány módosítást tartalmaz, melyek alrendelkező jelentőségű kérdésekre vonatkoznak. Az egyik eljérés az, hogy az I. cikkbe az a határozatot vételettel, hogy a vámjövédéki bevételek felhasználására vonatkozólag a 1857. évi XXIII. törvény cikk 1. § a második bekezdésének határozománya érvényben tartatik azzal, hogy a vámkezelési atány a forgalom emelkedésének megfelelőleg Magyarország részére 1.600.000 és Ausztriára nézve 5.000.000 koronában állapított meg.

Ezenkívül a törvényjavaslatban foglalt vám- és kereskedelmi törvénytervezetben még csak a következő három új megállapodás van: Az V. cikk a vámjelzésről szóló szabályok revízióját veszi terbe, kimondván, hogy mindkét állam kormánya mielőbb törvényjavaslatot fog a vámjelzésről a törvényhozás elé terjeszteni. A VI. cikk azzal az új határozattal egészítette ki, hogy a tengerészek betegségyezésére és baleset elleni biztosítására nézve a két államban lehetőleg összbangzatos szabályok léptetessenek életbe. A XIX. cikk a szerzői jog kölcsönös oltalmazása iránt tartalmaz a korábbi megfelelő vám- és kereskedelmi törvényekkel némileg eltérő rendelkezést. Ez a cikk így szól:

Az írói és művészi tulajdonnak mindkét államterületen leendő kölcsönös oltalmazása iránt a két törvényhozás utján fog megállapodás történni.

(A Loyaltási-Klausel.)

A vám- és kereskedelmi szövetségről szóló törvényjavaslat indokolása föltüntet az a közös nyilatkozatot, melyvel a gazdasági viszonyoknak rendezésére vonatkozó megállapodások betegezését nyertek.

Ebben a nyilatkozatban mindkét kormány kötelezi magát a létesített egyezményeket, valamint a vám- és kereskedelmi szövetség határozományaikat lelkiismeretesen és teljes kölcsönösséggel végrehajtani. Ez miután ezen határozományok kölcsönös jóllás alkalmazásának szellemében fesszük, hogy a két állam között fennálló gazdasági vonatkozások meg ne akasztassanak; mindkét állam polgárai ezen vám- és kereskedelmi szövetség tartama att mindazon előnyöket, melyek a vám- és kereskedelmi szövetség meguitása következtében részükre ezen törvény által biztosítva lettek, a másik állam területén élvezik és mindkét állam mezőgazdasági és ipari termékeinek ezen államok mindegyikében egyenlő szabad orgalom engedtetik. Ezen szabad forgalom mindkét állam értékpapírjaira és hitelrekeire is kiterjed, amennyiben az törvényen alapon álló határozományokba nem ütökik. Másrészt azonban világosan kikötetik, hogy ezen nyilatkozat a két kormány mindegyikének abbeli jogait és kötelezeteit, hogy saját állama mezőgazdasági és ipari termékeit, valamint hitel-nyugt előmozdítása és támogatása, nem érinti és azok változatlanul fennmaradnak és hogy ezen nyilatkozat az állam (ország), állami vállalatok, törvényhatóságok és községek részére szóló szállításiok kivására és kivására, valamint a nevezett joganyok javára szóló biztosítékok letételeire nézve nem nyer alkalmazást.

(A tiroli gabonavám.)

A javaslat megokolása megemlékszik a tiroli gabonailletékekről és emondja azokat az okokat, amelyek miatt ez az illeték nem volt megszüntethető s amelyeket *Szél* Kálmán a parlamentben már ismertetett.

A megfagyott testrészek gyors és biztos gyógyítására az egyedüli szer a

„Halifax Fagybalsam“

ára 1 kor. Kapható: **Schubert** Arnold gyógyszer-tárában, VII., Csengery- és Doh-utca sarkán.

Az állatforgalmi intézkedések.

A vám- és kereskedelmi szövetségről szóló törvényjavaslat XXI. cikke, mely az állategészségügyi rendelkezéseket foglalja magában, azonos az 1893. évi vámszövetségi törvényjavaslatba felvett XXI. cikkel. Azonban e cikke vonatkozólag végrehajtási módokat állapítottak meg, amelyek melléklet gyanánt terjesztettek elő.

Az indoklásból erre vonatkozólag kiemeljük a következőket:

A monarchia két állama közt fennálló vám- és kereskedelmi szövetségnek egyik sarkalatos, alapvető megállapodását képező feltétlen szabad forgalom elvével folyólag ennek az elvnek — legalább elméletileg — az állatforgalom terén is érvényesülnie kellene. Az utóbbi évek gyakorlati azonban ennek az elméletileg meg nem támadható szabad forgalom jogelvének mindegyre nagyobb mérvű tényleges csorbitsát fejlesztette ki, elannyira, hogy monarchia két állama egymással szemben, főképpen pedig Ausztria Magyarországgal szemben, mint amely irányban az állatforgalom főként mozog, az állati járványok behurcolása ellen való védekezés címén sokszor kellett volna messzebbmenő jogi korlátozásoknak érvényesülnie.

Különösen sérelmossé tette Magyarország gazdasági érdekeire nézve a kérdéses korlátozások az a gyakorlat, hogy a tilalmakat az egyes tartományi hatóságok minden egyetemes és alapvető irányelvek stábulása nélkül érvényesítették ellenünk.

A magyar földművelésügyi miniszternek az előfordult visszaességek megszűntése érdekében emelt felszólalásai többnyire csak részleges sikerrel jártak s csak a nagyon is flagrán sérelmek orvoslását eredményezték; de az állatvitelünket nagy mértékben bémít jogi korlátozások igen sokszor a reklamációk ellenére is lenntartattak.

Ezek a tapasztalatok és Ausztriába való nagymérvű állatvitelünk érdekei mellett a szükségesnek tüntették fel azt, hogy a monarchia másik államával való vám- és kereskedelmi szövetség megkötése alkalmával a szövetségi törvénybe foglalandó és intézményes biztosítókat nyújtó törvényerejű rendelkezések vétsenek fel. A monarchia másik államának irányadó körei figyelembe vették Magyarországnak ez irányban nyilvánuló jogos igényeit és ehhez képest a monarchia két állama közt fennálló vám- és kereskedelmi szövetség megújítására vonatkozólag létrejött megállapodásokban felvették mindazok a biztosítókat, melyeknek hatékony védelme szempontjából kivánnunk lehetett.

A megállapodásokról általánosságban hangsúlyozza az indoklás, hogy mindkét félnek érdekeit védik ugyan de azért önként érhető, hogy mint e féren túlnyomóan exportáló és így a forgalom akadálytalan lenntartásában is túlnyomóan érdekelt félnek: elsősorban Magyarország nagytönségű érdekeinek szolgálatára és biztosítására, hivatottak a kérdéses megállapodások; de csak az alatt a feltétel alatt, hogy a hazai állategészségrendőri igazgatás a járványok ellen való védekezés és azok előlása terén szabatosan és erőlyesen fog működni.

Mint hogy — a létrejött megállapodások értelmében — a monarchia két államának egymással szemben (egyetlen kivételtől eltekintve, amelynek egybírnat alig van gyakorlati jelentősége) kizárólag csak ragadós állati betegségek tényleges behurcolása esetén lesz joga arra, hogy a másik állam bizonyos korlátot kiterjedési területi ellen jogi korlátozásokat egyoldalúan életbe léptethessen: ezzel szemben érdekeink hatékony védelme szempontjából a magyar hatóságoknak lesz feladatuk az, hogy ennek az esethez képest a bekövetkezést a lehetőleg megelőzni, megakadályozni törekedjenek.

Ha sikerül a magyar hatóságoknak ezt elérniük, akkor Ausztria nem jutna majd abba a helyzetbe, hogy tilalmakkal korlátozhasza állataink bevitelét.

A megállapodás tulajdonképpen két törésből áll. Az első a vámszövetségbe felveendő új XXI. cikk, melyben a kölcsönös állatforgalom szabályozása terén követendő, irányadó alapelvek nyerne kifejezés az törvényes szankciók.

A másik rész pedig az ebben a cikkben lefektetett elvek gyakorlati alkalmazásának és végrehajtásának módosításait állapítja meg és köti meg a vámszerződés egész tartamára.

A vám- és kereskedelmi szövetség XXI. cikkére vonatkozó végrehajtási módokat ezek:

Az állatoknak, állati nyersterményeknek és ragályfogyó tárgyakkal, az állategészségrendőri szabályzatok megtartása mellett lebonyolított kölcsönös forgalma a közös vámenterületen belül másféle korlátozás alá nem esik.

Annak igazolása céljából, hogy az állatok származási helye járványmentes, a szállítványokat hatóságilag kiállított származási és egészségi bizonyítványokkal kell ellátni, melyek igazolják, hogy a származás helyén és a szomszédos községekben — illetve a határos községi kerületekben — az elszállítás megelőző 40 napon belül olyan ragadós betegség nem uralkodott, melyre nézve tennál a bejelentés igazolása és amely a bizonyítványokon leirt állatjára átragad.

Oly községek, melyek 350 négyzetkilométernél nagyobb határral bírnak, jekvésükhöz és az ezzel kapcsolatos állategészségrendőri biztosítókat mérve képest esetleg kisebb állategészségügyi kerületekre is feloszthatók. Ilyen kisebb kerületi beosztások érvényesítésének lehetőségét, valamint ezen területek természetes határait a szerződő felek esetről-esetre fogják megállapítani.

Az ilyen felosztás azonban a ragadós tüdőlobot illetőleg nem érvényes.

A származási és egészségi igazolványok nyolc napig érvényesek.

Ha az állatok szállítása vasuton vagy hajón történik, az állatokat a berakás előtt az állam által alkalmazott, vagy az állami hatóság a tal erre külön felhatalmazott állatorvosnak kell megvizsgálania. Ezen vizsgálat eredménye az igazolványra röveztendő.

Ériss husszállítmányoknak oly bizonyítványokkal kell ellátva lenniük, melyek igazolják, hogy az illető állatokat hatósági állatorvos élő állapotban és a levágás után szabályszerűen megvizsgálta és egészségeseknek találta.

Ha a keleti marhavész az egyik állam területén fellép, a másik állam kormányának jogában áll a kérdésű állatok, sertések, állati nyerstermények és ragályfogyó tárgyak behozatálát a betegség teljes megszüntéig korlátozni vagy megtiltani.

Ha az egyik állam területéről a ragadós tüdőlob, a ragadós száj- és körömvájás, a sertésvész vagy más, ugyanoly mértékben veszedelmes betegség az állatforgalom útján a másik állam területére behurcoltatott, ezen utóbbi állam kormányának jogában áll a felfűzött szállítmány származási helyének közigazgatási kerületéből (Ausztriában „Bezirkshauptmannschaft” — kerületi kapitány, vagy „Stadt mit eigenem Satut” — önkormányzati szabállyal bíró város — Magyarországon: szolgabírói járás, illetőleg törvényhatósági joggal felruházott város, Horvát-Szlavonországokban: járási hatóság, illetőleg városi hatóság) az illető betegség iránt fogynok államnek bevitelét mindaddig korlátozni vagy megtiltani, míg az illető betegséget, a vonatkozó törvényes intézkedések értelmében, hivatalosan megszüntnek nem nyilvánítják. Az „ugyanoly mértékben veszedelmes betegség” kifejezésre vonatkozólag a szerződő felek egyetértésnek abban, hogy ez alatt elsősorban az, a bejelentési kötelezettségnek még alá nem vetett, aztán pedig a bejelentési kötelezettségnek már alávetett betegségek értendők, ha azok kivételesen fenyegető jellegűt öllenek. Ez a korlátozó intézkedés mindazokra a határos közigazgatási kerületekre is kiterjeszhető, melyeknek határa a felfűzött szállítmány származási helyéhez tíz kilométernél közelebb esik.

A kölcsönös állatforgalomra vonatkozó korlátozásokat vagy tilalmakat az illető központi hatóságok (Ausztriában és Magyarországon az illetékes miniszterek, Horvát-Szlavonországokban a bán) rendelik el. Ezen központi hatóságokhoz az alsóbürokrata hatóságok egyes kifogásokat szállítmányokról, valamint a másik állam területén fellépett állati járványokról mindannyiszor és pedig rendszeren távirati uton jelentést tesznek, midőn ilyen jogi korlátozások érvényesítését szükségesnek vélik.

A központi hatóság határozza meg a fogantatandó intézkedések módját és mérvét, valamint azok életbe léptetésének időpontját és erről a másik állam központi hatóságát táviratilag értesíti. Oly szállítmányok, melyeket legkésőbb a távirati értesítésnek a másik állam központi hatóságához való beérkezését követő napon elindítottak, még beocsátandók.

A határszéli kerületek egymás között való forgalmában mindazonáltal a határszéli kerületi hatósága valamely járványok a másik állam közvetlenül szomszédos határszéli kerületében (járásában) való fellépése esetén, vagy pedig, ha onnan érkezett állatokat valamely ragadós állati betegség állapítottat meg, az illető kerületből (járásból) mindazon állatokot behozatálát ideiglenesen korlátozhatja vagy megtiltja, amelyekre az illető betegség átragad. Ezen intézkedés a másik állam határszéli kerületének hatóságával haladéki nélkül közlendő.

Ezeket az intézkedéseket, melyek hatálya a zár alá vett területen keresztül vasuton vagy hajóval történő átviteli forgalomra ki nem terjed az előjáró hatóság (azaz a másodfokú hatóság), melynek a határszéli hatóság azokat bejelentette, a legrövidebb uton jövhagyja vagy megváltoztatja.

Az erről egyidejűleg értesített központi hatóság az ilyen intézkedéseket a másik állam központi hatóságával hasonlóképpen táviratilag közli. Az utóbbinak jogában áll az esetleg kívánt módosítások iránt az előbbivel közvetlenül tárgyalásokba bocsátkozni.

A határszéli állatforgalomra vonatkozó korlátozások azonban hatályon kívül helyezendők, mihalet a zár alá vett kerületben (járásban) az a betegség, mely miatt a zárát elrendelték, hivatalosan megszüntnek nyilvánítottat.

A szerződő felek kölcsönösen feljogosítják egymást arra, hogy az állatállományok egészségi állapotáról, az állatvadászok berendezéséről, vágóhidakról, hízalótelepekről, állatvesztelő intézetekről stb., valamint a fennálló állategészségrendőri szabályok mékppen történő fogantatásáról való tájékozás céljából a másik állam területén minden előzetes bejelentés nélkül megbizottakat küldhessenek, vagy ilyeneket oda állandóan ki is rendelhessenek.

Mindkét fél utasítani fogja hatóságait, hogy a másik állam kiküldött szakközveleit, mihalet ezek magukat ilyenül igazolják, kizárólagos támogatás és nekik felvilágosításokkal kívánatosak.

Az egyik állam területéről a másik állam területére érkező szállítmányok, amelyek a rendelkezési állományon olyan ragadós betegségben szenvedőknek találattak, amelyre nézve a bejelentési kötelezettség tennál: ugyanoly émbanban részesünek, mint a belüldi származású hasonló szállítmányok, ehhez képest tehát a feladási hely területére visszaküldhetők.

A tulajdonos kívánatára a rendeltetési hely illetékes közigazgatási hatósága az illető állatoknak azonban evágás utján való értékesítését megengedheti, ha ezt az állatok betegségének természete megengedi és a betegség elhurcolása kizártnak tekinthető. Ez az engedély azonban rendszerint csak ott adható meg, ahol a vasuti állomást a vágóhíddal vasuti vágány köti össze.

A betegség megállapításánál a származási hely államának szakértője közreműködhetik, ha 24 óra alatt a helyszínen megjelenhet.

Ha a betegség természetére nézve a szakértők között nézeteltérés támadna, a felbírálót a rendeltetési állam magasabb állategészségügyi közege teljesíti, kinek véleménye a további eljárásra nézve irányadó.

Az egész eljárást azonban legkésőbb 48 óra alatt a kifogásolás időpontjától számítva mindenesetre le kell bonyolítani. Az eljárásból eredő költségek az érdeket felet terhelik.

Nagyobb elkülönített állattelepek, melyek közvetlen állami felügyelet alatt állnak, megfelelő építményekkel vannak felszerelve és melyek üzeme állategészségügyrendőrlig biztosítva van, az állategészségügyi-rendőri igazgatás szempontjából külön közigazgatási kerületeknek tekintetnek. Az ilyen telepek ehhez képest csak a saját állatállományukban fellépett járvány esetén helyezhetők zárát alá.

Azok a feltelepek, amelyek mellett ily állattelepek önálló közigazgatási területek gyanánt lesznak elismerendők, kölcsönös egyetértéssel állapítottak meg.

Az illető miniszternek (a horvát bán) jogában áll a saját területén levő állattelepeket, melyekre nézve meg van alapítva, hogy a fentebbi feltételeknek meg eleljen, ilyen külön területeknek nyilvánítani.

A ragadós tüdőlob irása körül a két állam azonos alapelvek szerint fog eljárni s nevezetesen a beteg és a fertőzött-gyanus állatok azonnali kötelező lelést fogantatásit fogja.

A fennálló állategészségügyi törvényeken eszközölt változtatások a másik állam területéről származó állatok forgalmára is alkalmazhatók. Mindazonáltal önként értehető, hogy a kölcsönös állatforgalom javára a jelen végrehajtási módokban nyújtott biztosítókat a vám- és kereskedelmi szövetség tartama alatt csakis kölcsönös egyetértéssel változtathatók meg.

A sertések forgalmát illetőleg azok a sertés-hízalótelepek fognak állategészségügyi szempontból külön területek gyanánt elismertetni, melyek egy kizárólag e célból kirendelt állami állatorvos közvetlen felügyelete alatt állnak, a sertések odaszállítását és elvitelét tekintetben az illetékes központi hatóság által meghatározott szabályszerű rendtartáshoz vannak kötvé és melyeknek építése és fekvése az alábbi feltételeknek megfelel:

a) Az illető telepeknek a község vagy város belterületén kívül elhelyezve és környeztetülük térébelig is teljesen elkülönítve kell lenniük. Ezen elkülönítés oly módon viendő keresztül, hogy az ott elhelyezett sertésekkel való nem ellenőrzött forgalom ki legyen zárva; ezenfelül kell, hogy az ily telepeket a vasutal közvetlen vágány kösse össze.

b) Az egyes szállásoknak kottálai vagy házagnélküli és megfelelő magasságú deszkafalakkal kell egymástól e külvilágba lenniük. Ezenfelül teljesen szabadon talajburkolattal kell bírnok és a ki- és berakáshoz szükséges rakodókka szerelendők fel; ott, ahol a sertések felrakása nem történhetik közvetlenül az illető szállásokból, hanem ahol e célból a sertéseket a szállásból a rakodóhoz hajtani kell, a bajtutak talajának is hasonló minőségűnek kell lennie.

Száükséges végül, hogy a telepek jól működő és folyton öbített csatornázása is legyen.

A végrehajtási módokat egyébként egész terjedelmükben továbbra is teljes épségben és érvényben lenntartatván, azok mégis a sertésforgalmat illetőleg — addig, míg a sertésvész uralgása miatt ezen járvány elhurcolásának veszélye fenyeget — az alábbi körtekező A) I-V. alatti pontokban jelzett értelemben, az általános állatforgalmat illetőleg pedig a B) VI-IX. számú pontok értelmében egészítetnek ki.

A) A sertésforgalomra nézve.

I. Haszon- és tenyészsertéseknek egyik államból a másik állam szabad forgalmába való kivételét az illető állam kormányja a vám- és kereskedelmi szövetség XXI. cikkének végrehajtási módzatiban, megállapított előfeltételekhez képest és ezenfelül csakis a következő feltételek mellett fogja megengedni:

a) Haszon- és tenyészsertéseknek kivitele csakis olyan sertések fog megadni, amelyek származási községének és az ezzel határos községeknek, illetve állategészségügyi kerületeknek vérszentesítés meg van alapítva és amelyek 35 napi megfigyelés alatt és ezen megfigyelési idő leteltével ragadós betegség gyanújától teljesen mentesnek találattak.

b) Ezen megfigyelés csak olyan községekben fog megengedtetni, amelyek a velők határos községekkel, illetve állategészségügyi kerületekkel együtt vérszentesítés és pedig csak akkor, ha a sertések az állategészségügyi rendőri követelményeknek megfelelő módon elkülönítési lehetőségek.

c) Az illető állatok a megfigyelés megkezdésekor állami állatorvosi közegek által biztos módon megjelölendők és a megfigyelés tartama alatt egy csoportban és nyilvántartandók; egészségi állapotuk időszaki vizsgálatokkal ellenőrzendő.

Amidőn a megfigyelés kifogás nélkül befejeztetett, a kivitelre szükséges engedély elnyerése végett a központi hatósághoz jelentés teendő.

Az engedély elnyerése után az állatok a megfigyelés megtörténtét igazoló újabb jelzéssel ellátatván, közvetlenül a rendeltetési helyre való felrakás végett elszállítandók.

e) Az állatokat a legközelebbi rakodóállomásra vérszentes utakon és utközben udvarokra stb. való beállítás nélkül kell szállítani.

Ha a rakodóállomás olyan távol van a megfigyelési helytől, hogy labon hajtás esetén a berakadás nem történhetik meg ugyanazon a napon, a szállítás kocsin eszközözendő. A berakodást a fertőzés minden veszélyét kizáró módon kell fogantatásitani.

f) A sertéseknek közvetlenül a megfigyelés helyéről való kibocsátása előtt és a berakodások a feladasi állomáson leendő megvizsgálását — indokolt kivételektől eltekintve — ugyanaz az állami állatorvos teljesíti, aki az állatokra a megfigyelés tartama alatt felügyel.

g) Az illetékes központi hatóság a másik állam kiküldött állatorvosi megbízottainak módját úgy nyújtani arra, hogy haszon- és tenyész-sertéseknek megfigyelés alá vételére adott minden engedélyről késelelem nélkül tudomást szerezheszen.

Szintugy a kivitt engedélyző központi hatóság ezen engedélyről, az állatok azonban már meg nem változtatható rendeltetési helyének megnevezése mellett, az engedély megadásával egyidejűleg távirati uton értesíteni fogja a másik állam központi hatóságát.

II. A levágásra szánt sertésekkel való forgalom a vám- és kereskedelmi szövetség XXI. cikkének határozmányai, illetve az ezekhez tartozó végrehajtási módokat szerint nyer szabályozást.

Eltekintve az ezekben egyetértőleg megállapított szabad forgalomtól, egésszágos vágósertések, amelyek vérszemes utvarokból (különálló istállókból és szállásokból) származnak, a másik állam konzumvásárlásra és közvágóhídjaira egyáltalán szabadon bevihetők.

A jelenleg fennálló konzumvásárok és közvágóhídkak jegyzéké mellékelve van.

Ujjab ilyen konzumvásárok és közvágóhídkak létesítése, ugyszintén már létező ilyen berendezések megszüntetése a másik állam központi hatóságával esetről-esetre közöltetni fog.

Oly vágósertéseknek, melyek a fent körülirt meghatározás alá esnek, oly helyekre való bevitele, ahol konzumvásárok vagy közvágóhídkak nincsenek, csak a másik állam kormányának esetről-esetre adott engedélyével, állatorvosi felügyelet alatt leendő levágás céljából s általában csakis olyan módokat mellett történhetik, amelyek a ragadós betegség behurcolásának veszélyét kizárják.

III. A marhaleveleken világosan fel kell tüntetni azt, hogy a kivitelre kerülő sertések vágósertéseknek, avagy pedig haszon- és tenyészsertéseknek tekintendők-e és az utóbbiakra nézve azt is, hogy azoknak kivitele az I. pont értelmében megengedettet. A marhaleveleken továbbá a sertések eredeti származási helyét is jelezni kell.

IV. Azok a sertések, amelyek mint vágósertések hozattak be, 8 napon belül lelednek; a II. pont 5. bekezdésében jelzett esetben azonban a leledtésnek már 8 napon belül kell megtörténnie.

Ezen határidők a rendeltetési helyre való megérkezés napjától, konzumvásárok pedig a vásárra felhajtás napjától számítandók.

V. A két kormány kötelezi magát, hogy abban az esetben, ha a jelen megállapodás végrehajtása ellenére, haszon- és tenyészsertésekkel a sertésvész a másik állam területére ismételen behurcoltatnak, ezen veszély fenntörzésének tartamára a haszon- és tenyészsertések kivételére szóló engedélyek kiadását olyan vidékekre fogják korlátozni, amelyek a vészelhurcolás veszélye tekintetében nyilvánvalóan aggálytalanok.

Amennyiben ez a rendszabály sem bizonyulna általában célravezetőnek, a két kormány mindegyike fenntartja magának a jogot, hogy az ilyen engedélyek kiadását további intézkedésig felfüggeszsze.

B) Az állatorvosokra vonatkozólag általában.

VI. A két kormány mindegyike továbbra is gyakorolni fogja a területéről a másik állam területére leendő szállításra szánt állatok egészségégi állapotának és származásának eddig alkalmazott ellenörzését.

VII. Mindkét kormány eltekint attól, hogy a másik állam területén ragadós állati betegséggel fertőzött községek névsorát időszakonként közzétgye; saját hivatalos időszakai állapotosságú kimutatásait azonban a másik állam elsőfoku közigazgatási hatóságának és a marhakarodó-állomásokra kirendelt összes állatorvosainak is közvetlenül és késelelem nélkül meg fogja küldeni.

VIII. A le nem zárt területekről származó s a másik államba való kivitelre szánt állatok származási és egészségégi igazolványainak (marhaleveleink) az egyebként előirt tartalom kívül tanusitanioi kell azt, hogy az állatok egyedenként egésszágosak és hogy az illető községek, valamint a szomszédos községek (illetőleg állatosságú kerületek) az esetenként felkeltetbe jrvó állatfajokra való vonatkozásal részmentesek.

Amennyiben valamely ragadós betegség megszüntetésének hivatalos megállapítására nézve a megfigyelési határidő a két államban különböző, a hosszabb határidő vétetik mérvadónak.

IX. A két kormány kötelezi magát arra, hogy ezt a megállapodást a legelőjárabb módon fogja kezelni, úgy hogy egyrészt a járványbehurcolások jétékonyan megszüntessenek, másrészt pedig, hogy a másik államból származó állatok forgalmával szemben indokolatlan nehézségek ne támasztassanak.

Mesterséges borok forgalombahozatala.

A mesterséges borok forgalombahozatala és a mesterséges termékek hamisítás ellen való eljárás egyöntetűsége vonatkozó XXII. cikk szösz szerint meggyekent az 1898. évi vámszövetség törvényjavaslatba felvett XXII. cikkel.

A vámtarifá.

A törvényjavaslat 28 cikkéből áll, az autonóm vámtarifá pedig 51 csoportban 657 tételt foglal magában.

Nagyterjedelmű, különben megszerkesztett indoklás van a törvényjavaslathoz csatolva, amely elsősorban az általános részsel foglalkozik, azután a törvényjavaslat részlete indoklását, végül a vámtarifatervezés részlete indoklását adja.

Az általános rész ismerteti az eddigi vámtarifareformokat, szerződéses vámrendszerünket szól jelenlegi vámtarifánkról, az új vámtarifá megalkotására vonatkozó rendelkezésekről, a vámtarifá megállapításá véget folytatott tárgyalásokról, a vámtarifá megállapításánál mérvadó szempontokról, a vámtarifá rendszerről és beosztásáról, a vámk nagyságáról, a mezőgazdasági és ipari vámkokról, a vámemelőeknek a vámjóvedelemre való hatásáról, a vámtarifáról, mint szerződéses politikának alapjáról, a kétös tarifarendszerről, a minimális gabonavámkokról és a korona-értékről.

Továbbá az indoklás mellékleteként a kereskedelmi miniszter előterjesztette a következő összeállításokat: Az egyik a törvényjavaslat rendelkezéseit a jelenleg érvényben álló törvény megfelelő határozataival állítja szembe. A másik melléklet az új autonóm vámtarifának a jelenlegi vámtarifá megfelelő tételleivel való szembeállítását tartalmazza. A harmadik melléklet a vámtarifáknak 1891—1901. évi külkereskedelmi forgalmát tünteti fel az egyes tarifaszályok, a származási és rendeltetési országok, a nyersanyagok, félgyártmányok és gyártmányok szerint összegeve és arunek szerint felszelve. A negyedik a magyar korona országai 1891—1901. évi külkereskedelmi forgalmának adatait ugyanezen csoportosítás szerint foglalja magában.

Az indoklás óriási anyagából kiemeljük az alábbiakat:

(Rendszer és beosztás.)

A tarifatervezet sémájának szerkesztésénél nem annyira az elméleti szempontok szigorú következetességgel való alkalmazására, mint inkább a tényleges gyakorlati szükségleteknek az általános közgazdasági érdekekkel számoló kielégítésére iordított a legnagyobb gond.

Mínthogy pedig a vámrreformnak a mezőgazdasági és ipari termelési érdekek kelő és arányos tekintetbevételé volt legfőbb célja, a vámtarifá specializálása azoknál a különleges cikkeknel, amelyeknek arra valósságú szükségük van, akként fokoztatott, hogy azok az áruk, amelyekre nézve a nagyobb részletezés gyakorlati szükségéből indokolnak látszótt, közgazdasági és forgalmi jelentőségük kereskedelmi értékük, a nyersanyag és a megmunkálási mód szerinti fokozatos tagozásuk és a termelési feltételek alakulására mérvadó technikai követelmények alapján helyesen legyenek osztályozva és egyenletes vámvédelemben részesüljenek.

Emellett azonban kellő figyelem fordított arra, hogy a specializálás ne viselje magát a tuizó protecionisztikus irányzat bélyegét és kellőképpen alkalmazkodjék azokhoz a korlátokhoz, amelyek a szerződéses politikák és külkereskedelmi helyzet által elős: abatnak, úgy hogy egyfelől a szerződéses tarifákban is érvényesülhessen a specializálás, másfelől pedig megfelelő szerződéses kedvezmények ellenében egyenértékű engedmények nyújthatására kelő tér legyen hagyható.

A részletesen keresztlívtt új tagozás következtében az elektrotechnikai ipar termékei és szükségleti cikkei számára, tekintettel ezen iparunk örvendéses fejlődésére és avégből, hogy az annak tovább fejlesztésére szükséges alap megteremtésék, külön (XLI) osztály állítottat fel, úgy hogy a tervezet szerinti behozatali vámtarifá az eddigi 50 osztály helyett 51 osztályra van tagozva.

Általában pedig csaknem minden esetben a jelenlegi tétélek száma tetemesen szaporodott. Mig ugyanis az eddigi vámtarifának 383 száma és 559 tétéle van, az új vámtarifá az árukat 653 szám alá sorozza összesen 1306 tétellel. A szaporodás tehát 827 tétel, vagyis a statusquonak 148 százaléka.

(A vámk nagysága.)

A vámk magasságának megállapításánál a kormánynak az az elv volt szem előtt tartandó, hogy az eddigi autonóm vámtarifá oly új vámtarifával helyettesítessék, mely épp úgy védelemben részesítse a mezőgazdaságot, mint az ipart és amelyben a monarchia két államának gazdasági érdekei lehetőleg összhangba hozassanak.

E szempontokból kiindulva a kormány arra az álláspontra helyezkedett, hogy az új vámtarifá a védelmi szükségletnek megfelelően, vagyis ott, hol eddig a vámvédelemről egyáltalában gondoskodva nincs, a szükséges védvámk megállapításának, ott pedig, hol az eddigi vámvédelem a változott viszonyok mellett többé nem elégséges, az a szükségletnek megfelelően fokoztassék. E tekintetben nem szem előtt téveszthető az európai vámpolitikában általánosan érvényre jutó az az irányzat, mely mellett minden állam a védelemnek tetemes fokozásával igyekszik a belső piactot saját termelése és munkája számára biztosítani.

A magyar kormány törekvése következetesen oda irányult, hogy elsősorban a mezőgazdasági termelés a szükséges mérvű védelemben részesítessék muhatatlanul, amihhez képest a mezőgazdasági vámk terén az egész vonalon oly arányú vámvédelemről van gondoskodva, amely előreláthatólag egy termelési ág érdekeinek minden irányban való megóvására a vámtarifá érvényének egész tartalma alatt elegendőnek fog bizonyulni.

Es Európászerte túlsúlyra jutott védvámos irányzat azonban nemcsak a mezőgazdasági, hanem az ipari termelés hatványozottab védelmét is előszván, az új vámtarifá megalkotásakor gondoskodni kellett arról is, hogy — miként azt a törvény is rendel — az ipar szintén a kelő védelemben részesítessék. E részben első sorban a hazai ipar védelmi szükségletét voltak kielégítendő, de annak ellenében, hogy a közös vámtarifálet az új autonóm vámtarifá a hazai mezőgazdaság részére a szükséges védelmet biztosítja, nem zárkóztatott el a kormány az elől, hogy Ausztria ipara is megkapja a vámtarifálet fogyasztási piacain azt a védelmet, melyet a fennálló versenyviszonyok

között nem nélkülözhet. Az ipari vámk fokozását szükségessé teszi az is, hogy az új kereskedelmi szerződések kötése iránt a külfölddel megindítandó tárgyalások alkalmával megfelelő engedmények legyenek tehetőek oly ellenengedmenyek fejében, melyek nemcsak az osztrák ipar, hanem a hazai mezőgazdaság érdekeit is lesznek hivata szolgálani.

Mínthogy gazdasági helyzetünk arra utal, hogy kereskedelmi és vámpolitikánk irányításánál a német birodalom gazdasági politikáját tartjuk szem előtt, a vámk nagyságának megállapításánál általában a Németországban megállapított új vámkokra is figyelemmel voltak, anélkül azonban, hogy a német partíthoz való ragaszkodás bármiképp kötelezőnek vagy korlátozó-nak tekintett volna.

(Mezőgazdasági vámk.)

A mezőgazdaságra közvetlenül vagy közvetve fontos vámtételeknél az új tarifatervezetben azt látjuk, hogy azok az e téren az egész világon előtérbe nyomult védvámos irányzat, — de saját különleges helyzetünk igényeinek is tekintetbevételével, nagybárra emeltettek és egyuttal az eddigi tarifáinkhoz képest részletesebb felosztást nyertek.

A különösen idetartozó VI—X. tarifaszályok eddigi 45 tarifaszáma és 58 tétéle helyett az új tarifá ezen osztályai 50 tarifaszámmal tartalmazzak 73 tétellel.

A gabonaféleknek tekintélyes vagy vámemelősek történetek, melyek a hazai piacnak a belső termelés számára való megóvása és a külföldi, olcsóbban termelt és olson szállított ily termékek beöznlésétől való megvédése érdekében állanak. Ezen tétélek megállapításánál elsősorban kellett a kormánynak általában figyelemmel lennie arra, hogy a német birodalom mily mérvben emelte új tarifájában a gabonamémeük vámját. Mert ha ez teljesen érvényesül, akkor nemcsak a mi kivitelünk oda szűnik meg, hanem az onnan kiszoruló orosz és tengerentúli termékek oda fog-nak özőnlenni, ahová alacsonyab vámk mellett jöhetnek be. A mi magas vámjaink tenát védgátat képeznek a jövőre is, hogy saját piacunkat feltétlenül biztosítsuk.

A kormány hosszas és beható megfontolás után, ugyancsak a német tarifa következtében, el nem zárkóztatott az elől, hogy a fontosabb gabonamémeük-nél a minimális, vagyis azt a határt állapítsa meg, melyen alul a vám szerződéses uton sem mérsékelhető. Ez elsősorban biztosítás gyanánt volt szükséges, nehogy bármiképp okból kénytelenek lehessünk azt az alsó határt átépni, melyet a fentemlített célok előlére érdekében be kell tartanunk.

Hasonlóképpen a többi mezőgazdasági cikkre nézve is nagybárra lényegesen magasabb vámtételeket találunk, melyek úgy általában saját gazdasági helyzetünk igényeinek megfelelően lettek előirányozva, részben pedig a hasonlóan felelmet német tarifa következtében védelmi szempontból voltak szükségesek, illetve azért állítottak be ily magasságban, hogy a kereskedelmi szerződések tárgyalására kelő alkudozási eszközök álljanak rendelkezésünkre.

Megjegyzendő, hogy ami az említett német tarifa követendő példáját illeti, az osztrák-magyar közös vámtarifálet új autonóm vámtarifálet összeállításakor a német kormány tarifajavaslatát volt kormányunk szemé előtt és nem a német parlament által oly rendkívüli és talán indokolatlan emelésekkel elfogadott tarifa, és mert az ekképp alapos megfontolás után elégségesnek megállapított védelem ok és cél nélkül való továbbközöása komoly alapot nélkülözött volna, nem is találtatott szükségesnek a német parlament határozatai lyoltján saját javaslatunkat megváltoztatni.

Meg kell hogy említsük azokat a szempontokat, amelyek a kormányt arra vezették, hogy az ipari termelés nyersanyagait szolgáltató mezőgazdasági mezőgazdasági terményeket, mint a gyapot, lent, kendert, állati bőrtket stb. a felhangoztó kivánságot ellenére a jelenlegi vámvédelemben meghagyta.

E téren maga a kormány is, méltányolva Magyarország különleges érdekeit, megeléglőnek mutatkozó vámkot óhajtott eleinte a tariába beállítani. De a kérdés beható és lelkiismeretes mérlegelése után végre arra a meggyőződésre jutott, hogy ez feltétlenül maga után kellene, hogy vonja az ezekből a nyersanyagokból előállított kész gyártmányok vámjának is tetemes emelését, aminek ismét éppen az ezen cikkeket leginkább fogyasztó mezőgazdasággal foglalkozó lakosság, tehát Magyarország lakossága adta volna meg az árat és pedig oly mértékben, mely lényegesen felülmúta volna azt az előnyt, amit az általa termelt nyersanyag megvámolásából esetleg nyert volna.

(Ipai vámk.)

A viláfgazalmi és versenyviszonyoknak újban jelentkező az az alakulása, mely az európai államokat mezőgazdaságuk fokozottab védelmére ösztönzi, érezhetővé teszi annak szükségét, hogy az ipari termelés is megeléglőbb védelemben részesítessék. Igazolja ezt Németország példája, mely állam, habár virágzó ipara az eddigi vámk mellett is oly hatalmas fejlődésnek indult, hogy termékeivel nemcsak a belső fogyasztást idezni képes, hanem a világnak ugyszólván összes piacait fölkeresi, mégis szükségesnek tartja, hogy a változott viszonyok mellett új vámtarifájában ipari termelésének fokozottab védelméről gondoskodjék.

A svájci új vámtarifá jelentékeny vámemelőseket vesz kilátásba számos ipari cikkre nézve és előrelátható, hogy a többi ipari államok új vámtarifáiban is ugyanez a törekvés fog kifejezésre jutni.

Mídon azonban a kormány az ipari vámkoknak a szükséges mért emeléséhez hozzájárult, teletöszögek érezetben teljes tudatában volt annak, hogy hozzájárulását a vámvédelemnek csak oly mérvű és terjedelmű fokozásához adhatja, mely Magyarország érdekeit összhangba hozható.

Tekintettel arra, hogy Magyarország iparának csekélyebb fejlettsége mellett még sok ipari cikkből a

monárkia másik állama iparának fogyasztója. mindezekelőtt kötelességszerűleg az a határ volt szem előtt tartandó, melyet a fogyasztás érdeke megvon.

Ezért az ily cikkeknek váma vagy egyáltalában nem, vagy csak csekélyebb mérvben emellett.

Különös figyelemmel kellett még arra is lenni, hogy azok a cikkek, amelyeknek fokozottabb védelemben a hazai ipar is érdekeltve van, kellő védelemben részesüljenek s a magyar ipar védelmi szükségletei új vámrendszerünk megállapításánál éppen úgy kiemelkedjenek, mint azok a szükségletek, melyeknek kielégítését az osztrák ipar jogosult érdekei kívánják meg.

(Szerződéses vámpolitika.)

Minhogy csak a kötendő szerződések fogják a kereskedelmi forgalmunkban érvényesülő végleges vámost megállapítani és a külállamokkal való gazdasági viszonyainkban az állandóságot és biztonságot megteremteni, törekednünk kell arra, hogy szerződéses vámpolitikánkat fenntartsuk.

Szerződéses politikánk továbbá is arra utal, hogy a külállamokkal való szerződéses viszonyunknak megújításánál nemcsak a legnagyobb kedvezmény biztosítására szorítkozzunk, melynek alapján csak az egyéb külállamoknak nyújtott kedvezményeket igényelhetünk, hanem arra törekedünk, hogy az idegen államoktól kivételi érdekeinknek megfelelő speciális engedményeket is elérhessünk, vagyis tarifaszereket kössünk és az ily módon megszerzett külföldi piacoknak megtartása érdekében ennek a szerződéses viszonyoknak lehetőleg hosszú távra annálhosszabb biztosítsuk.

(Kettős tarifarendszer.)

Ezért mellőzték a kormányok azt az újabb nálunk is némely oldalról el fogadásra ajánlott és Franciaországban már meghonosított tarifarendszert, mely szerint a maximális tarifa a tarifaszéri szerződéses, illetve a legnagyobb kedvezményezési viszonyban nem álló országoknak, a minimális tarifa pedig általában a legnagyobb kedvezményben részesülő államoknak termékeire nyer alkalmazást, mivel ez a rendszer a szerződéses politika érvényesítését igen megnehezítené, sőt könnyen meghusztalhatná.

(Minimális gabonavámok.)

Ettől az állaponttól eltérő határozatot Németország példájára a fontosabb gabonaneműek vámaára vonatkozólag hoznak javaslatba, amennyiben a törvényjavaslat III. cikke szemszerűleg megjelöli azt a határt, ameddig az említett gabonaneműeknek általános vámai szerződéses megállapodások útján leszállíthatók. Ez a határozat azt célozza, hogy a külállamokkal kötendő szerződések útján ne tételtessenek oly engedményeket, melyek a mezőgazdasági termelést a fenntartására és boldogulására okvetlenül megkívánató vámvédelemtől megfoszthatnák.

(Koronaérték.)

Az eddigi vámtarifában a vámdíjak aranyforintokban vannak megállapítva. Ezt a rendszert a koronaértékben való közközelező számítás bevezeteléről szóló 1899. évi XXXVI. törvény cikk sem módosította, amennyiben 2. §-a kimondja, hogy a törvény rendelkezése a határvámilleték megszabására és fizetésére nézve fennálló szabályokat nem érinti.

A törvényjavaslat.

Az autonóm vámtarifáról szóló törvényjavaslat legfontosabb részeit a következőkben ismertetjük:

(Minimális gabonavámok.)

III. cikk. Az alább megnevezett gabonaneműeknek a behozatali vámtarifában megállapított vámai a szerződéses megállapodások útján csak a következő összegekig szállíthatók le:

Table with 3 columns: Sz. (Number), Ván (Tax), Mérték (Amount). Rows: Buza, kétszeres, tönköly; Rozs; Arpa; Zab; Lengori.

(Háborús vámpótlék)

IV. cikk. Áruk, melyek oly államokból hoztatnak be, hol a magyar és az osztrák hajók, vagy a magyar és az osztrák származású áruk más államok hajóinál vagy áruinál bármely tekintetben kedvezőtlenebb bánásmódban részesülnek, a behozatalnál a tarifában megállapított vámon felül még ennek 200 százalékaig vagy az áru teljes kereskedelmi értékének összegéig terjedhető vámpótlék, amennyiben pedig a tarifa szerint vámentesek, az áru kereskedelmi értékének 100 százalékaig terjedhető specifikus váma is vonatkozó.

A kormány felhatalmaztatik, hogy ezeket az intézkedéseket a birodalmi tanácsban képviselt királlyságok és országok kormányával egyelértőleg rendelati uton tehesse meg.

(Egyéb rendelkezések.)

V. cikk. Rendelati uton kibocsátandó áruvajstrom és magyarazatok, melyek szükség esetén kiegészíthetők és módosíthatók, fogják a vámtarifa szövege és értelme szerint az egyes árukat minőségüknek és használati céljuknak megfelelően az egyes tarifaszámokba besorozni.

Ujjonnan forgalomba kerülő áruk azon tarifaszámok alá sorozandók, amelyekben a hozzájuk minőség és használati cél szerint legközelebb álló áruk megjelölve vannak.

VII. cikk. Az áru tarifaszéri megjelölésénél rendszerint az az állapot véteik figyelembe, melyben az áru behozatalra kerül; az áru tarifaszéri beosztásánál elsősorban az az anyag mérvadó, mely az illető áru jellegét megadja.

Különböző anyagokból készült áruk, amelyek a tarifa szerint külön vám alá nem esnek vagy rendelti uton külön tarifaszám alá nincsenek utalva, és amelyeknek részei külön-böző tarifaszámok alá tartoznak. Ióalkatrészüik szerint és ha kétséges, hogy mi a főalkatrészüik, azon alkatrészüik szerint vámozandók, mely a tarifa szerint magasabb vám alá esik.

A tarifa különbözó tételei alá utalt részektől álló mechanikai keverék, ha mint ilyen a tarifa szerint külön vám alá nem esik vagy rendelti uton külön tarifaszám alá nincs sorozva, azon alkatrésze szerint vámozandó amely a tarifában magasabb vám alá esik, kivéve azt az esetet, ha ezt az alkatrészt az illető keverék csak jelentéktelen mennyiségben tartalmazza.

VII. cikk. Az állami egyedártság tárgyai, amennyiben a tarifa külön határozatot nem tartalmaz, csak külön engedéllyel bocsáthatók behozatalra és átvitelre.

A kormány felhatalmaztatik, hogy bizonyos áruknak forgalmát közeérdekéből, különösen pedig egészségügyi és biztonsági szempontokból rendelti uton korlátozassa. Az ez irányban fennálló szabályok további intézkedésig érvényben maradnak.

VIII. cikk. A kormány felhatalmaztatik arra, hogy beltőlő rossz termékek esetében, a birodalmi tanácsban képviselt királlyságok és országok kormányával egyelértőleg, a gabonára és hüvelyesekre megállapított vámost általában, vagy csak egyes nemekre nézve az egész vámban, vagy annak egyes részein, a visszazés ellen védő ellenőrzés és korlátozások mellett, ideiglenesen hatályon kívül helyezhesse vagy leszállíthassa.

(Vámmentesség.)

A IX., X., XI. és XII. cikkek a vámmentesség szokásos eseteit szabályozzák.

(Kikészítési eljárás.)

Igen fontos újítást tartalmaz a XIII. cikk, amely a kikészítési eljárást szabályozza, s amely az azonoság bizonyításának sok zaklatásra okot szolgáltató kényszerét megszünteti. Ez a cikk így szól:

Nyersanyagoknak (a gabona kivételével), lélgártárnyaknak és ipari termékeknek a vámentelére további kikészítés végett való időleges vámmentes behozata megengedhető:

1. mindazon esetekben, melyekben a további kikészítés végett behoott áruinak a visszkivitelre kerülő készített áruval való azonosága megállapítható;

2. azon esetekben, melyekben egyes gazdasági vagy ipari érdekekben kívánatos kikészítési vagy feldolgozási eljárásoknál az azonoság biztosítása a nyújtandó kedvezmény előnyeit veszélyeztető nehézségeket okozza, a kormány felhatalmaztatik, hogy megfelelő ellenőrző intézkedések megállapítása mellett az azonoság szigorú igazolásától kivételesen eitekintessen.

Az ezek szerint megengedhető egyes kikészítési nemek, valamint az ellenőrzés tekintetében azokhoz alkalmazott szabályok a két kormány kölcsönös egyelértésével rendelati uton állapítandók meg.

A vámentelületen előállott valamely árunak kikészítése a külföldön vámkedvezmény visszabeozatal mellett, amennyiben a tarifa a részben külön határozatot nem tartalmaz, csak kivételesen engedhető meg oly esetekben, midőn a kisebb határszéeli forgalomnak a gyakorlati életbe már átment llynemű könnyítéseiről van szó.

A XIV. és XV. cikkek a vámentesség további eseteiről, a XVII. cikk a pénzremről szól, a XVII. cikk a vámhittelt, a XIX. és XX. a mállkültségeket, a XXI. a gongsvily megntarozását szabályozza, a XXII. cikk pedig a szerződéses tárgyalások megindításáról, s a tarifa életbeléptetéséről intézkedik.

Az új vámtarifa tételei.

Az alábbiakban ismertetjük a nagyobb fontos-sága vámtételeket összehasonlitva a jelenlegi autonóm és szerződéses tételekkel:

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: VI. csoport (Buza, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Talárka, Köles, Maiata, Bab, Borsó, Lencse, Bökény, Liszt, Rizs) and VII. csoport (Friss szőlő, Erett dió, Finom csemeggyümölcs, Alma, Korte, Szilva, Másféle egyéb, Szilva horidokban, vagy száritva).

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Másféle, Külön meg nem nevezett gyümölcs, Hagyma, Friss káposzta, Finom főzelék, Aszalt főzelék, Káposztarepce és repcemag, Mák, Baltacimnag, Másféle, Fumagvak, Komló, Ökör, Bika, Tóhén, Novendékmarcha, Borju, Juh és kecske, Barány és gödlye, Sertes 10kg-nál nehezebb nem, 10-120 kg-ig, 120 kg-nál nehezebb, Ló két évnél idősebb, két éves korig.

IX. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Eleven szárnyas, Leött szárnyas, Leött vad.

X. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Tojás, Mész, Viasz természetes, praeparálva.

XI. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Természetes vaj, Disznózsír, Mesterséges vaj és margarin.

XII. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Repceolaj, Lenolaj.

XIII. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Sör horidokban, palackokban, Cognac, Likör, Arrak, rum, Más égetett szeszcses folyadékok, Bor, palackokban, Pevzsgóbor, Természetes vagy gyártott ásványvizek.

XIV. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Tésztaemű, Friss hus, elkészítve, Huskolbasz, Finom csemegesajt, másféle, Külön meg nem nevezett halak, Elkészített halak, Kávépótló, Kakaóvaj, Hal, huskonzervek, Főzlelkonzervek, Gyümölcskonzervek.

XVII. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Kénkovandó, Gipsz égetve.

XVIII. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Élőfontat hármag vagy többes, Hármag vagy többes fonalak, angol számozási mód szerint a 12. számig, 12-29. számig, 29-50. számig, az 50. számon felül, Pamutárak színnyomatosan, 1-4 színűek, 5 vagy több színűek, Közöséges mustrás szövetek, nyers, fehértíve, festve, Binom szövetek, nyersen, fehértíve, festve, legfinomabb szövetek, Bársonyszövetek, Szalagárúk, Szines túll, Mustrás tűll, nyersen, szines, Fuggönyök és butorhálók, Csipkék, Kötött kelmék, nyersen, színzerve, Harisnyák tucatonként, 1 kg-on felül, 1 kg-ig, Keztyűk, 300 gr-on felül, 300 gr-ig, Külön meg nem nevezettek.

XXIX. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Festett csomagolópapíros, Tarka papíros, sima, préselt, Fényképezeti papíros, fényérékeny, Más vegyeszeti papíros.

XXX. csoport.

Table with 4 columns: Uj vám, Jelenlegi vám, Szerződéses, Koronában. Rows: Kaucsuka kat, Kaucsukpa, Nem vulkanizált lemezek, Keményített kaucsuk.

	Új vám	Jelenlegi vám antonóm szerződés koronákban	
Hajtószíjak	100.-	47.62	47.62
Gyermekjáték-szerek	100.-	71.43	
Cipészárak	120.-	71.43	
XXXII. csoport.			
Marha- és lóhór, természetes színű vagy fekete	30.-	21.43	
mástéle	43.-		
Borjúbőr	60.-	21.43	
Juh- és báránybőr	60.-	42.86	42.86
XXXIV. csoport.			
Szerszám, fa- és fűrészarúk	5.-	3.57	3.57
Játékszerek, durva	15.-	11.90	
XXXVIII. csoport.			
Keményített drót csiszolva	38.-	35.71	28.57
Kalapácsok feketén	33.-	23.81	23.81
Késműarúk alkatrészei	45.-	35.71	28.57
Ólók	175.-		
Zsabbkés és bicika	150.-	119.05	107.14
XL. csoport.			
Gőzmozdonyok és szerkocsik	29.-	20.24	
Szerszámgépek	24.-	20.24	17.82
XLIII. csoport.			
Feherszállító kocsik és szárok	15.-	7.14	

Raktár-adó.

Az üzletüket az osztrák-magyar monarchia mindkét államára kiterjesztő vállalatok kétszerez megadóztatásának elkerülése, valamint az egyenes adók körébe tartozó némely más ügy tárgyában kötött egyezmény első és második fejezete a *dunagőzhajózási vállalatok*, illetve az üzletüket a monarchia mindkét államának területére kiterjesztő egyéb vállalatok megadóztatása iránt intézkedik; az egyezmény harmadik lejezete a kétszerez megadóztatás némely eseteinek elkerülése tárgyában rendelkezik, végül az egyezmény negyedik lejezete a zárhatározatokot foglalja magában.

Az egyezmény 1-ső §-a az Első cs. kir. szab. *Dunagőzhajózási Társaság* és a *Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság* adóalapjának kinyomozása tárgyában intézkedik.

Az egyezmény 4. §-ában az a megállapodás létesült, hogy a monarchia azon államának pénzügyminisztere melynek területén az illető gőzhajózási vállalat székhelye van, — az adó előírása végett, — csak a másik állam utvonallára nézve kinyomozott adóalapot fogja az utóbbi állam pénzügyminiszterével közölni.

Ebből a határozmányból kitűnik tehát, hogy az Első cs. kir. szab. *Dunagőzhajózási Társaság*nak a külföldi üzlete után eddig a magyar korona országainak nyújtott adókvóta (1873. XIII. törvények 3. §.) a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok javára elejtetik, viszont a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaságának a külföldön elért jövedelme kizárólag a magyar korona országai területén vonatkozik adó alá.

Az egyezmény 6-ik §-a aziránt intézkedik, hogy az előbb ismertetett határozatok az újonnan keletkező olyan dunai gőzhajózási vállalatokra is alkalmaztassanak, melyek üzletüket mindkét állam területére kiterjesztik.

Ez a megállapodás azért létesült, hogy ily vállalatok keletkezése esetén pótegyezmény kötése ne váljék szükségessé.

Az egyezmény második fejezetének 13. §-ában foglalt határozmányok rendelkezése: az üzletüket a monarchia mindkét államára kiterjesztő vállalatok kétszerez megadóztatását megakadályozni.

E §-ok lényeges tartalma a következők: Ha valamely vállalat üzletét az egyik állam területén tekvő üzlettelepről a másik állam területére is kiterjeszti, a nélkül, hogy ugyanott üzlettelepet létesítene, úgy adoztatásnak csakis ott lehet helye, ahol az üzlettelep van.

Ha valamely vállalat mindkét állam területén vannak üzlettelepei, úgy ezek általában önállóan és az üzlet helyén érvényes adóelőírások szerint, de hasonló körülmények között a belső üzletteleknél sohasem magasabban adoztatandók meg; e célból az üzlet ismertető jelei, illetőleg ezen üzlettelepek bevételei és kiadásai a lehetőségig elkülönítetten mutalandók be.

Amennyiben olyan bevételek és kiadások fordulnak elő, melyek a mindkét államban lévő üzlettelepek közt közösek, ezek megfelelő kulcs szerint osztandók fel.

Ilyen kulcs gyanánt ipari termeléssel foglalkozó vállalatoknál, a közös bevételek tekintetében rendszerint az egyes üzlettelepek által igénybe vett befektelési és üzemi tőke szolgál, míg a közös kiadások rendszerint az egyes üzlettelepek által elért és az ezekre az előzőekben foglalt rendelkezés szerint elosztott bevételek arányában osztandók meg. Szabadságában áll azonban a két pénzügyminiszternek, hogy szükség esetén más megosztási mérvre nézve meg egyezzenek.

Ezek a szabályok alkalmazandók a kereskedelmi vállalatokra is, akként azonban, hogy az egyik államban lévő üzlettelep által vásárolt áruknak a másik államban történt eladásából származó bevételek, valamint az ezen bevételeknek megfelelő kiadások, az érdeket üzlettelepek közt rendszerint egyenlő részekben osztandók fel.

Üzlettelepek gyanánt különösen elarusító irodákat és gyári raktárakat kell tekinteni, melyek a náluk előálló kereskedelmi haszon után ugyanolyan arányban adoztatnak meg, mint amely a hasonló gyártmányok elarusításával a belső üzlettelepek adóköteles ügyfelekkel szemben alkalmazatik.

Elarusító irodául tekintendő a vállalatnak a sa-

sát gyártmányai eladásának közvetítésére szolgáló irodája, vagy állandóan e célra tartott alkalmazottja, raktáru pedig saját helyiségben tartott olyan áruraktár tekintendő, melyben az árukat a vállalat saját alkalmazottai adják el.

Üzletlepek gyanánt ellenben nem tekinthető, ha a vállalat árúiból valamely önálló ügynök az általa kibérelt helyiségekben tart raktárt, vagy ha az áruk, akár bizományosként, akár saját számlájára dolgozó önálló kereskedőnek bizományba adatnak, végre ha az eladás a szállítási intézetek és szállítmányozók raktárhelyiségeiben tartott raktárakból történik, feltéve, hogy ezt az eladást nem a vállalat saját eladási irodája közvetíti; ugyancsak nem vonja maga után a kereseti vállalatnak abban az államban való megadóztatását, melyben az illető vállalatnak üzletlepe nincs, ha akár a vállalat tulajdonosa maga, akár pedig szolgáltatásban álló kereskedelmi utazói, utazások alkalmával és csakis áruminták magukkal vitele mellett megrendeléseket gyűjtönek és ezek alapján a vállalatok árukat szállítanak; ugyanez áll megrendelések alapján eszközölt olyan áruszállításokra is, melyeket önálló ügynökök közvetítenek — még ha áruminták, vagy a fenti fogalmaknak megfelelő raktáraik is vannak — vagy amelyek közvetítés nélkül, a vevő és az eladó között közvetlenül bonyolítottak le.

Az ügynökök, bizományosok és saját számlájukra dolgozó kereskedők megadóztatását az egyezmény határozmányai nem érintik.

Járadékadó.

A *tőkekamat- és járadékadóról* szóló 1875. évi XXII. magyar törvényeknek, illetve a járadékadóról szóló 1896. évi október hó 25-én kelt osztrák törvénynek az osztrák-magyar monarchia másik államában kibocsátott értékpapírok kamataira való alkalmazása tárgyában kötött egyezményt a pénzügyminiszter azzal a jelentéssel terjesztette elő, hogy a monarchia egyik államában sem igényel törvényhozási jóváhagyást, mert Ausztriában a pénzügyi kormányzatot ily egyezmény kötésére az idezett osztrák törvény 285. §-a felhatalmazza, Magyarországon pedig ez az eredmény csak a statusquot tartja fenn, amennyiben a másik államban kibocsátott értékpapírok kamatai az idezett magyar törvények 1. §-a alapján Magyarországon már eddig is adómentességben részesültek.

Az egyezmény leglényegesebb részei ezek: A magyar korona országai által kibocsátott és ezentúl kibocsátandó államadóssági kötvények, valamint a kibocsátott földterhermentesítési és italmérési jog kártalanítási kötvények kamatai a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban az 1896. évi október hó 25-én kelt törvény szerinti járadékadó alól mentesítendők.

Ezidőszelint tehát a járadékadómentesség a forgalomban lévő következő magyar értékpapírokra terjed ki:

1. a 4%-kal arányban kamatozó járadék-kölcsön államadóssági kötvényeire,
2. a koronaéltre szóló, 4%-kal kamatozó járadék-kölcsön államadóssági kötvényeire,
3. az 1897. évi XXX. t. c. alapján kibocsátott 3½%-kal kamatozó járadékkölcsön államadóssági kötvényeire,
4. az aldujai vaskapunál és az ottani zuhatagnaknál létező hajózási akadályok elhárítására fogantatott munkalátok költségeinek fedezésére kibocsátott, 3%-kal arányban kamatozó államkötvényekre,
5. a Tisza és mellékfolyói szabályozására és Szeged város ujépítésére kibocsátott kamatozó nyerevénykölcsön részkötvényeire,
6. a 4%-kal kamatozó adómentes magyarországi földterhermentesítési kötvényekre,
7. a 4%-kal kamatozó adómentes horvát-szlavonországi földterhermentesítési kötvényekre,
8. a horvát-szlavonországi italmérési jogok kártalanítására kibocsátott, 4½%-kal kamatozó adómentes kötvényekre és
9. a m. kir. kamatos pénztári jegyekre.

Visszont nem vonatnak a magyar korona országában az 1875. évi XXII. törvények szerinti tőkekamat- és járadékadó alá az egyesített államadósság, továbbá a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok államadóssága, végül az ugyanezen királyságok és országok által eddig kibocsátott vagy jövőben kibocsátandó adósságok után járó kamatok.

A magyar korona országában kibocsátott záloglevelek kamatai a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban — amennyiben ezeket a kamatokat, mint az utóbb említett államterületen kívül kibocsátott értékpapírok kamatait az adótörvények általános határozmányai szerint kedvezőbb elbánság nem illetné meg — a bevallások alapján szedendő kétszázalékos, illetve folszázalékos járadékadó alá vonandók.

Ez az adóköteles olyan magyar intézetek által kibocsátott záloglevelekre alkalmazandó, mely intézetek úgy alapszabályaikra, mint egész beszervezetükre nézve az 1901. évi június hó 28-án kelt törvényben felemlített kibocsátó intézetekkel egyenlőknek tekinthetők.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokban kibocsátott záloglevelek kamatai — amennyiben ezeket, mint a magyar korona országain kívül kibocsátott értékpapírok kamatait az adótörvények általános határozmányai szerint kedvezőbb elbánság nem illetné meg — a magyar korona országai tőkekamat- és járadékadó szempontjából az ezekben az országokban kibocsátott záloglevelek kamataival azonos elbánságban részesítendők; az adómentesség tehát, mely némely kibocsátó intézet által forgalombahozott záloglevelek kamatainak a magyar korona országában biztosítottat, az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok azon

kibocsátó intézeteinek záloglevelei utáni kamatokat is megilleti, amely intézetek az ügy lényegében az adómentesség törvényszerű előfeltételeinek eleget tesznek.

A szállítási adó megszüntetése.

Az a törvényjavaslat, mely a *gőzhajózási szállítási használat után járó adókat* megszüntetéséről szól, a következők:

1. §. A vasuti és gőzhajózási szállítási használatának megadóztatásáról szóló 1875. évi XX. és 1887. évi XIV. törvényeknek ama határozatait, melyek a gőzhajók, vagy a gőzvonató erőknek alkalmazása mellett egyéb vízijárműveken eszközölt szállítási használatának megadóztatására vonatkoznak, az 1903. évi hó ... napjával hatályon kívül helyeztetnek és ettől a naptól kezdve a gőzhajózási szállítási használat után fizetendő adó megszüntetetik.

2. §. Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter biztatnak meg.

A vasuti rendtartás.

Az 1851. évi *vasuti ületrendtartás hatályának további fenntartásáról* szóló törvényjavaslat a következők:

1. §. A minisztérium felhatalmaztatik, hogy a vám- és kereskedelmi szövetségről szóló 1903. évi — törvények hatályba lépésével egyidejűleg az 1851. évi november hó 16-án kibocsátott vasúti rendtartás határozmányainak hatályát a törvényhozással további intézkedéséig rendeleti uton fenntarthassa.

2. §. Jelen törvény végrehajtásával a kereskedelemügyi miniszter, továbbá a belügyi és igazságügyi miniszter, illetőleg Horvát-Szlavonországon a horvát-szlavon-dalmatörzsi bán biztatik meg.

A borhamisítás ellen.

A magyar osztrák vám- és kereskedelmi szövetségről vonatkozó törvényjavaslat XXII. cikke azt a rendelkezést foglalja magában, hogy a két kormány megelégedt intézkedéseket fog tenni arra nézve, hogy a monarchia két államában a mesterséges borokra vonatkozólag lehetőleg azonos alapelvek érvényesüljenek.

Ennek a törvényjavaslathoz iktatott rendelkezésnek kiegészítésül — mint illetékes helyről értesülünk — a két kormány között az a megegyezés létesült, hogy már legközelebb megkezdik a tárgyalásokat arra nézve, hogy mielőbb — lehetőleg egy éven belül — a fennebb említett törvényjavaslat XXII. cikkére vonatkozólag, különösen pedig a borhamisítások megállítására céljából az egyező eljárás életbe lépjen.

Ezre vonatkozólag az előkészítő tárgyalások a magyar földművelésügyi minisztériumban és az osztrák kormányban is folyamatban vannak s remélik, hogy rövid idő alatt sikerülni fog azonos alapelvekre tekintet oly egyező törvényjavaslatokban megállapodni, amelyek, ha törvényben válnak, alkalmasak lesznek arra, hogy véget vessenek annak a viszásságnak, mely szerint a monarchia két államának közös vámterületén egymástól lényegesen eltérő alapelvek szerint döntöttek el az, a bortermelesre s a borforgalomra nézve telette fontos, mondatni életkérdés, hogy a törvény szempontjából mi a természetes s mi a mesterséges bor, s hogy mit szabad, vagy nem szabad „bor” elnevezése alatt forgalomba hozni. Ez a megállapodás amelylyel a bortermeles s a borkereskedők régen hangzatosított óhajta teljesedésbe megy, igen nagy jelentőségű a bortermelesre nézve s remélhető, hogy annak üdvös hatása lesz az oly nagy áldozatok árán ujjafermetett termelési ágra. Meg kell még jegyezni, hogy az érintett törvényjavaslat azonos rendelkezést tartalmaz a fontosabb mezőgazdasági termények s a mezőgazdasági termelés céljaira szolgáló cikkek hamisításának megállítására is, amit a gazdaközönség szintén csak megelégedéssel fogadhat.

KÜLFÖLD

Vilmos császár születésnapja Párisban. A párisi németek tegnap este szintén lakomát rendeztek Vilmos császár születésnapjának megünneplésére. Szép nagy társaság volt együtt, körülbelül kétszázötven német, a legfőbbben a feleségükkel. Az asztalón herceg Radolin, a nagykövét ült s résztvett a lakomán Mária szász-meiningeni hercegnő is. Radolin herceg lelkesen fogadott pohárköszöntőben ünnepelte Vilmos császárt. Hangzatos, hogy a császár bölcs politikája hozzájárul a béke fönttartásához és hogy a birodalmi kancellár céllatások működését látva, reméli, hogy sikerülni fog a kereskedelmi szerződéseket megújítani Németország javára. Azután így folytatta:

— Különös megelégedéssel kell fogadnunk, hogy Franciaországgal való viszonyunk egyre kedvezőbbben alakul s oly vendégzeretet élvezünk itt, amelynél jobbat nem kívánhatunk. Mindnyájunkat örömmel töltött el az, amit a német kancellár Franciaországgal való jó viszonyunkról mondott s hogy ezt valamennyi párt tetszéssel fogadta. Ezt az örvendotes állapotot

nem csekély részben a francia állam fejének köszönhető.

Radolin herceg indítványára azután hódoló táviratot küldtek Vilmos császárnak.

A véderőjavaslat a Reichsrathban.

— Az osztrák képviselőház ülése —

Budapest, január 28.

Háromnapos szünet után az osztrák képviselőház ma újra összeült és mindjárt az ülés elején benyújtotta kormány a *kiegészítő javaslatokat*, amelyek természetesen legnagyobb mértékben kötötték le a képviselők érdeklődését. A napirenden volt a véderőjavaslat első olvasása, amelyhez egész sor szónok iratkozott föl. A tegnap folmerült nehézségek, amelyek miatt már számot kellett vetni a *cukorjavaslatok* megobstruálásának lehetőségével, már tüdődezek, amennyiben a cseh agráriusok és hozzájuk csatlakozott más csoportbeli képviselők már nem ellenzik a javaslatok elintézését. A véderőjavaslatl szemben fennálló nehézségek is megszüntek tekintetűk.

Welsersheimb landwehr-miniszter maugyanis közölte a képviselőházzal, amiről báró *Fejervári* ma a magyar képviselőházat is értesítette, hogy a kormány a magyar kormányval egyetértőleg eláll a *póttartalékosok* behívására vonatkozó követelésétől. A radikális csehek obstrukciós indítványainak leszavazása után dr. *Böhm-Bawerk* pénzügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett be az egységes államadóssági kötvények konvertálásáról. A kormány ebben felhatalmazást kér, hogy az államhitelet erősödésére s a kamat csökkenő irányzatára való tekintettel a 42 százalékos kamatozó államadósságnak azt a részét, mely az osztrák pénzügyeket közvetlenül érinti, időszerűen konvertálhassa. Az egységes államadósságok egész összege öt milliárd koronát tesz ki, de ebből csak 3620 millió korona konverziójára kér a kormány felhatalmazást, mert az egységes államadósságnak arra a részére nézve, melyben Magyarország is érdekelve van, a javaslat motivációja szerint egyelőre nem történik intézkedés. Az osztrák pénzügyminiszter a javaslat benyújtása kapcsán beszédet is mondott s ebben hangsúlyozta, hogy — amint azt már *Sedll* Kálmán miniszterelnök is jelezte a magyar törvényhozásban — a két kormány között tárgyalások folynak az egységes osztrák államadósságok magyar részének konvertálása tekintetében is. A tárgyalások még függőben vannak s mindkét kormány megmaradt jogi álláspontján, az osztrák a 42%, a magyar az 50% mellett. Egyébként az osztrák pénzügyminiszter beszédében azt mondta, hogy erkölcsi sikert vár a javaslatról az állami hitel tekintélyére nézve, mert eltűnik egy kamatláb, amely azokra az időkre emlékeztet, amidőn az osztrák állam hitelle még nem volt oly szilárd, a nép jóléte még nem fejlődött annyira. De anyagi sikert is vár, amennyiben a konverzió végrehajtása az államadósság jelentékeny megkönnyebbülését fogja eredményezni.

A képviselőház mai üléséről a következő félhivatalos tudósítás számol be:

Bécs, január 28.

A képviselőház mai ülésén *Schönerer* és társai interpellációt intéztek a miniszterelnökhöz, amelyben azt kérdézik, hajlandó-e megbízonyosodni arról, hogy a költségvetés parlamenti elintézése várható-e. ha pedig nem, vissza fogja-e vonni és az urakházában előterjeszteni a költségvetést. *Eisenhölz* és társai az osztrák klerikális terjesztése ellen teendő intézkedésekről interpellálják meg a kormányt. Az interpellációban idézik a német császárnak azt a beszédét, amelyet november 28-án Görllitzben a Ruhmeshalle felavatásakor mondott és azt kérdezik, milyen eszközöket szándékozik a miniszterelnök az állam és a nép jólétének a klerikalizmus részről való veszélyeztetése ellen alkalmazni.

A kiegészítő javaslatokon és a vámtarifatervezeten kívül tesztosztották a brüsszeli egyezményre és a két cukoradó-törvényre vonatkozó bizottsági jelentést.

Böhm-Bawerk pénzügyminiszter benyújtotta az egységes államadósság kötvényeinek konvertálásáról szóló törvényjavaslatot és ennek kapcsán az adósság keletkezésének történelmi ismertetése után kijelentette, hogy az államhitelet megerősödésére és a kamatláb csökkenő irányzatára való tekintettel felhatalmazást kér a háztól arra, hogy a 42 százalékkal kamatozó államadósságnak azt a részét, amely az osztrák pénzügyeket közvetlenül érinti, időszerűen konvertálhassa. Az egységes államadósságnak arra a részére nézve, amelyben Magyarország is érdekelve van s amelyre vonatkozólag Magyarországgal semmi tekintetben nem prejudikálható tárgyalások folynak, egyelőre nem történik intézkedés. A közelebbi konvertálására szánt rész maximális összege 3620 millió korona. A midőn az ilyen esetekben szokásos felhatalmazást kéri, annak a reménynek ad kifejezést, hogy a javaslatnak állandóan hasznát fogja látni az osztrák állam és az osztrák nép. Először is erkölcsi sikert vár az

állambittel tekintélyére nézve az által, hogy eltűnik egy kamatláb, amely még azokra az időkre emlékeztet, amikor az osztrák államhitelet még nem volt olyan szilárd, a nép jóléte még nem fejlődött annyira; másodsor anyagi sikert vár, amennyiben a konverzió végrehajtása az államadósság jelentékeny megkönnyebbülését, az adóspénzek jelentékeny megtakarítását eredményezheti és reméli, eredményezni is fogja.

Es most, t. ház, — folytatja beszédét a miniszter — még egy kérdésem van. Az olyan dolgokat, mint a konverzió, ha már egyszer csak egy újjal is hozzájuk nyulnak, mindig és mindenütt nagy gyorsasággal szokták végrehajtani. Nem jó, ha az a nyugtalan állapot, amelyet a konverzió szándékának bejelentése természetesen előidéz, ha azok a vibrációk, amelyeket az ilyen bejelentés a pénzpiacra okoz, hosszabb ideig tartanak. Hagyományos szokás tehát, hogy az ilyen természetű javaslatokat a törvényhozótestületek mindenütt a tárgyalás és határozathozatal rendkívüli sietteléssel intézik el. (Helyeslés.) Ez okból és a konverzió érdekében szükséges gyors végrehajtás szempontjából arra kérem a t. házat, hogy a javaslatot, amelyet bizonyára az összes képviselők pártkülönbség nélkül szívesen fogadhatnak, jóindulattal és gyorsan tárgyalják le. (Élénk helyeslés.)

A ház azután áttér a napirendre, vagyis a *véderőjavaslat* első olvasására.

Breiter a szélesebb néprétegek iséges helyzetére utalva, azt indítványozza, hogy ezt a javaslatot csak a költségvetés elintézése után tárgyalják, ha pedig ezt az indítványt elvetik, a mostani javaslatok visszavonása mellett két külön javaslatot nyújtsanak be az újonctalékos tárgyalásnak. A szónok hosszasan okolja meg indítványát, amiért is az elnök féltészekitja, majd kijelenti, hogy mivel a ház már áttért a napirendre, *Breiter* indítványa ellenkezik a házszabályokkal és nem bocsátja szavazásra.

A javaslat ellen első szónokul *Zavornia* áll fel, aki hosszabb beszédet mond eleinte cseh nyelven. Azután németül szóvá teszi a Németországgal való szövetséget, amelyből Ausztriának kevés haszna van, amint a vámtarifa bizonyítja. Azután nemzetiségi sérelmeket sorol fel a hadügyi kormányzat ellen és annak a reménynek ad kifejezést, hogy az új hadügyi miniszter alatt legalább a törvényeket jogjék megtartani. Kijelenti, hogy pártja a leghatározottabban tiltakozni fog az újonctalékos emelésé ellen.

Wagner elismeri, hogy haderőre szükség van, de azt kívánja, hogy a nép jogos kívánságát is ismerjék el. Azután a párbaözös korlátozását és a katonaság vallási nevelésének emelését kívánja. Pártja csak az esetben fogja megszavazni a katonai javaslatokat ha azok a véderő-bizottságból olyan alakban kerülnek ki, hogy figyelembe veszik a kívánságokat. A beszéd végén szóló és *Maik* között szövegváltás támad.

Klofac azt mondja, hogy pártja az egyetlen, mely a véderő-javaslat ellen komoly opozitót lejt ki és nem enged más magasabb befolyásoknak, mint pl. az ifjú-cseh párt. A cseh nép nem fogja tűrni, hogy a kormány a törvényvel visszaéljen a csehek rovására.

Kramar kijelenti, hogy pártjának nincs oka arra, hogy magatartását megváltoztassa. Ha a kormány azt akarja, hogy ez a parlament dolgozzék, neki magának kellett volna megragania a kezdeményezést a házszabályoknak megváltoztatására. Pártja nem az ellen fordul, hogy a németek állásuknak a jelentőségüknek megfelelő hatalomért küzdenek. hanem az ellen, hogy hegemoniára töreksszenek. Kijűnt, hogy a véderőjavaslat parlamenti tárgyalásával bizonyos eredményeket sikerült elérni a *tartalékosokat illetőleg* s így lehetséges lesz az is, hogy a lakosság más kívánságait is érvényre juttassuk. Ha az ifjú-csehek az első olvasás mellett szavaznak és csak a monárkiára és a monárkiának kitélt való állására való tekintettel teszik. A cseh lakosság nagyon jól tudja, hogy ki ellen kell megvédenie a monárkiát önállóságát. (Élénk helyeslés az ifjú-csehek között.) A csehek csak olyan monárkiáért készek vérüket és vagyonukat áldozni, ahol mindnyájuknak egyenlő joga van. A véderő kérdését arra használják fel, hogy a németek pozícióját fölösleges módon kiterjesszék. Szólok pártja azonban mégis az első olvasás mellett szavaz, mert nem akarja a külföldtel abban a látványban részesíteni, hogy a véderő szükségletei nem parlamentáris uton intézettek el. A cseh kümb elhatározása nem jelenti sem parlamenti taktikájának változását, sem a kormánnyal szemben való álláspontjának változását. Végül felolvassa az erre vonatkozó parthatározatot. (Élénk helyeslés az ifjú-cseheknek.)

Utána *Koerber* miniszterelnök szólal fel. A kormány mindenekelőtt nem akarja kilesíteni a fennálló ellentéteket s azért mindmostanáig mindent került, amit valamely nemzetiség vagy politikai párt kívánásának lehetne magyarázni. A kormány nem tartja magát jogosítva arra, hogy mások nézeteit azonnal helytelennek vagy károsnak minősítse, de ebből a tárgyalgosságból azt a jogot meríti, hogy a magyar becsületes programját is érvényre juttassa. A kormánynak egyik célja az, hogy minden meg-megújuló akadály ellenére szakadatlannul arra törekedjék, hogy a kölcsönös megértés utján békét teremtsen a németek és a csehek között, mert ettől függ Ausztria belső békéje és ennek a háznak a békéje. A tartósság biztosításának elérésére irányítja a kormány az egész közigazgatást minden nemzetiségi vagy politikai elfogultság nélkül és erről az utról sohasem fog letérni. A kormány azt kívánja végül, hogy ebben a házában is eltűnjenek a válság jelei és hogy a ház azon a szinten mozogjon, amely hivatásánál fogva megilleti s amelyet Ausztria valamennyi népének érdeke megkövetel. A *Kramar* által érintett kiegészítő kérdésekről más alkalommal fog nyilatkozni.

Jarosek egész sor panaszt említi a hadi kormányzat ellen és kijelenti, hogy pártja előbb még nem szavazza a javaslatot, amíg a cseh nép kívánságainak

nagyobb részét nem teljesítik. *Csan* után *Schumayer* a csehekkel polemizál akiknek szemére veti, hogy részletekben obstruálnak. A véderőjavaslat első olvasása elő a szociáldemokraták azért nem górdítnek akadályokat, hogy a nép megdühössa. minő katonai terhek nehezednek rá. A szociáldemokraták csakis a nép általános föllegyezését szavazhatják meg. Sem ennek, sem bármely más kormánynak nem fognak megszavazni egyetlen filitert vagy egyetlen embert sem.

Azután gróf *Welsersheimb* landwehr miniszter szólal fel. Kijelentte, hogy ami a katonákkal való rossz bánásmódra vonatkozó panaszokat illeti, ily esetekben nem várják be a politikai akcióit, hanem azonnal utána járnak a dolognak és ha jogtalanosság történt, az oden a legnagyobb nyomatékkal lépnek fel. Szemére hányták, hogy számos interpellációra nem adatott meg a válasz, igéri, hogy legközelebb meg fogja adni a válaszokat. Az egyik interpellációval, amely az állítólag mozgósítási előkészületekre vonatkozik, nyomban óhajt foglalkozni. Abban a helyzetben vagyok — ugymond — hogy egészen határozatlan kijelentésem, hogy ezek a *hírek teljesen aaptalanok* és erre semmiféle pillanatnyi ok nem torog tenn. (Közbekiáltások: Előkészületeket tesznek.) Az előkészületek, ez olyan dolog, ami minden évben megtörténik. A mozgósítást évről-évre elő kell készíteni és a mozgósítási tervet meg kell csinálni és talán hozzájárulni ezekhez a híresztelésekhez az a körülmény is, hogy az idén új mozgósítási utasítást bocsátottak ki és ennek következtében a mozgósítási tervet első tárgyalásánál a rendesnél nagyobb munkálatot folytak.

Csak azt ismételnem, amit a loghitelesebben közölték velem és amiről végre is a honvédelmi miniszternek is tudnia kell, hogy tényleges mozgósítási előkészület nem történt és erre okot nem lehet felidézni. Ez azonban nem gyengíti meg azt, amire különös súlyt kell helyezni, hogy a leggyerekes szükséges dolog, éppen mert ez mai viszonyaink közt leginkább képes megakadályozni, hogy háborús bonyodalmak álljanak be. A miniszter bű statisztikai anyag kapcsán kifejti, hogy a póttartalékos felhasználásánál a mostani rendszer nem felel meg a katonai célnak és hogy polgári szempontból a törvény előtti egyenlőség és az általános védkötelezettség elvét sérti az, ha a bésorozott katonáknak a tele jóformán semmiféle szolgálati kötelezettségnek nem tartozik eleget tenni. A kétévés szolgálati időre vonatkozólag megjegyzi, hogy az olyan kérdés, melyet nem lehet máról holnapra és az újonctalékosnak egy évre való megszavazása alkalmával megoldani. A nélkül, hogy mellette vagy ellene nyilatkoznak a miniszter kitéji a legényesebb szempontokat, végül kijelenti, hogy a kétévés szolgálati idő rendszer a véderőtörvény alapvető intézkedéseinek gyökeres módosítását jelenti a háromévi szolgálati idő részleges fennmaradása mellett a tengerészetben, egyes legényemekenél és az altisztekre nézve megfelelő kompenzáció eleiben, továbbá a póttartalékosnak a tényleges szolgálata való bevonását, a békeszervezet megfelelő kiépítését, a tényleges szolgálati viszonyainak javítását és a tisztek és továbbszolgáló altisztek javadalmazásának emelését s a megfelelő költségek biztosítását, melyek Ausztriában nagyobbak lennének, mint Németországban és Franciaországban, tenné szükségessé. A miniszter ezután a mostani javaslattal foglalkozott.

A miniszter a póttartalékosok kérdéséről is beszélt és kijelentette, hogy a számos oldalról nyilvánuló óhajoknak eleget teendő a kormányok kieszközölték, hogy ha a részletes tárgyalás során indítvány tétetnek a 6000 póttartalékos bevonásának mellőzése iránt, a hadügyi kormányzat ehhez nem ragaszkodnék. (Élénk tetszés.)

Schoiswohl közbekiáltására: *Magyar haisereg!* — a miniszter a következőket mondja: *Ugy látszik, bizonyos föltételek fognak fenn a hadsereg közönségének* pontatlanság tekintetében, amelyekkel szemben én nem érezhetem magamat hivatottnak megítélni, vagy fejtegetni azt, ami más oldalról — helyesen vagy nem — felhozzák. De azt kijelentem, hogy a legfőbb akarat az, hogy a közös hadsereg nemcsak formájában és a hozzájárulás szolgáltatásában, hanem lényegében is teljesen *közös maradjon*. (Élénk tetszés.)

A miniszter végül emlékeztet ama rendkívül szomorú következményekre, amelyeket egy szerencsétlen háború maga után von és megjegyzi: *A katonai terhek szükséges terhek. Mindnyájukhoz, a közvéleményhez és organumaihoz fordulok azzal a kérdéssel: akarjuk-e, hogy érdekeink megóvása végett erősek legyünk, igen vagy sem? Aki el akarja vállalni a felelősséget a nem-ért, az viselje! En minden felelősséget elvállalok azért, hogy a követelések mértéke minimális és mellőzhetően.* (Élénk tetszés.)

A miniszter után *Iró* behatóan foglalkozik a javaslattal és azt mondja, ugylátszik, hogy az orosz külügyminiszter bécsi látogatása alkalmával ismét meghívta monárkiánkat a Balkán-félszigeten teendő sétára, amelyről amint látszik Bosznia és Hercegovinának az osztrák államterületbe való bekebelezését akarják hazahozni. Ez ellen nem pártja tiltakozik. Mert Ausztria feladata, hogy németkeleti határállam legyen, de nem az, hogy szláv nyugati határállam legyen.

Ezután a vitát berekesztették. A vezérőnökök beszéde után a a javaslatot a véderőbizottsághoz utasították. Az ülés negyed 10 órakor ért véget. Holnap a cukorjavaslatot tárgyalják.

Bécs, január 28.

A katonai javaslatok sanszal jelentékenyen emelkedtek a honvédelmi miniszternek ama nyilatkozata következtében, hogy a kormány eltekint a póttartalékosok további bentartásától s most már kötelez, hogy a képviselőház minden nagyobb emóció nélkül meg fogja szavazni a javaslatokat.

Windischgratz herceg gyalogsági fő elügyelője ma megjelent a képviselőházban, hogy megadja a szükséges felvilágosításokat a honvédelmi miniszternek ama híresztelések felől, amelyek a mozgósításról szárnyra kelttek.

A képviselőház holnap ülésén tárgyalás alá kerülnek a cukorjavaslatok s miután az agráriusok a kormány ígéretei következtében lettek az obstrukcióról kétségben, hogy a javaslatok minden nehézség nélkül tognak keresztül menni.

A cseh klubban ma válság tört ki egy támadás következtében, amelyet a radikális elemek intéztek a szervezete többség ellen és csak a többség bizalmi megszavazata volt képes Pacakot rábírní arra, hogy megtartsa az elnöki tisztességét. Ezzel az ügy elügyelőre eszmült.

Bécs, január 28.

Mint a *Slavische Correspondenz* jelenti, dr. Pacak képviselő le akar mondani a cseh klub elnöki állásáról.

HIREK

Olasz emlék.

Az olasz márkik elszegényedtek s ezért kétségbeesettek közülök.

Emlékezem... Bár rég volt, négy, öt éve, Lenn jártam fénylő, szép Itáliában, Belefáradva a semnittevésebe
A tengerparton egy este megálltam.

A nap épp akkor hajlott nyugovóra, Biboran éggett messzi tükre
S a hegyeken túl csillámlón ragyogva
Már felmerült a hold kéklő ezüstje.

Körültem zajgott tarka-barka árban
Csavargók vidám kózsá népe.
Kalapjuknál friss mezei virág van...
Ki tudja, mily szép, karsu lányka tépte?

Zengett a dal... A mandolin zenéje
Ábrándosan pengett ki messzire
S mint a hunyó nap a tenger vizére,
Ügy csillogott az emberek szíve.

Egy barna ifjú a hurokba vágott,
Vele kórusba énekelt a nép.
S mikor a dal ujjongón tovaszállott,
A legényke kérőn élembe lép.

— Hogy hívnak? — kérdém... Rám néz
búszka szemmel

S míg én a pénzt kalapjába vetem,
Féltékeny hangon ily beszédet kezd el:
— Marchese Paulo Nervi a nevem!

Marchese Paulo, régi, jó barátom,
Mottókn olvasva, jutottál eszembe,
Mikor kószálva a szűk lagunákon,
Élém vetődött egy szép nyári este.

F.

Budapest, január 28.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 31-ikén új elözetést nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az elözetés ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldheszük tovább.

— A király Budapesten. A király február 4-én este fél nyolckor ötöket tartózkodásra Budapestre érkezik s innen gyakrabban kirándul Gödöllőre. A király lakosztályának rendezésén nagyban dolgoznak már, hogy kellő időre rendezhessenek. Február 7-ikén bál lesz az udvarnál s a helyiségek világításának kipróbálása végett ma délelőtt próbavilágítást tartottak s a próba kielégítő eredményt mutatott. A királyi palotabeli főorség épületének átadása is ma történt meg. Az átadáson jelen volt a várkapitány, a IV. hadtest parancsnokának küldöttjei s Hausmann Alajos tanár, a királyi palota építésének vezetője. A ma dében szolgálataba lépett őrség már az új épületben tartott szolgálatot.

— Magyar nemesség. A hivatalos lap közli, hogy a király Cseti Ottó főbányatanácsosnak és a sel-

mezi bányászati és erdészeti akadémia nyugalmazott tanárának és törvényes utódainak a tanári pályán, valamint a föld- és bányamérési szaktudomány előmozdítása körül szerzett érdemei elismerésül a magyar nemesség a *verbi* előnévvel díjmentesen adományozta.

— **Tantók** **Wlassios miniszterelnök.** A Magyar Tantók Otthona tegnap küldöttségileg tisztelt *Wlassios* Gyula közoktatási miniszternél, hogy őt az Otthonnak február 11-én a fővárosi Vigadó nagytermében rendezendő művész-estélyére meghívja. A küldöttség élén Száva János intézett beszédet a miniszterhez, aki megígérte, hogy megjelenik az estén.

— **Lónyay** **a bécsi lapok ellen.** Gróf Lónyay Elemér és neje budapesti jogtanácsosa a következőket közli velünk:

Ügytelem, gróf Lónyay Elemér ur és neje, *Stefánia* belga hercegnő ő lennége megbízásából megbizalmi lovag *Sprung* Ferenc bécsi ügyvédét, hogy azok ellen az osztrák lapok ellen, amelyek az ismert sértés és rágamazás tartalmu híreket közölték, indítsa meg az eljárást. A többi lapok ellen való eljárásra nézve megbízom még tantartottak elhatározásukat. E szerint megbízom semmiféle nyilatkozatokat el nem fogadnak.

— **A szerb király és az új bélyeg.** A szerb király új bélyegeket készíttetett az arcképével és evégből megbízott egy festőt a bélyeg mintájának elkészítésével. A festő, aki egyébként udvari ember volt, annyira szépitette a királyt a képen, hogy az nem állhatta meg szó nélkül.

— Nem, ilyen szép mégsem vagyok — mondotta — csinálja meg úgy, hogy jobban hasonlítson hozzám.

Ami mindenestre amellé tanuskodik, hogy Sándor szerb királytól fával áll a hiúság. A történelem különben mutat fel már ilyen mentességet a hiúság alól. Ott van például Cromwell, aki mikor Lely Péterrel megéltette magát, így szót hozza:

— Használja fel egész művészetét, hogy, amennyire csak lehet, hasonlítson hozzám a kép. Különösen pedig megkívánom, hogy minden ránc szemölcsös és ragya ott legyen. Ha nem, akkor egyetlen fillért sem kap.

— **Singer Zsigmond ügye.** *Singer Zsigmond*nak, a *Neue Freie Presse* budapesti levelezőjének ismeretes ügyében ma a következő jegyzőkönyveket teszik közzé:

Jegyzőkönyv, felvétellett Budapesten, 1903. évi január hó 26. és 28. napján a *Singer Zsigmond* ur és *Rakovszky István* országgyűlési képviselő ur között fennfoglott lovagias ügyben.

Alóírott báró *Felitzsch Arthur* és dr. *Münnich Aurél* (előbbi mint *Perzel Dezso* helyettese) felmutatásával a gróf *Csáky Albin* és *Gajári Ödön* urak részéről 1903. évi január hó 24-én kiállított amaz nyilatkozatnak, amely igazolja, hogy *Singer Zsigmond* a gróf *Apponyi Albert* ismeretes memorandumja tartalmának ismeretéhez „nem visszaélés útján jutott”, lovagias, esetleg jegyveres elgétélt kértünk *Singer Zsigmond* ur nevében *Rakovszky István* országgyűlési képviselő urtól a képviselőház 1903. évi január hó 24-iki ülésében elővetett sértésekért.

Bartha Miklós és *Holló Lajos* mint *Rakovszky István* ur megbízottjai kijelentik, hogy a *Singer Zsigmond* ur eljárásának feltételezett inkorrektessége nemcsak abban áll, hogy esetleg visszaélés útján jutott a kérdéses iratokhoz, hanem abban is, hogy *Singer* ur egy becsületügyi eljárás folyamán azt állította, hogy a kérdéses iratot egy volt nemzeti párti politikusától kapta, ami kizártnak tekinthető; továbbá abban is, hogy a kérdéses iratot nyilvánosságra hozta, holott nem lehetett, hogy erre illetékes tényezőktől meghatalmazást nyert volna. A gróf *Csáky Albin* és *Gajári Ödön* urak nyilatkozata nem deríti föl először azt, hogy *Singer Zsigmond* ur csakugyan nemzetipárti politikusoktól kapta-e a kérdéses iratot. Másodsor, hogy illetékes tényezőktől nyert-e felhatalmazást annak közlésére? pedig erre különös súly helyezendő, mert a kérdéses iratban az állami ügyek vezetésének olyan irányzása is kívánatik, amely intim természetű lova s nemzeti ügy szempontjából csak akkor érhet el sikert, ha azt a titoktartás egész mértékében fődözi. Harmadsor, hogy gróf *Csáky Albin* és *Gajári Ödön* urak előtt valóban azt az egyént nevezték meg *Singer Zsigmond*, aki neki az iratot átadta, miután gróf *Csáky* és *Gajári* urak nem közvetlen meggyőződésük alapján, hanem a *Singer* ur szavahihetőségére való tekintettel állították ki nyilatkozatukat. Mindezeknél fogva kívánjuk: derítsék ki, hogy nemzetipárti politikus volt-e a kérdéses irat átadója; hogy volt-e *Singer* urnak illetékes tényezőktől felhatalmazása a közlésre, hogy szerzeszenek gróf *Csáky Albin* és *Gajári Ödön* urak meggyőződését arról, hogy az előtűk megnevezett egyén valóban az, aki *Singer Zsigmond* urnak a kérdéses iratot átadta. Ha ez megtörtént és ha ez a főtérítési kétségen kívül helyezi a *Singer Zsigmond* ur eljárásának korrektségét, akkor *Rakovszky István* ur elégtételnek bármely nemre kész és akár a ház zárt ülésében, akár hirlapi uton akár jegyveresen — a *Singer* ur kívánságához képest — megadja a teljes elégtételt.

Singer Zsigmond ur alóírott megbízottai kijelentik, hogy megbízottjuk annak igazolásán kívül, amit gróf *Csáky Albin* és *Gajári Ödön* előtt ezen urak nyilatkozata szerint már megtett: ebben az ügyben a

maga részéről semminemű további felfedező lépéseket avagy nyilatkozatokat tenni nem halandó. Erkölcösi kötelességérőlekné tudatában ugyanis mint egyén, ugys mint hirlapíró etikai képzettségnek tartja, hogy másra kötelezessék, mint annak bizonyítására, hogy a memorandum tartalmának ismeretéhez nem jutott tisztességletes módon.

Miután pedig azt, hogy a tudomáshoz tisztességletes uton jutott, beigazolta, feltétlen lovagias, illetőleg jegyveres elégtételt kér.

Bartha Miklós és *Holló Lajos* megtagadják az elégtételt, mert a *Singer* ur eljárásáról feltételezett inkorrektességek nincsenek elhárítva. Egyszersmind felajánlják a konvenció kérdések elődöntésére a becsületbíróvási eljárást.

Singer Zsigmond ur alóírott megbízottai ragaszkodnak a fent már kitélt állásponthoz és utalással arra, hogy a *Singer Zsigmond* részéről kívánt elégtétel megadása olyan feltételekhez nem köthető, amelyek teljesítését *Singer Zsigmond* ur magára nézve erkölcsiileg lehetetlennek tartja, a kért lovagias elégtétel megtagadása azzal a kijelentéssel veszik tudomásul, hogy a előtt által tett kijelentések folytán a becsületbíróvási dntés teljesen tárgyaltalan és órára nem vezethet, ennek alapján annak megalakítását elengedik. Ezzel a jegyzőkönyv bezárattott és aláíratott.

K. m. f.

Bartha Miklós, *Báró Felitzsch Arthur,*
Dr. Holló Lajos, *Dr. Münnich Aurél,*
mint *Rakovszky István* ur mint *Singer Zsigmond* ur
megbízottai. megbízottai.

Singer Zsigmond a következő nyilatkozatot adta ki:

A fentebbi jegyzőkönyv közreadásával kijelentem, hogy ebben az ügyben az elfogultalan közvélemény ítéletét tekintem elégtételnek.
Budapest, 1903. január 28.

Singer Zsigmond.

— **Két kiténtett gyermek.** Olaszországban is van olyanfajta érdemrend, mint nálunk a koronás ezüst érdemkereszt; neve: *valor civile*, azaz a polgári érdemet tüntetik ki vele. Két ön állami bizottság szokott összeülni s hozzá javaslatba azokat, akiket ezzel az ezüst érdemrenddel kell kiténtetni. Legutóbb erre nyolc érdemes ajánlott az a bizottság s az az érdekes, hogy a nyolc közül kettő gyermek. *Venerio Konrad*, egy nyolcvéves fiú ugyanis egy gyermekét mentte ki saját élete veszélyeztetésével a *Cremona* városához szomszédos folyóból; ugyanilyen érdemre tett szert a tizenéves *Ugolini Antal*, aki Firenze mellett a *Savio* folyóból húzott ki egy faldokló gyermeket. A medáliákat természetesen büszkén hordják s minden esetre maradandókkal ez, mintba nancsossal, függével és egyéb édességekkel traktálták volna azokat a derék, életmentő fiukat.

— **Tanfölgyleléségi tollnokok a pénzügy-miniszerhez.** A tanfölgyleléségi tisztviselők és tollnokok elégtételnek a helyzetükkel. Az utóbbiak indokoltannak és sérelmesnek találják azt, hogy a törvénynek reauk vonatkozó kedvező intézkedése mindaddig nincs végrehajtva és hogy e ért törvényellenes és egész fizetési rangosztálylly vannak megrövidítve. Most a tanfölgyleléségi tollnokok kérvénnyel járultak *Lukács László* pénzügyminiszterhez, kérve, hogy az ut tisztviselői fizetésrendező törvényjavaslatnál kívánságukat vegye figyelembe és a törvénynek reauk vonatkozó kedvező intézkedését hajtsa végre. Kérk továbbá a pénzügyminisztert, hogy a közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg hasson oda, hogy minden vármegyében egyelőre legalább egy segéd-tanfölgylelési állás szervezteték és hogy így a segéd-tanfölgylelési állások tömeges szaporításával a jelenlegi fogalmazói teendőket végző érdemesebb tollnokok segéd-tanfölgylelőkké nevezessenek ki. Amennyiben előmentetik a segéd-tanfölgylelési létszám szaporításával nehezségekbe ütköznek, kérk, hogy ez esetben összes létszámunknak legalább fele részét a X-ik díjosztályba sorolja a miniszter, mivel mint tankezület tollnokok törvényileg különben is a X-ik fizetési rangosztályba tartoznának, és egyedül csak a törvény végre nemhajtása miatt voltak és vannak eddig egy egész fizetési rangosztályllyal megrövidítve.

— **A szerb miniszterelnök balesete.** *Belgrádból* jelentik, hogy a nisi vonat, amelyen *Cincár-Markovic* miniszterelnök és *Lozanic* külügyminiszter utazott, a belgrádi pályaudvaron nekiment egy vasuti kocsinak, amelyet éppen tolattak. A miniszterelnök az üszkelt-közös lovtán kisse megsérült.

— **Jótekönyv adományok.** Az ingyenkenyérre *Davidovics Lipót* (Budapest) 2 korona 50 fillért küldött hozzánk. Ugyancsak *Davidovics Lipót* tőlt 2 korona 50 fillért kapunk az ingyentej javára. A jótekönyv adományokat rendeltetési helyükre juttatjuk.

— **Mahmud Dámád baba hamva.** Konstantinápolyból táviratozzák: A szultán lépéseket tett a francia kormánytól, hogy sógorának, *Mahmud Dámád* basának holtestét szolgáltassák ki és vigyék Konstantinápolyba, nehogy az ujtörökök vértanuként tiszteljék és sírához zarándokoljanak. A Jildiz körében remélik, hogy a bíróság *Mahmud Dámád* baba fiainak ellenzése dacára a szultán kívánsága értelmében fog dönteni.

— **Juliska hűgám.** Született ezerhatszáz-kilencvennyolcban — s ma is él, nemcsak él, hanem jó évtávygyal eszik, iszik, remélkül alszik s maga szolgálja ki nemcsak magát, hanem azt az öregasszonyt is, akinél lakik. Szegedi látnivaló ez a százöttesztendő — leány. Szilágyi Juliska a neve. Juliska, 6 maga mondja így. Nem Juli. Battonyáról került be Szegedre. Hogy mikor, azt 6 maga se tudja, hanem akkor még nem volt vasut azon a tájon. Fiatalleány korában eseléd-sorban élte végig az életet. Addig tudniillik, amíg megfogadták, amíg kinétek belőle valami hasznavehetőséget. Amióta pedig egészen vénleány lett, a könyörületből él. Összeszedt mindenfelől egy kis szonnyát, tejet, kenyeret s arra a kérdésre, hogy tud-e enni, azt felelte a rendőrségi hivatalnoknak, hogy: — ha van mit. Legutóbb azért ment föl a városi székházba, hogy valami kis segítséget kérjen. Népkonyhajegyet meg egy kis pénzcséket, hanem arra kérte az urakat, hogy lehetőleg ne járassák sokat, mert a lépcsőt már nem igen bírja. Alakja kettőbe görnyedt s a vállaira neheződött sok esztendő sulya alatt akkora ráska lett, mint egy gyermek. Erdekos, hogy a város szegényházába semmiképpen se akar behurokolni. Hiába bizonygatják neki, hogy ott nyugodtan élhetne, gond nélkül. Azt mondja, hogy 6 abban a házban meghalna, pedig hát — nincs még itt annak az ideje.

— **A Liptómezei magyarság tömörülése.** A Liptómezei mindegyre terjedő panszlavizmus megállítására a liptómezei magyarság erőteljes védekezésre készül. Tegnap Liptószentmiklóson a liptómezei magyarság nagy szervezkedő gyűlést tartott, és megalakult a *Liptómezei Magyar Szövetség*. A gyűlésen a magyarság színe-java képviselve volt.

Thuranszky Zoltán nagybirtokos, az előkészítő bizottság elnöke, rámutatván a panszlavok aknamunkájára, csoportosulásra és védelemre szólítja a megye minden igaz magyarját, majd lelkes szavakban üdvözölve a Felvidéki Magyar Szövetség kiküldöttét: Berecz Gyula taneulgyeőt és Gerő Ernőt, megnyitotta a gyűlést. Berecz Gyula köszönetet mond az üdvözlőért. Plathy Zsigmond liptószentmihályi piébanos erélyesen ostromozza a panszláv pénzüzeteket melyek legnagyobb részét okozói a mesterségesen előkészített bonyodalomnak. Dr. Steigler Kálmán lipótújvári ügyvéd lelkes szavakban inditványozza, hogy a Felvidéki Magyar Szövetség mintájára azaz szoros kapcsolatban a megyei magyarság szövetség tömörüljön. Az inditványt egyhangú lelkesedéssel elfogadják, melynek folyamán megalakult a „Liptómezei Magyar Szövetség”. Az a pászabálytervezet leolvassása után megválasztották a tisztakat. Elnök lett: Thuranszky Zoltán. Alelnökök: Palugyay Mór és Polonyay Miklós föld-birtokosok. Titkár: Dr. Steigler Kálmán. Jegyző: Dr. Kukcsy Adolf liptószentmiklósi ügyvéd. Végül Thuranszky Zoltán elnök bejelentette, hogy a megyei szövetségnek már eddig is mintegy kétszáz tagja van.

— **A Krupp-ügy.** Egy berlini telegramm jelenti, hogy a Krupp-ügy újabb hullámokat ver föl. A *Vorwärts* a *Germania* egy cikkére válaszul azt írja, hogy már régebben kijelentette, hogy ezt az ügyet befejezettnek tekintti, de vannak más élő embereknek még el nem intézett dolgai, amelyek Krupp esetével szoros összefüggnek és amelyek okvetlenül a birodalmi gyűlés elé kell vinni.

— **Halálozás.** Mayer János zenelánér meghalt Münchenben 74 éves korában. Szendrői Lajosné, az *Operaház* kitűnő énekesének neje édes atyját gyászolja az elhunytban.

Spitzer Pistike, Spitzer Imre dombovári nagykereskedő fia tegnapelőtt éjjel meghalt. Párisból táviratozzák, hogy Raynard szenátor és volt miniszter meghalt.

Grában ma délután elhunyt Raab lovag, a *Graser Tagespost* főszerkesztője.

— **Feltartóztatott kivándorlók.** Zsolnáról táviratozzák: A vasuti állomáson számos kivándorlót (Miaváról, Brezováról, Puchóról, Rózahegyről stb.) jobbára javakora térfiakat és több leányt tartóztatott fel a csendőrség, akiknek megfelelő pénzük s vasuti és hajójegyük volt Amerikába, de utlevél egyiknél sem volt. A főszoigabíró hazaküldésük iránt intézkedett.

— **Stolberg herceg halála.** A rotteberdei titkok, hogy Stolberg-Stolberg Wolfgang herceg öngyilkosság, baleset vagy gyilkosság áldozata-e, ma sem tudták megoldani. *Nordhauseni* jelentések szerint némelyek az öngyilkosságot nem tartják kizárva, e szerint a herceg levelet is írt, amelyben bevallja, hogy az atya halála viszi őt a haládba. Más értesülések szerint a nála talált legyver nem volt kilőve és így fültehető, hogy merénylet áldozatává lett.

— **A bécsi szabósstrájk.** Bécsből táviratozzák: A szabóságok gyűlésén elfogadják azt az inditványt, hogy azok a szabók, akik nagy divatúru cégeknél dolgoznak, álljanak ismét munkába.

— **A Dunáról.** A Duna jege ma a Lánchíd fölött megcsuszamlott és lecsúszott egészen a Ferenc József-hídig. Magasuszamlott a jég Újpestnél is és lejött a Vasuti hídtól a Margit-hídig. Egyébként a Duna a főváros környékén jégmentes, eltekintve a jobbparti néhány részéről. A víz áradóban van. Bajánál a jég még szilárdan áll, különben a Dunán és mellékfolyóin a jégviszonyok változatlanok.

— **A Mont-Peleé újra fenyegetőzik.** Egy párisi telegramm jelenti, hogy tegnap, mikor az *Est* nevű angol hajó ki akart kőtni Martinique szigetét, hogy négy száz utasa megtekinthesse St. Pierre romjait, a Mont-Peleé kétszázötvenméternyi, újonnan képződött csúcsa óriási dördüléssel alázuhat. Az ég egészen elsötétült és fojtó község töltötte meg a levegőt. Az utasok közül már kétszáz a parton volt a zuhanás pillanatában és ezek között iszonyu zavar keletkezett. Szerencsére valamennyinek sikerült ismét a hajóra jutni.

— **Házasság.** Gallé Antal budai királyi várkapitány, eljegyezte báró zoernhauseni Zoernig Antalt, bécsi semmitőlési bíró leányát Zsófia bárókisasszonyt. Régi magyar módj, lényesen esküvő volt folyó hó 24-én a szabadszállási református templomban, akkor vezette oltár elé nemes Szűcs László földbirtokos bájos aráját marosjári Rozsnyay Etelka úrhölgyet, marosjári Rozsnyay Pál földbirtokos leányát. A lakodalmi mulatozás a két család ősi kurjánj folyt le s azon jelen volt a régi kiskun familiák legtöbbje, a Rozsnyay, Fűredy, Szűcs, Szentpétery, Pérenczy, Kultsár, Szabó, Varga, Bócsa, Dely, Péter családok. Székely Sándor, a bivarharmegyei vicinális közutak mérnöke, eljegyezte Kunetz Sáriát, Kunetz Albert tekintélyes kereskedő leányát Szabadkán.

— **Az olasz vakok társadalmi szervezkedése.** Az olaszokban nagy az egyesületi érzék. Minden foglalkozásnak megvan a maga szervezése, csak a vakok nem tömörültek még szociális egészszé. Most ez is megtörtént. Milanóban alapították meg szociális egyesületüket, s hogy többen legyenek, befogadták maguk közé a félvakokat is. Az alakulógyűlésükön Turati szocialista képviselő elnököt, ezen határozta el, hogy külön újságot alapítanak (milyen brancsok ne volna mostan szaklapja?) amelynek szerkesztését egy jótollu szocialista újságíróra bízzák. Ezenkívül követelték, hogy a vakok is részesüljenek politikai jogokban, s különösen szavazati jogban, a hivatalképességek tágitását is akarják, azaz kívánják, hogy néhány állami és községi hivatal vakok számára is nyitva álljon. Végül elhatározták, hogy Olaszország összes vak és félvak embereit egy központi szocialista egyesületbe hozzák össze.

— **Adakozás.** A Rottenbiller-utcai szűkösökös család részére ma K. M. 4 koronát és A. E. 2 koronát küldött szerkesztőségünkbe. Rendelgetése helyére juttatjuk.

— **Vasuti katasztrófa.** New-Yorkból táviratozzák: *Graceland* mellett (New-Yersey) a Baltimore and Ohio vasut egy futarvonala hátulról nekiment egy helyi vonatnak. A futarvonat utasai csak könnyű sérüléseket szenvedtek, ellenben a helyi vonat utasai közül 24 ember életét vesztette és ötvenen megsebesültek. A helyi vonat kocsjai az összeütközés után meggyuladtak és ennek következtében néhány ember elégett, mert nem lehetett őket kiszabadítani a romok közül.

— **Letörök a gyűjtőfogházban.** Páralan vakmerőségre mutat az a betörés, amelyet a minap a gyűjtőfogházban követelt el két csavargó. A fogháztelepen ugyanis különálló lakáshelyiség van, ahol a fogház tisztviselői és legyházórai laknak. A betörők, akik a helyi viszonyokkal teljesen ismerősök lehetnek, ezt a lakáshelyiséget látogatták meg. Főhörték Tilleheimer Mihály és Molnár József egyetörök lakását. Tilleheimernél te dúlták ugyan a szekrényeket, de nem vittek el semmit. Ellenben Molnár József lakásából ellopak egy 800 koronára kiállított 1,455.767 számú postakaraképkéntári könyvet, és egy csomó ékszer. A betörők fiatalemberek voltak; az egyik alacsony, zömök termetű, gesztenyebarna haja, bajszatlan, a másik magas, nyulánk termetű, pelyhedző bajszú. Mind a kétő feltűnően sapadt. Ezekel látják ugyanis a gyűjtőfogház környékén ácsorogni. Valószínű, hogy elbocsátolt legyenek. A rendőrség nyomozza a betörőket.

— **Közösztök sikkasztó.** A pápai rendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy Heszky Agoston 30 éves postasegédtsz és hó 23-an nagybőtt összegyű hivatalos pénzt esikkasztott és megszökött. Valószínű, hogy Budapest felé vette az utjat. Heszky nyulánk, arca hosszas, haja, bajszú, szakállas barna. A rendőrség intézkedett, hogy Heszkyt, ha Budapestre jönne, ellöjják.

— **Tűz a diószyóri vasgyárban.** Kedden virradóra nagy tűz pusztított a diószyóri állami vasgyárban. A gépjavitó-műhelyben hajnali fél három órakor keletkezett a tűz. A műhely egyedülálló, nagy iapilelet, melyben sok értékes gép és anyag volt elhelyezve. Midőn a tüzet észrevehették, akkor az épület már lángokban állott. Borzalmas látványt nyújtott az égő műhely. Az oltalrészek és tető recsege-ropegva égtek. A gyári tüztőltség a pusztító elemmel szemben alig tehetett valamit. A kár körülbelül 100.000 koronát tesz ki. Emberéletben nem esett kár. A műhelyben felhalmozott anyagok még most is égnek. A tűzeseiről azonnal jelentést küldtek az igazgatóságnak.

— **Elfogott tolvajok.** A rendőrség letartóztatta Tokos Ferenc 18 éves csavargót, aki több társával a nyugoti pályaudvaron áll, szénrel megrakott kocsiakat dezsmálta. Társai elmenekültek. — **Ellögték Városvy Lajos 20 éves csavargót, aki a Szondy-utca 57. számú**

kávémérésben Arvay Sándor kovácsnak a fogason függő kabátjából ki akarta lopni a pénztárcáját. — Letartóztatták Horváth János 19 éves rovtolt multu napszámot, akit a népszinbáz-utcai tűznél támadt tolongásban szobtolvajlásn értek.

— **A visszautastott párba áldozata.** Berlini távirat még a következő részleteket jelenti ahhoz a szomorú eseményhez, amely *Willich* gazdásznak életébe került: Endel Örnagy, akinek kihívását *Willich* visszautastította, kegyelem útján *Podbielsky* közbenjárására visszakapta a császártól azt a jogot, hogy az egyenruhát viselhesse. Az Örnagyot egy tisztü becsületbírószág ítélte el, mert Endel anyagi előnyök reményében hamisan vádakodott. A szerencsétlen áldozatot nagy részvét mellett temették el.

— **Hölgynyépek a legújabb módszer szerint.** gyönyörűt kivételben csakis Mertens és társánál, Erzsébet-tér 7.

(x) **Tiszteletvél fűrdőszék és különféle hirdetések** eredménytelenek voltak számos osztrák és közsvényes betegnél, de végre is a Zoltán-léle kenőcs használata által teljesen meggyógyultak. Ara 2 korona Zoltán gyógytárában, Budapest, V., Sétáter-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Rivolt fényképezési és festészeti műterem** Kerepesi-ut 30. Farsang idején kitűnő felvételek este 10 óráig.

A szász trónörökösne kitaszítása.

Budapest január 29.

A magyar hivatalos lap mások oly szürke, tömött sorai közt szenációt hozott azok számára, akik érdeklődéssel kísérték a szász trónörökösne regényének fejleményeit. A nem hivatalos részben, de az autentikus közlésnek minden ismeretű jelével egy kommunikált hoz, amelynek lényege abban a néhány szóban foglalható össze, hogy a szerencsétlen trónörökösne kitaszítottat a magyar és osztrák uralkodó családból. A hivatalos lap jelentése szószerint így hangzik:

Amint halljuk, ő császári és apostoli királyi felség, ama teljhatalmánál fogva, amely őt, mint a legmagasabb uralkodóház fejét megilleti, kitért rendelkezett, hogy mindazon jogok, tisztelettelétek és kiváltságok, melyek a Szászország trónörökösne ő királyi fenségének nejt, mint született osztrák főhercegnőt, eddig megillettek, felfüggesztessenek és hogy ez a felfüggesztés hatályban maradjon azon esetben is, ha a bekövetkező válóper — a német birodalmi polgári törvénykönyv 1577. §-ában szabályozott — ama következményekkel járna is, hogy a hercegné ismét eredeti családi nevet nyerné vissza.

Ezen legfelső rendelkezés következtében el van tehát tiltva attól, hogy ezután a császári hercegné és főhercegné, Magyarország stb. királyi hercegnője címével éljen és hogy a születésénél fogva őt megilletett főhercegi címet a főhercegi jelvényekkel továbbra is használhassa. Nem illeti meg őt többé a császári és királyi fenség címe sem és reá nézve megszűnnek az ezen minőséggel összekötött tiszteleti jogok is.

Feltűnik e hivatalos közlésben mindenekelőtt az, hogy a szász trónörökösne család mindenekelőtt nem említi, mintha ezzel is csak fokozni akarták volna a jelentés könyörtelen hangját. De egyéb megjegyzés sem lesz felesleges. Míg *Lipót Ferdinánd* főherceg felmentése „annak saját kérelmére” történt, a szász trónörökösne jogainak és kiváltságainak felfüggesztését ő felsége mint a Habsburg-ház feje a saját kezdeményezéséből rendelte el. Bár a Habsburg-nemzettség házi törvényeinek tartalma nem ismeretes, mégsem ismerhetők féira a *Wolffmyn* Lipót és a szász trónörökösne esetében történt rendelkezések egybevetése után, hogy a trónörökösne vonatkozó királyi elhatározás a császári és királyi házból való kitaszítás jellegű viseli magán. Ehhez járul e büntetés különös szigorításaképpen az a körülmény, hogy a főhercegné jogainak felfüggesztése még az esetben is hatályban marad, ha a megindult válóper attal végződne ki, hogy a hercegné ismét eredeti családi nevet nyerné vissza. Ha tehát a drezdai ítélet azt mondaná ki, hogy a szász trónörökösne ezt a címet nem viselheti többé, a szerencsétlen asszony aleánynevet, az osztrák főhercegnéi címet sem viselheti többé. Mert el van tiltva attól, hogy jövőre akár az ausztriai főhercegné, akár a magyar királyi hercegné címmel éljen, nem használhatja többé a császári és királyi család címerét és nem illeti meg többé a császári s királyifenség címe sem s ami a jelen eset-

ben a legkomolyabb jelentőségű, nincs jussa többé a főhercegnői ranggal járó tiszteleti jogokhoz sem. Ily szokatlan és rideg formában még sohasem közösködtek ki senkit az osztrák és magyar uralkodó család kötelékéből.

Mint halljuk a Mentonóban tartózkodó szász trónörökösét már hivatalosan értesítették az itt említett elhatározásról.

Beavatott helyen egyébként már jó ideje tudták, hogy a hivatalos jelentés közzé fog tétetni és alkalmasint nem csalódnak azok, akik azt hiszik, hogy a mai közzététel összefügg azzal a lényeggel, hogy Drezdában ma ült össze a bíróság, hogy dülföre vigye a szász trónörökösét válópörét. Akik a szenzációs kommunikét közzétették, nyilván arra számítottak, hogy a drezdai bíróság már ma ki fogja mondani a választ, ami azonban még nem történt meg.

Mérvadó helyen hangsúlyozzák azt is, hogy a szász trónörökösét tulajdonképp nem is a főhercegnői rangjától fosztották meg, mert hisz arról egybekelésre alkalmas volt lemondott, de megfosztották most azoktól a tiszteleti jogoktól és kiváltságoktól, amelyek tovább is kijárnak minden főhercegnőnek, aki valamely idegen fejedelmi családba házasságot kötött. A szász trónörökösét esetére nincs precedens, mert az eddigi összes házasságnál az volt az alap, hogy a *katholikus házasságot csak a halál bonthatja szét, egy főhercegnő tehát sohasem kerülhet abba a helyzetbe, hogy az osztrák és magyar uralkodó család tagjának tekintessék.*

Volt egy eset, amikor hasonló nehézségek merültek föl, *Stefánia* özvegy trónörököséné, de az sem analog. De itt is a *belgák* királya, mint házának feje megfosztották jelentette ki leányát mindazoktól a címektől és tiszteleti jogoktól, amelyek azt, mint királyi hercegnőt megillették. De a belga jogtudósok kifejezett véleménye mellett, hogy az ily tilalom jogilag meg nem állhat, nem tarthatta fenn a *király* ezt a rendelkezését és *Lónyay* grófné tovább is hordja a „királyi fenség” címet.

Nálunk ez másképp van. Királyunk az uralkodóház fejét megillető teljhatalmánál fogva rendelkezett és az ellen nincs felelősség, mert a királyi családi ügyekben ő a legfelsőbb és egyetlen fórum.

Mindenestre tisztázatlan marad az a kérdés, ha a válás bekövetkezik és a trónörökösét megszünt a császár királyi család tagja lenni, egyúttal azonban se osztrák főhercegnő, se magyar királyi hercegnő nem lehet, *milyen nevet szabad majd viselnie és mily okmányokkal és mily iratokkal tesz majd lépéseket az iránt, hogy Gironnak hitese felesége lehessen. Ausztriából ily körülmények között mindenkor ki lehet őt utasítani.*

Drezda, január 23.

Ma délelőtt tizenegy órakor ült össze a főtörvényszék termében az a bíróság, amelyet a trónörökös és a trónörökösét válópörének tárgyalására a király delegált. A bírák feketében jelentek meg. A tárgyalás addig nyilvános volt, amíg *Lossnitzer* elnök felolvasta a bíróság kiküldéséről szóló december 30-iki királyi rendeletet. Nyomban a megnyitás után az elnök felolvasta az igazságügyminiszteriumnak tegnap érkezett íratát, mely szerint a király lemond rendeletének 9. pontjáról, mely így hangzik: „A bíróság végítetés kihirdetés előtt megerősítést végett élénk (a király elé) terjesztendő.” A bíróság ítélete e szerint nyomban jogerős. *Ezután lezárta a nyilvánosságot.* Több órai tárgyalás után a bizonyítékok előterjesztése után a tárgyalást a perbeli meghatalmazottak indítványára elhalasztották február 11-én délelőtt 10 órára. Tanukként *Tripling* főudvarnagy, *Fritsch* báróné főudvarmesternő és *Schwarz* rendőrbiztos jelentek meg.

Drezda, január 28.

A *Dresdner Journal* legfelsőbb rendeletet közli, amelylyel az 1902. december 30-án a trónörökös válópörében hozott ítélet jóváhagyására vonatkozólag kiadott rendelet módosították. A rendelet szerint a király teljesen lemond az ítélet jóváhagyásáról.

Bécs, január 28.

A *Neues Wiener Tagblatt* közlése szerint az uralkodóháznak a házítörvényeken kívül van egy *toszkánai házítörvénye*, s amíg az osztrák házítörvények megfosztják a szász trónörökös-asszonyt az osztrák főhercegnői rangtól, addig a toszkánai házítörvény szerint *Lujza trónörökösét* megtartja a toszkánai hercegnői rangot. Érdekes, hogy a toszkánai házítörvény alapján *Wölfling* Lipót jogot támaszthat a toszkánai nagyhercegi címre.

Más verzió szerint a toszkánai család jelenlegi feje *IV. Ferdinánd* nagyherceg az utolsó, aki e címet viselheti. Az ő halála után e cím megszűnik és sem *Wölfling* Lipót, sem több fia nem örökölheti. A nagyherceg gyermekei csakis mint főhercegek, illetve főhercegnők szerepelnek és így létszámuk, hogy a szász trónörökösét toszkánai hercegnőnek sem nevezheti magát. A drezdai

válópörben hozott ítélet kihirdetése után a hercegnőnek, mivel névtelen még sem lehet, nevet kell választania, amelyet aztán tovább is viselni fog.

Mint hírlik a *trónörökösét, Gironnal* együtt áttér az ágostai evangélikus vallásra.

FŐVÁROS

(*) Az eszedőves emlékmű. Az Andrássy-ut torkolatánál, a Városliget előtt állították föl a millénáris emlékművet. Az emlékmű azonban nagyon lassan készül s nagy kerítés zárja el az Andrássy-uti közlekedést. A főváros főitri a miniszterelnökös, hogy a kerítést távolítsa el. A miniszterelnök ma tudatta a várossal, hogy ő is szeretné, ha befejeznék már az emlékmű építését. A kiküldött szakbizottság azonban különböző pótlásokat rendelt el s annak a végrehajtásáig a kerítésnek ott kell maradnia. Az idén tehát nem hordhatják el a kerítést, de ha decemberben átveszik az emlékművet, akkor a jövő év elején lebontatja a kerítést, noha az emlékmű szobrai még csak évek múlva készülnek el.

SZÍNHÁZ, ZENE

** *Le gendre de Mr. Poirier*. Második fellépésül *Poirier* urat játszotta ma este *Coquelin* ains *Augier* és *Sandeau* *Poirier ur veje* című vígjátékában. Ez a darab nálunk is ragyogó előadásban került színre a 70-es végek végén. *Szigeti* József, aki a nyársolgár különben is remekül tudta felelni, akár *Labiche*nél, akár *Sardoun*ál, akár hazai szerzőinknél akadt rá erre a népszerű típusra: *Poirier* szerepét szokatlan gondnal dolgozta ki és belevitte meleg kedélyének, bájos humorának egész gazdagságát. *Szigeti* végtelen kedvessége az alak karakterét annyiban megmásmította, hogy sugárzó bonhomijára révén rokonszenvesebbé tette, mint amennyit ez a korlátolt és nagyon hiu nyársolgár megérdemel. Ez az ember, akit *Gaston* így jellemez *Montmeyran* barátjának: *c'est George Dandin à l'état de beau-père*, milliőket szerzett a szorgalmával és a szerencsésével, de a lelkét nem tette gazdaggá. Alacsony sorból fölemelkedett a vagyoni jólét legmagasabb fokára, de új helyzetében nem alakult át, — nem vitt magával a fényes palotába nemesebb izlést nagyobb műveltséget, finomabb tapintatot. Egyetlen leányát, *Antoinette*t, eladta egy szegény marquisnak, akivel kezdetben nagyra van, de akit később elég durván és izéltelenül emlékeztet arra hogy a legütem arisztokráciának ez a képviselője az ő kezgyelméből. Igaz, hogy a marquis dologtalanul herkeddik, uri passziókat üz, fiatal felesége oldalán kalandokat keres, lenézi a polgárt, akinek a kenyerét esz és ilyenformán kihívja maga ellen a kritikát. De *Poirier* ezt a bírálatot olyan otrombán, olyan ügyetlenül gyakorolja, hogy a marquist nemcsak a maga személyétől tisztítja el, hanem a leányától is, aki sokkal nemesebb az apjánál s aki a legjobb uton van, hogy férjében a lapangó szép tulajdonságokat fölébressze és az arisztokratikus léhaságokat a szerelem és a becsülés révén polgári érzékké alakítsa át. *Presle* marquis az arisztokrácia árnyoldalaival lép föl, de vele szemben *Poirier* ur sem képviseli a demokrácia tiszteletét paranosító tulajdonságait; kivált amikor kistül, hogy voltaképpen azért nehezelt a vejére, mert nem mozgósítja előkelő befolyását, hogy az apásából bárót és főrendet tarajjon. A kicsinyes hiúságnak és a kicsinyes maliciának ezt a vegyülékét *Coquelin* a remekül színezett apró vonások egész tömegével illusztrálja. Mindig érezeti, hogy ennek a tisztességes és praktikus polgárnak alapjában véve igaza van; amikor leokézeti a vejét, de azt is érezeti, hogy a korlátolt ember erkölcsbirakodása inkább ront, mint javít, mert modorának a sértő durvasága hiával van a tekintélynek és jóakaró meghallgatás helyett dacea ingerel. Olyanajta embert, amilyen *Presle* marquis, csak gyöngéd bánásmóddal, imponó el lelki nemességgel lehet a jó utra vezetni. Ezt a feladatot a felesége végre is hajtja. *Poirier* ur a maga ügyetlen beavatkozásával összezavarna és tönkretelme mindent. Ennek a beavakozásnak a kómiikumát senkiesem magyarázhatja nagyobb műveltséggel, mint *Coquelin*, akinek a *Poirier*je tőkéletes és sokkal többet ér a *Lajos Fülöp* korában készült, ma már erősen megkopott darabná. Ugyanezt mondhatjuk *Noeljéról* is, a *La jolie fille pour* című egyfelvonásos darab hitésége inasáról, akit a *Poirier* ur veje után mutatott be. Az a jelenet, amikor az inas erre a roppant örömről elkészíti az anyát, a ház beteges urnőjét: szenzációra erővel ragadta magával a *Vigadó* egész közön-

ségét. A *Coquelin* játékból kisugárzó élet és igazság ellejejtette velünk, hogy voltaképpen egy sablonos parádés szereppel van dolgunk. (d. e.)

** A VII. filharmóniai hangverseny. A hárfá és a zongora jegyében folyt le ma este a VII. filharmóniai hangverseny és a *Vigadó* nagytermének koncertdobogója előtt ismét együtt láthattuk azt a fényes közönséget, amelynek összejövetele a magas művészi színvonalú filharmóniai hangversenyeknek társadalmi jelentőségét is ad. A mai műsoron két szólista szerepelt: *Godowski* Lipót, az utóbbi időben sokat emlegetett zongoraművész és *Mosshammer* Román, az *Operaház* hárfavirtuóza. *Volkmann* Róbert: *III. Richard-nyílánya*, amelyet néhány év előtt játszottak utoljára filharmónikusaink, volt a műsor első száma és a mű iromai tökélye, dallamgazdagsága és drámai erői hangsúlyosabban ismét elragadta a közönséget, amely filharmónikusaink pompás előadásában gyönyörűséggel élvezte a magyar mester remekét. — Ujdonságszámba ment a műsor második száma: *Widor Korál változatok* című kompozíciója. *Widor*, a *Saint-Sulpice* világhírű orgonistája a *Floridor-Celestin* kettős képét mutatja: baletteket komponál a világ gyermekeinek örömeire, majd egyházi kompozíciókat építésére mindazoknak, akik az orgona bugása mellett magukbaszállnak. Ezt a korát, amelyet a párisi városi tanács megrendelésére komponált az 1900. világiállítás alkalmából, legelőször *Colonne* vezénylete alatt játszották és ekkor — mint a programban olvassuk, — *Hasselmann*, a párisi zenekadencia hárfatanára játszotta. A kompozíció a hárfának, mint szólistának, sok alkalmat ad az érvényesítésre, — a zenekar maga ugyszólván csak háttérül szolgál *David* hangszereknek. A hárfá, mint szóelő-hangszer, alig illik bele nagy koncertek keretébe, legkevésbé olyan brutális csarnokban, amilyen a *Vigadó* nagyterme, amelynek gyilkos akusztikája megromítja az intím hanghatásokat. A mű eltér a rendes sablontól, amennyiben az egyes variációk nem állnak elkülönítve egymás mellett, hanem dalamos és ötletes átmenetekben egybefonódnak. *Mosshammer* tanár nagy virtuozitású zseli hangszerező, amelynek rideg hurjai minden árnyalatban engedelmekednek mesteri ujjainak. *Mosshammer* technikája tökéletes, tónusa meleg, fényes, szinte az emberi orgonum bensőségével hat és nem árulja el, hogy eredetét fizikai erőszaknak köszöni, ami a legtöbb hárfajátékos produkcióit élvezhetelenné teszi. A közönség jogos tapsal honorátia *Mosshammer* művészetét. — Ezután *Godowski* Lipót lépett a pódiumra, akit nagy érdeklődéssel vártak a sok reklám után, amely megelőzte. Arcképe után ítéltve, ugyesont, tagbaszakadt, epikureus tekintetű származára vártunk és megjelent helyette egy vézna, rokkantvállu, beteges lérfü, ügyetlen frakkban és sok bággyadt szerénységgel. Két izzó lelete szem és egy törékeny testecske, — ennyi az egész ember. Valahogyan úgy képelem el magamnak *Heinét* betegsége kezdetén és fáj a lelkemnek, hogy az ilyen finom művészek az impresszárió olyan durva reklámmot csinált. *Godowski* *Csajkocsiki* b-mo!l zongoraversenyével mutatkozott be közönségünknek, azzal a különös tikkasztó szenvedélyességgel művel, amely legutóbb a *tölggyegészség* *Lammond* hatalmas erájú ujjai a!d hangzott felénk. *Godowski* szuverén ura a technikának, azzal csakhamar tisztában voltunk; új- és csukló-technikája ezermesterség, passzagevi gyorsak, világosak, fényesek, biztonság és bravur az egész vonalon. Es wennyi lágysság, mennyi változatosság, mennyi erő a kitejeresben. Igen, erő is. Sajátságos erő. Nem a *Lammond* brutális erőssége. Ez az erő a lélek dacos diadala a fizikumon, mámorító kitörése a temperamentumnak, szinte metafizikai csuda, — a benső láb ereje, amely aztan veszedelmes verejtéket csillogtat a művész szívfacsaróan halvány homlokán. Nem, kedves mester, máskor *Chopint* kérünk, és pedig a csöndesen ábrándozó, halkán elvrező *Chopint*, — nem afféle briliáns etűdöt, aminőt a közönség kíméletlen kérésére végül ráadásul adott. (G-ly.)

** *Loute*. A Magyar Színház színpadán ma este a *Vigadó* előadásánál átrándult *Loute* kalandjai zajlottak le s éppen olyan elementáris kacagóviharokat fakasztottak, mint régi tanyájukban. A színészek, *Hogedüs*, *Góth*, *Tanay* pompás triász, ugyanazok pompásan játszottak s *Loute* szerepében *B. Kertész* Ella bizonyította be, hogy nem eselődnek azok vázakozásukban, kik tehetségétől s egyre tejlődő művészetétől még nagy színpadi sikereket várnak. *Üdotes* játéka s eleven temperamentuma ma sem tévesztette el hatását s felvonások végzetével zajos tapsok szólították a kárpit elé. (p. á.)

** A Nemzeti Színház bemutatója. A Nemzeti Színház udonságából, *Wilds* Oszkár *Lady Windermere* legyészje című angol társadalmi színművéből, már az utolsó próbák folynak. Az igazgatóság a darabhoz teljesen új díszleteket és butorokat készíttetett, melyek, különösen *Lady Windermere* második felvonásbeli

szalonja, hű képét adják az angol uriházak modern berendezésnek.

Küry Klára Keoskeméten. A Népszínház nagy művésznője tegnap Keoskeméten San-Toyt játszotta az ottani négyéltéjé javára és ez alkalmával mint levelezőnk jelenti — a legnagyobb ünnepeleltések tárgya volt. Erkezősekor rengeteg ember várta a vasúti állomáson perronján és viharosan megéljenzte. Majd a városi tanács, élen Vámos Béla főkapitány, beszédet intézett hozzá s egy hölgybizottság, Kada Elek polgármester nevének vezetése alatt virágcsokorot nyújtott át neki. A próbán a zenekar tussal, Kövesi igazgató beszéddel fogadta. A jegyeket már napokkal előbb elkaptokták, úgy, hogy az előadás napján drága pénzen se lehetett egyetlen-egyet is kapni. Az ünnepelt művésznőt, mikor a színpadra lépett, babérokoszorúkkal és egész virágdövel fogadták. Páholokból és földszintről teli marokkók szórták a virágot, egészen elborítva a színpadot és a meghatottságtól szóhoz nem jutó művésznőt. Előadás alatt is perekre megakasztotta a szűnni nem akaró taps a játékok, fölvonások után pedig 25—30-exre hívták ki a nagy művésznőt, aki a címszerepet ábrázolta. Előadás után lelkes tömeg várta Küry Klárát a színház előtt, az ifjúság kifogta kocsiából a lovakat és éljenzeve vitte a Beretvás-szállóba s nem is osztolt szélylyel, míg a művésznő pár szóban meg nem ígérte, hogy rövidesen hosszabb vendégszereplésre visszatér. A Beretvásban nagy bankett várta, amelyben a város egész intelligenciája részt vett s ahol áradó szavakban ünnepelelték a művészt. Bankett közben egyszerre nagy tömegben lepte el az ifjúság a termet és szűnetlenül éljenzeve a város vendégét. Elutazása alkalmával a peronon megújult az ovációk és a vasutoshoz vezető uton is százával állottak az emberek, amint a művésznő a város hintáján a pályaházhoz hajtott. Levelezőnk nagyon dicséri Sárosi Paula kedves alakítását is Dudley szerepében.

A Park-Klub hangversenye. A Park-Klub január 20-án hangversenyt rendez, amelynek műsora a következők: I. Schubert: Második tétele a D-moll négyesből (op. posth.) (Változatok: Der Tod und das Mädchen (lelt), Előadja: Hubay, Popper, Kemény és Szerémi tanárok. II. a) Hugo Wolf: Verboronheib, b) Rubinstein: Morgen. c) Godard: Der Freund. Előadja: Silvane Pauline. III. Ponchielli: Román Giocondából (Cielso e mar...) Előadja: Sigr. Tecci-Bonci. IV. a) Mozart: Adagio a D-dúr négyesből I. Mendelssohn: Sohero. Előadja: Hubay, Popper, Kemény és Szerémi tanárok. Szűnet. V. Saint-Saëns: Magándal. Sámson és Dolia operából. Enekli: Sylvane Pauline. VI. a) Verdi: Reclatív és ária a Traviatából. b) Puccini: Román, Manonból. Enekli: Sigr. Tecci-Bonci. VII. a) Poldun: O Vöglein mit den Füßlein bunt. b) Liszt: Es muss ein Wunderbares sein. c) Růnkauk: Das Stelldichein. Enekli: Sylvane Pauline. A zongorkíséretet Kerner István és Tarnay Alajos eszközölik.

Hegyi Aranka vendégszereplése. Nagy érdeklődés mellett vendégszereplést legutóbb Hegyi Aranka asszony Munkácsán. A kiváló művésznő a Katalin, Lili és a Cigánybáró fő női szerepeiben lépett föl, mindhárom estén szűntől ház előtt. A Katalin előadása után estélyt rendeztek tiszteletére.

A Nemzeti Színházból. Holnap csütörtökön a Nemzeti Színházban a Monna Vanna kerül színpadra 14-edszer. A Várszínházban pedig A bor, Eszter szerepében Blaha Lujzával.

A Loute szerzője Berlinben. Pierre Veber, a nálunk is nagy sikert aratott Loute szerzője Berlinbe megy, hogy jelen legyen darabjának bemutató előadásán.

Vidéki színészet. Az aradi színházban e héten Penony Irén, az Opera kitűnő művésznője lépett fel két estén a Hunyadi László operában szűntől házak előtt. A művésznőnek zajos sikere volt. A színház műsorán a fővárosi színpadok üdonságai szerepeinek.

Gyermekszínház. Csütörtökön ismét a Hamupipóke bájos varázsszerepe kerül színpadra, melynek utolsó előadását teljesen telt ház előtt folyt le. Vasárnap nyolcadszor adják a kacagató Tündérvilág vagy Háposztá Jancsi és a szamarfejű törpe látványos tündéregét, hétfőn pedig a Pároska és a farkas kedvelt varázsszerepe új betanulással először kerül színpadra. Az előadás fél 6 órakor kezdődik; jegyek már délelőtti kaphatók.

MŰVÉSZET

A Keleti-Táhy-kiállítás. Ma délelben nyitotta meg Wassics Gyula közoktatásiügyi miniszter a városi Műsaronokban két meghalt festőművészeinknek, Keleti Gusztávnak és Táhy Antalnak hagyatékából rendezett kiállítást. A miniszter a Műsaronok igazgatójának üdvözlő szavaira kijelentette, hogy szívesen jött el az érdekes kiállításra, amely két nagytehetségű művészeink munkáit foglalja magában. Nádler Róbert festő a Keleti-család névben üdvözlötte a minisztert, aki figyelmesen és nagy érdeklődéssel nézte

meg a kiállított képeket. A megnyitón szépségű és előkelő közönség volt jelen.

A Nemzeti Szalon munkaprogramja. A Nemzeti Szalon tegnap választmányi ülést tartott, amelyen a tisztikar jelentést tett a legutóbbi lezajlott kiállítások eredményéről. E szerint a Padl László-kiállításban elkeltek 11 millió 2000 korona értékben, fizető látogató volt 2014, a karácsonyi ismételt kiállításban elkeltek 9 millió 1892 korona értékben; a téli kiállításban pedig eddig bevételre találtak 36 millió 10610 korona értékben, míg a kiállítást az elmúlt három hét alatt 1540 fizető látogató tekintette meg.

A Szalon további munkaprogramjára nézve azt határozta a választmány, hogy február 8-án nyílik meg Szombathelyen az első kiállítás, a téli kiállítás II. csoportjának a bemutatója február 22-én lesz, márciusban Szabadkán rendez kiállítást a Szalon, május 1-én pedig nagy rajzkiállítás, melynek módzatát a szombaton tartandó ülésen vitatja meg a választmány. Nagyrövidüléssel igérkezik a Ferenczy Károly műveiből november 15-iktől december 15-éig rendezendő kollektív kiállítás. Ugyancsak a tegnapi választmányi ülésen került bejelentésre, hogy a pénzügyminiszter megengedte a Szalonnak, hogy sorsjegyeinek huzását május 5-ére halasztja. A már eladott sorsjegyek akkor is teljes érvényűvel vesznek részt a huzásban, amíg további sorsjegyek még mindig kaphatók a Nemzeti Szalon pénztárában.

Irányi Dániel szobra. Irányi Dánielnek tudvalegleg szobrot akarnak állítani. A szoborbizottság arra kéri a hatóságot, hogy a szobrot a Gyár-utcai kis parkban állíthassa föl. A főváros hajlandó volt a kérelmet teljesíteni s tegnapi ülésén a közmunkatanács is hozzájárult.

TUDOMÁNY, IRODALOM

Kisfaludy-Társaság. Az Akadémia zsűlölése megítélte kistermében ma délután rendezett havi előolvasó ülést tartotta a Kisfaludy-Társaság Beöthy Zsolt előkelte alatt.

A felolvasásokat megelőzőleg Vargha Gyula főtitkár előbbben a társaság igaz tájalmát tolmácsolta munkás és lelkes tagjának. Bartók Lajosnak elviesztésén. Emléket jegyzőkönyvbe iktatták s gondoskodni lagnak emlékbeszéd tartásáról. Jelentette továbbá a főtitkár, hogy gróf Andrássy Dénes 400 koronával az alapító tagok sorába lépett, és hogy a kereskedelmi miniszter megküldte a párisi nemzetközi kiállításra a társaságnak odaítélt nagy érmet az elismerő oklevéllel együtt. A nemes grófnak áldozatkészségét külön levélben ígérte megköszönni a kiállítási érmet és oklevelet pedig a társaság levéltárában helyezik el.

A felolvasások sorát Fiók Károly nyitotta meg, akit a társaság tavaly választott tagjai sorába jeles műfordításai révén. Mai székfoglalójának tárgya is műfordítás volt. A Románjának, ennek a Keleten termelt csodaszép eposznak egy részét mutatta be. A sikerült műfordítás nagy tetszéssel fogadták. Beöthy Zsolt előlk ezután elismerő szavak kíséretében ajányújtotta Fiók Károlynak, a társaság tagsági oklevelét, buzdítva őt, hogy indologiai tanulmányainak költői értékesítését a megkezdett csapason folytassa. Fiók meghatóan köszönte meg a megválasztásban megnyilvánult bizalmat. Ezután Pékár Gyula mutatta be Mátyás király című történelmi drámájának első fölvonását. A programban utolsóinak hírdetelt felolvasás, dr. Sebástyán Károly kiváló érdeklődéssel várt tanulmányra Peer Gyntről, az idő előrehaladottsága folytán a jövő ülésre maradt.

A felolvasó ülés után a tagok zárt ülésre gyűltek össze, amelyen a főtitkár bejelentette, hogy a társaságban az idén három rendezés és egy levelező tagság vár belátásra, egyúttal bemutatta a beérkezett ajánlásokat. Ajánlja vannak: Négyesy László (ajánlja Beöthy Zsolt), Frankó Vilmos (ajánlja: Berzevics Albert és Hegedűs István), Ferenczy Zoltán (ajánlja: Hegedűs István és Kiedl Frigyes) és Gárdonyi Géza (ajánlja: Alexander Bernát). Levelező tagnak Beöthy Zsolt ajánlotta dr. Kont Ignácot, a magyar nyelv tanárát a párisi egyetemen. Egyúttal elhatározták, hogy a nagygyűlést követő lakomán a Gyulai serleggel kezében Hegedűs István fogja felújítani Péczeley József emlékeztét.

EGYESÜLETEK

(A budapesti könyv- és könyvnyomdai főnökök egyesülete) a tegnapi napon emókei Emich Gusztáv előkelte alatt tartott választmányi ülésében a többek között foglalkozott a nyomdákban alkalmazott női munkások árszabályozásával és azt végleg megállapította. Ugyancsak alkalommal előadta a nyomdai tanonok korlátozása tárgyában a kereskedelemügyi kormányhoz intézett felterjesztést.

(A Ferenovárosi Polgári Kör közgyűlése) tegnap este ment végbe Ceigler Győző műgyemeti tanár előkelte alatt. A választmány részéről előterjesztett jelentés kiemelt, hogy a kör indította meg a soroksári Dunáig rendezésének mozgalmát és a múlt évben lezajlott iskolaszéki választásoknál a Kör jelöltjei győztek. A közgyűlés aztán meghallgatta a könyvtárról s gazdasági ügyekről szóló jelentést s a főmenet minden irányban megadta. Végül újból megválasztották az eddigi tisztikart.

FARSANG

(Álaros operabál. Az Operaház nyugdíjintézeté javára február 6-án az Operaházban megtartandó álaros bála nagyban folytak az előkészületek. Ejelőkor nyit színpadon tréfas előadások lesznek, amelyekben Hegedűs Ferenc, Kernay Richárd, Prévost Henrik és az Operaház több más tagja fog közreműködni.

(Házibál. Fényesen sikerült házibál rendeztek Jelinek Lajos államvasuti jogtanácsos és neje, melyen a közélet, a kereskedelem, az iró-és művészvilág jelesei közül számosan vettek részt. Vasora után zene mellett táncra perdült a fiatalság és kivilágos-kivirradtóg járták. A mulatságon jelen voltak: Asszonyok: Jelinek Lajosné, J. Lindh Marcella, Sz. Bárdossy Ilona, Bárdossy Irén, Apáthy Lászlóné, Gabos Oszkárné, Felner Henrikné stb. Leányok: Jelinek Ilonka, Lilla és Piroksa, Roisenleiner Nelli, Antony Adél, Chorin Irén, Lindh Elzi, Gonda Margit, Bárdossy Sári, Lukács Emese, Schulhoff Adrién, Raimann Dóra, Salgó Gretti stb.

Nyitlér.

Csak 30 fillér heti kölcsönnyért 10 különböző kiváló illusztrált folyóirat rendező folyóiratokban házon szűntől. Magyar, vegyes vagy német csoportban. Prospektut küld az Egyetem Folyóirat Olvasóköri, Király-utca 112.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

Korcsolyaverseny. A Budapesti Korcsolya-Egyesület ma tartotta meg nagy nézőközönség előtt korcsolyaversenyét a városi legit jégy pályán. A műkorcsolyázó-versenyben első lett Meszléry Tivadar, második Márkus Jenő. Az 500 méteres gyorskorcsolyázó-versenyben első lett Manno Militiadesz (49 mp.), második Vampetics Imre (52 mp.), harmadik Halmai József (58 mp.), Péczeley Andor elesett. Az 5000 méteres gyorskorcsolyázó-versenyben első lett Manno Militiadesz, második Péczeley Andor, harmadik Vampetics Imre.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A főllyegesszett cigány. Rafael László vályogvető, a rákosi cigánybanda másodprimása a legszelidebb vadnázasságban élt a szépséges Sárközi lónával, akit hűségesen el-eldöngtetett. A szép virág-szal végre is megunta az örökös cséplést s egy szép téli estén, amikor Rafael a falubeli disznótoron egész oldalással muzsikált, összecsomagolta vagyonkáját, ami egy lópokrócból, vánkosból és nyakba köthető rokokóból állott és átvonult régi szeretőjének, Buci István vályogvetőnek aglegényi putriájába. A régi szerető kész volt a bocsnátra s meghívta egy bizonytalan származású malaopaprikás lakomájára. Buci számot vetett a helyzettel s várta a másodprimás Otellónak minden valószínűség szerint való támadását s stratégiai előkészületeket tett. Kétarasznyi magasságban drótot húzott az ajtó külsőre fől és somifallykóst készített az ágya mellé. A szellemek órájában azután bebizonyult, hogy az óvintézkedések nem voltak hiábaválók. Csakugyan megjelent a cserben hagyott Rafael s hatalmas sejszével bezúta a putri ajtaját, amely a kised hajlékba zuhant. De mivel a lába megakadt a kifeszített dróton, b e s követte az ajtó: végigterült rajta s a szoba közepére esett. Erre a pillanatra várt Buci s Rafael madonnája segítségével annyira kikészítette vetélytársának a bőrét, hogy lepedőben vitték haza. Az esetet ma tárgyalta a pestvidéki esküdtésék s a tárgyalás nem volt minden derűltés híján. Buci részegségével védekezett s egyáltalában semmire sem akart visszaemlékezni.

— Tekintes oszázari királyi törvényszék, oly részeg voltam, mint a csap. Mert, tetszik tudni, ha én iszok, egészen más ember vagyok, mint aki szoktam lenni. Már most mi közöm nekem ahhoz, amit egy más ember csinál.

A törvényszék a körmonfónt védekezés ellenére a cigányt súlyos testi sértés büntetése miatt halhónapi börtönrre és politikai jogainak főllyegesszetre ítélte.

— Megnyugszik, vagy föllebbez? — kérdezte az elnök.

— Már kérem alásan, — hebegte fogvaogva a vádlott, — emiatt a haszontalanság miatt nem járja ám, hogy a szegényembert, ha mingyárt cigány is, mingyárt feikössék. Aztán mikor fognak fölakasztani?

Az elnök csak nehezen tudta a halálra rémült cigánynyal megérteni, hogy a politikai jogok föllyegesszete: nem Bali Mihály szakmájába vág.

§§ **Apa és fia.** Egy husz éves subano, *Nepi Feren*c került ma lopás miatt a pestvidéki törvényszék elé. A saját édesapja, *Nepi György* váci bérkocsitulajdonos jelentette föl, azt panaszolva, hogy a fia éjnek idején három hírdet barátjával a háztetőn keresztülmászva, belopózkodott hozzá s az asztalról 4 koronát elloptott. Többet is elvitt volna talán, de ő a nesze felébredt, mire a tolvaj-kompanya megugrott.

Elnök (a panaszoshoz): Öntől függ, hogy a fiát megbüntessük-e? Kívánja a megbüntetését?

— *Kivánom.*

Elnök: Hát mi az oka annak, hogy a saját édesfiát be akarja zárni?

— Három évig volt ez a fia a javító-intézetben. Hétszáz forintomba került ez a három esztendő és nem használt semmit. Ahol éri, lop. Vettem neki kétezer forintért bintót, lovakat, új ruhát, hogy az én mesterségemet folytassa, de mindent elzalogosított. Most újában arra adta a fejét, hogy éjjel hazajár lopkodni. Mit tegyek vele?

A törvényszék eleget is tett az apa kívánságának és a háttalan fiut *hathavi börtönrre* ítélte. Az elítelt felebbezett.

§§ **A kiállítás kalauzok.** *Berl* D. mint az 1896. évi ezredes országos kiállítási jegyiroda tulajdonosa a *Kosmos* műintézetre ruházta a hivatalos kiállítási fia az kiadási jogát. A kiadási jog átruházásával együtt garanciát vállalt a *Kosmos* irányában azért, hogy a kalauzokból leg alább is 250 000 darab jog ekeint a kiállítás alatt s amennyiben ennél kevesebb adatról el, ő lesz köteles a megmaradt példányok lejében darabonként 64 fillért a *Kosmos*nak fizetni. A garantizált mennyiség el nem adatván a *Kosmos* műintézet ügyésze dr. *Rusnyák Samu* ügyvéd által pert indított *Berl* ellen a budapesti főzsebebírság előtt és e bíróság el is marasztalta a pereseket a *Kosmos* javára 127 000-88 korona megfizetésében. *Berl* ez ősszeget a *Kosmos*nak ki is fizetvén megjelent utóbbinál a megmaradt kalauzpéldányok átvételére, azonban azok átvételét megtagadta azon az alapon, hogy a kalauzok nyomása és kiállítása hiányos. *Berl* ügyésze dr. *Váradny Gábor* ügyvéd által a budapesti kir. törvényszékénél a kalauzok szakértői megvizsgálását kérte és miután a szakértők megállapították, hogy a kalauzok legnagyobb része hiányos, keresetet indított a *Kosmos* ellen az általa kifeizelt ősszeget visszafizetése iránt, mely ősszeg járulékaival együtt 150 043 korona 62 fillért tett ki. A törvényszék a perben a szakértők véleménye alapján el is marasztalta a *Kosmos*ot hogy *Berl*nek a követelt ősszegeből mintegy 100 000 koronát fizessen vissza. Az ítélet ellen a *Kosmos* a táblához felebbezett, a tábla e hó 27-ikén az elsőbírósági ítéletet a felebbezés érteimében megváltoztatta s a *Berl*-őcget egész keresetével elutasította.

§§ **A nyitrai nemzetiségi bűnpör.** A nyitrai törvényszék harmadnapja tárgyalja dr. *Markovics Rezső* vágnújhelyi ügyvéd, volt vágnújhelyi nemzetiségi jelölt, dr. *Markovics Gyula* orvos és *Csulik Lajos* óturai esperes ízgatási perét.

A mai tanúkihallgatás dr. *Markovics Gyula* másodrendű vádiott rövid felszólalása után *Baransek Béla* lubinai segédjegyző kihallgatásával kezdődött. Tanu szerint a vádiottak az inkriminált kitéjezéseket határozottan használták és a népet annyira felizgálták, hogy minden magyar embert közápporral fogadtak, amint hogy őt is több ízben inzultálták. *Deutsch Edu* tanu az előbbivel azonos vallomást tesz. Bemutatja a Hej szlovaci című panszláv dal nyomtatott szövegét, amelyet a nép énekel. A lubinai szövegeteket jog-című használták arra, hogy oit titkos panszláv gyűlekezeteiket tartassanak. A védő és a vádiottak különféle kérdésekkel ízgatják a tanut, mire az elnök megjegyezte:

— Azt hiszem, hogy pártatlan türelmet tanusítottam a védelem teljes érvenyesítése érdekében. A védelem azonban olyan haszontalan kérdésekkel áll elő, hogy türelmem fogytán van és ajánlom az uraknak, hogy ennek vége legyen.

A tanu meghiteltetését az ügyész indítványozta. Ellenben a vádiott elenozte, mert becsületsértési pére volt vele. A törvényszék visszavonult határozathozatalra. Aszalatt az ügyész és védő között ízgatott jelenet játszódott le.

Védő: Tiltakozom az ellen, hogy az ügyész ur ilyen emelt hangon beszél velem. *Ügyész*: Nem törődöm vele. *Védő*: Pardon. En sobasem jogok a magyar nemzet ellen való ízgatás miatt a vádiottak padjára kerülni, mint az ön védenecel. (Eljenzés a hallgatóság soraiban.) *Markovics Rezső* és *Gyula*, valamint *Csulik Lajos* vádiottak: (ölgugranak helyeikről.) Mi sem! (Nagy nevetés.)

Elnök (besiet a terembe): Mi történik itt? *Ügyész*: Jelenképpen incidens volt, elnök ur. A védő ur megátadott és én válaszoltam ennyi az egész. Azt hitte, hogy Lubinán vagyunk, s a szövegekben.

Aszalán *Herzeg Simon* baromkereskedőt és *Bricovics Sándor* lubinai körjegyzőt hallgatták ki, akik szintén terhelőleg vallottak. A tárgyalást holnap folytatják.

§§ **A soproni bankpör.** Sopronból jelentik: A tegnapi befejezett bizonyítási eljárást ma a védők indítványaihoz képest kiegészítették. A védők különösen *Berényi szakértő*höz intéztek sok kérdést. Folytatónál kiállgatták *Dobrevits Sándor*t és dr. *Proszwimmer Sándor*t, mint a takarékpénztár hivatalfőnökét illetve titkárát, kik azt igazolják, hogy *Demy Lajos* a takarékpénztár elnöke, a banknak a takarékpénztáránál évszevit váltohtile csökkentésére törekett. A védők indítványára a tárgyalást holnapra halasztották, amikor a perbeszédre kerül a sor.

TÁVIRATOK

Róma, január 28. *A Gránkul* és *Rempier* botkivitelű cég raklárában ma délelőtt gázkiömlés következtében robbanás történt, mely alkalommal három ember súlyosan megsebesült.

Róma, január 28. A *semmitőszék* a *Palizolo* elleni perben megsemmisítette az ítéletet és az ügyet újabb tárgyalás végett a firenzei esküdtzék elé utasította.

Umberto király szobra.

Róma, január 28. A tartományi tanács termében ma délelőtt leplezték *Umberto király* szobrát a király és a királyné, a miniszterek, a szenátus és a kamara elnökei és a hatóságok képviselői jelenlétében. A királyt és a királynét belépésüknél élénk ovációkban részesítették. *Garibaldi Menotti*, a tartományi tanács elnöke mondotta az ünnepi beszédet, melyet a király és a királyné éltetésével lejezett be. Az ősszes jelenlevők lekesedéssel ismételték a kiállítást. Midőn az uralkodópár az ünnepségek befejeztével elhagyta a termet, megújultak az ovációk. *Garibaldi Menotti* és *Borghese*, a tartományt küldöttségek elnöke, *Margit özvegy királyné*hez intézett táviratban mély ragaszkodásuk kifejezését mellett közölték *Umberto király* szobrának lelepezését.

Vihar a francia kamarában.

Paris, január 28. A kamara folytatta a közmunkügyi minisztérium költségvetésének tárgyalását. A vasúti konvencióra vonatkozó fejezetről *Bourrat* felhívja a minisztert, hogy kötelezze magát, hogy *Berteaux*nak a kamara által már elfogadott indítványát a vasúti alkalmazottak helyzetének javítása ügyében támogatnia ogya a szenátusban. *Sibille* kifejenti, hogy *Berteaux* indítványának végrehajtása 275 millió frank kiadást vonna maga után. *Berteaux* tiltakozik e heiytelen számadat ellen. *Sibille* azt válaszolja, hogy ez az értesülés a kormányzattól származik. *Cadenat* szocialista képviselő szeméretlenül a kormányt, hogy téves adatokat közöl avégből, hogy a reformokat meghiusítsa. A közmunkügyi miniszter elárulta programját, egy amint a miniszterelnök tette a kultusz költségvetés tárgyalásánál. (Hosszantartó mozgás.) *Marujoulis* közmunkügyi miniszter azt válaszolja:

— Becsületlen ember vagyok és az is maradok, de nem volnék többé az, ha hason ó vaddal válaszolnék. Jól nevelt ember vagyok és a tisztesség embere. (Az ősszes képviselők élénk tetszéssel adóznak a miniszternek.) *Cadenat* a legnagyobb ízgatottságban a miniszteri pad felé akar rohanni, de a teremőrök megakadályozták. Az egész kamara újból ovációkban részesíti a minisztert. Végül a kamara elfogadja *Berteaux* indítványát, melyben a kormány iránt bizalmat fejezi ki és azt felhívja, hogy a szenátussal egyetértőleg keresen eszközöket *Berteaux* indítványának végrehajtására. (Tetszés.) Ezután megszavazták a közmunkügyi minisztérium költségvetésének teteit, mire az ülést berekesztették.

Paris, január 28. A kamara ülésének vége után a folyosókon egy incidens történt. *Cadenat* szocialista képviselő találkozott *Chapuis* képviselővel és heves szavakkal szeméretelte, hogy ez a közmunkügyi miniszterrel való vitakozása közben megröptte őt. A vizsály folyamán *Cadenat* *Chapuis* arcán számos karcolt sérülést ejtett. A teremőrök kénytelenek voltak *Cadenat* t elvezetni.

A venezuelai bonyodalom.

Paris, január 28. *A Havas-ügynökség* jelenti *Caracas*ból: Megerősített azt a hírt, hogy a venezuelai kikötők elzárása *csütörtökön* megszűnik. A buenos-ayresi bankok a venezuelai kormányt pénzát ajánlották föl a hatalmasságok követeléseinek kiegyenlítésére.

Caracas, január 28. Egy buenos-ayresi bank felajánlotta a venezuelai kormányt a külföldi igények kielégítésére szükséges ősszeget.

Washington, január 28. Az első értekezlet Anglia, Németország és Olaszország képviselői, valamint venezuelai képviselője közt tegnap volt *Bowen* lakásán. Venezuela elfogadta az eredeti javaslatokat, kielégítő garanciát ajánlott fel és azt a választ tegnap este elküldte a szövetséges hatalmak külügyi hivatalainak.

A marokkói lázadás.

Berlin, január 28. Marokkóból rossz hírek jönnek. A trónkövetelő egyre szorosabban zárja körül Fezet. A legutóbbi harcokban megverték a szultán csapatait.

Paris, január 28. Az ősszes nagyobb bankok kijelentették, hogy hajlandók a marokkói szultánnak két millió frank kölcsönt adni. A kölcsöntárgyalást a francia kormány közbenjárásával folytatják. Ennek a kölcsönnek nagy politikai jelentősége van, mert a szul-

tán elkötötte az ősszes marokkói vámbevételüket a kölcsön visszafizetésére s mert Franciaország, amely Észak-Afrikában dominálni akar, ezzel igen ügyes sakkzást tesz Anglia ellen.

Paris, január 28. *A Havas-ügynökség* jelenti *Tangerből*: *Muley Arafat*, a szultán híve, 1000 emberrel bevonult. A helyzet mindenütt nyugodt. A szultán kérésére *Muley el Arbi*, az *Onazzan (?) ház* feje megbizta fiát, *Muley Tahibet* és unokaöccseit, *Muley Ait* és *Muley Aned*t, hogy a felkelőkkel békét hozzanak létre.

Közgazdasági táviratok.

New-York, január 28. (Terményárfák.) *Zárulat.* *Gyapot*: *New-Yorkban* helyben 9 05 (9.—), *Január*ra 8.44 (8.76). *Áprilisra* 8.91 (8.81). *New-Orleansben* helyben 8.7/8 (8.4/8). — *Petroleum*: *Stand white New-Yorkban* 8.20 (8.20). *Stand white Philadelphában* 8.15 (8.15). *Rafined in Cases* 9.50 (9.50). *Credit Balances at Oil City* 1.50 (1.50). — *Zsír*: *Western steam* 10.25 (10.50). *Rohe és Brothers* 10.45 (10.60). — *Tengeri irányzata* állandó. — *Január*ra — (59.1/2). *Májusra* 56.1/2 (57.—). — *Májusra* 50.1/2 (50.1/2). *Buza irányzata szabálytalan.* — *Piros szem* helyben 81.5/8 (82.1/8). *Január*ra — (—). — *Májusra* 82.1/8 (83.5/8). *Májusra* 81.1/8 (83.1/8). *Jul-ra* 78.5/8 (78.7/8). *Gabona szállítási díja Liverpoolba* 1.1/2 (1.1/2). — *Kávészár* Rio 7. sz. 5.1/4 (5.1/4). — *Jan-ra* 4.10 (4.15). *Áprilisra* 4.30 (4.35). — *Liszt*: *Spring Wheat* clears 3.05—3.10 (3.05—3.10). *Cukor*: 2.1/2 (3.1/2). *On*: 29.20—29.40 (29.——29.25). — *Rész*: 12.37—12.67 (12.25—12.50). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, január 28. (Terményárfák.) *Zárulat.* *Buza* irányzata szabálytalan. — *Jan-ra* — (—). — *Májusra* — (—). — *Tengeri irányzata* állandó. — *Jan-ra* 45.1/2 (45.5/8). — *Zsír*: *Jan-ra* 10.15 (10.22). *Máj-ra* 9.47 (9.50). *Scalona* short clear 9.37—9.62 (9.62). — *Sertészsír*: *Májusra* 10.55 (10.67). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

A kalács.

Jó ünnepest. Az első ünnepest, Hogy az asztal fejen egy hely szabad. Hogy egy karosszék elhagyott, elárult, Mert gazdjára örök éj szakadt.

A férj megtörve ül az estebédhez, S nem törvözölheti már hitvesét S hiába várja anyja ajakáról Három bohó kis gyermek a mesét.

Ah, azelőtt hogy csillogott az asztal! Kacaj cseengett s nem volt itt szenvedő, És most, és most úgy véli, hogy az abrosz Egy végtelenbe nyúló szemedő.

A gazda előtt a fonnat kalács állt, Beborította hóféhér lepel. Foszós, fehér volt s minden egyes morzsa Valami édes illatot lehel.

De ime, hogy felpillant, előtte Egy letakart kalács, mint egykoron. Igaz, nem lisztből — sárból ősszegyúrva, Nem foszós és belepte a koron.

S megszólal Böske: Nézd, cukros papuska, Ezt a kalácsot én sütöttem ám, Hogy itt legyen, mint eddig ünnepest, Amikor még sütött jó mamám.

Könnyek között mosoly az atya erre És Böskenek egy édes csók kijár S a szomorú, a sötét éjszakába Belopózik az első napsugár.

Felékli Sándor.

† **A válóperek Angliában.** A válóperek az utóbbi időben nagyon megsaporodtak Angolországban. A londoni polgári törvényszék válópör-osztályának legközelebbi ülészaka elé eddig háromszázharminchat válókeresetet nyújtottak be, melyből százhetven olyan természetű, hogy mindkét fél beleenyugszik a válás kimondásába. Az előbbi ülészek legérdekesebb ügye a már ismeretes *Lo Ben*-féle válópör volt, melynek hőse a *Matabolország* volt királyának, *Lobengulának* a fia. Az indus herceg hitlen elhagyás miatt válik a feleségétől, akit három év előtt a *Carls-Courtban*, a *vad-délafrikai* előadásokon ismert meg. Felesége egyszerű polgáraláadól származik és leányneve *Lo Ben Flóra Katalin*. A pár titokban esküdt meg. Az asszony csakhamar megbánta, hogy feleségül ment az indus herceghez, akit tekintet nélkül arra, hogy európai leány a felesége, továbbra is a többnyiség híve maradt. Az első tárgyalást elnapolták, mivel az indus herceg lakóhelyét nem tudták ki-nyomozni.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hargulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-olyomokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 50.—58.— korona, vörös aprószemű 64.—67.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bősági — korona, középszemű 69.—72.— korona, nagyszemű 78.—81.— korona. Diszmoszi: budapesti 71.—71.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki — korona városi 4 darabos 60.—60.50 korona, 3 darabos 62.—62.50 korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.25—14.75 korona. 120 darabos — korona, 100 darabos 15.25—15.50 korona. 85 darabos 18.50—19.— korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 18.—18.50 korona. 100 darabos 14.—14.25 korona. 85 darabos 18.—18.50 korona. Szilva: slávoniai 17.50—18.— korona, szerbiai 15.50—16.— korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, január 28. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A szokálatlanul enyhe időjárás következtében a határidőre csak csekély eladási hajlandóság mutatkozott, jóllehet New-York gyöngyléte jelentett, mivel Argentínában az aratás kedvező volt és a készletek lényegesen növekedtek. A szük kálifaltal csak jelentékeny vásárlási kedv állott szemben és így az üzlet nem fejlődhetett ki, azonban az irányzat valamivel kedvezőbb volt és az ártyomány általában 2 fillérrel emelkedtek. Buza tavaszra 7.70—7.72, rozs tavaszra 6.90—6.91, zab tavaszra 6.87—6.88 korona. A kész-árny piacán nem mutatkozott forgalom, mert jóllehet némi vásárlási kedv jelentkezett, azonban a vásárlói szándékosok oloszabb akartak volna az áruhoz jutni, de a tulajdonosok csak éppen buzában voltak hajlandók 5 fillérnyi árengedményre, amely hanyatlás külföldben már a mult hét végén beállott. Egyéb cikkekben pedig ragaszkodtak a mult szombati árakhoz.

A bécsi értéktőzsde.

A hausse-irányzat a mai előtűzésén is fönttartotta magát, csak annyiban mutatkozott némi csekély változás, hogy a forgalom a sormópóban, amely eddig nagyon is élénk volt, átmenetileg kissé megcsappant, a szállítási értékek piacán azonban ugyanakkor annál élénkebb lett. Különösen bányapapírok és építőársasági részvények emelkedtek. A járadékpiacra Osztrák beruházási járadék és Magyar koronajáradék álltak leginkább előtérben.

A déli tőzsde szilárd irányzatát nyílt meg, a hangulat továbbra is kedvező maradt.

Zárlat helyi adásokra gyöngyöb. Bécs, január 28. (Magyar értéktőzsde zárlata) 4 1/2-os aranyjáradék 121.25, 122.25 és szegedi kölcsön-sorsjegy 161.—, Magyar vasúti kölcsön érseiben —, Magyar keleti vasúti állami kötvény —, Magyar eszaki- és nyugati-állami 468.—, Rimamurányi vasútrészvény 498.50, Magyar koronajáradék 98.80, 4 1/2-os Magyar földhitelezési kötvény —, Magyar hitelbank részvény 786.55, Magyar nyaroményi kölcsön sorsjegy 202.—, Kassa-óderbergi vasúti részvény —, Magyar keresk. bank —, Magyar kulcipár 1493.

Bécs, január 28. (Osztrák értéktőzsde zárlata) 4 1/2-os papírjáradék 100.80, 4 1/2-os osztr. aranyjáradék 121.25, 1800-os sorsjegy 156.25, Osztrák hitelsorsjegy 437.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyek 489.—, Osztrák-magyar bank 1570.—, Déli vasút 55.25, Dunagőzhajózás részvény 916.—, Dobányrészvény 343.—, Császári és királyi arany 117.30, Német bankvilág 117.15, 4 1/2-os ezüst járadék 100.80, Osztrák koronajáradék 101.70, 1864-ik sorsjegy 249.—, Osztrák hitelintézet részvény 706.—, Unionbank 158.—, Osztrák Ländnerbank 415.50, Osztrák-magyar államvasút 702.25, Elbavölgyi vasút 458.50, Alpeji bányarészvény 404.50, 20. máj. arany 190.30, Londoni váltóért 239.95, Lóci Ironway Ltd. B. —, Bécsi Ironway Ltd. A. —, Lóci kőolaj 335.—, Az irányzat gyöngült.

Bécs, január 28. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magányforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelsorsjegy 706.50, Magyar államrészvény 755.—, Angol-Osztrák bank 279.25, Bécsi bankjegyet 490.—, Union bank 558.50, Ländnerbank 415.50, Osztrák-magyar államvasút részvény 702.—, Déli vasút 55.75, Elbavölgyi vasút 459.—, Északnyugati vasút részvény —, Dobányrészvény 343.—, Rimamurányi vasút 499.—, Alpeji bányarészvény 402.60, Májusi járadék 100.80, Magyar korona járadék 98.80, török sorsjegyek 124.75, Német. iprodalmi váma 117.20—117.22, Napoleon-d'or 190.7.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, január 28. (Tőzsdei tudósítás.) A rajnavidéki lapoknak a vaspánc javulását megerősítő jelentése még kedvezőbbre hatottak a bányá- és különösen a kohászati részvényre és minthogy bankokban is kedvezőbb volt a hangulat a külföldön lévő állami tranzakciók miatt, az irányzat általában szilárd volt. Járadékok emelkedtek a pénzbeség miatt. Török sorsjegyek emelkedtek az egyesítési akció állásáról szóló hírekre. Később bányarészek realizációja miatt gyengültek. Magánkamatláb 2 1/2%. Utolsó órák 2 1/2%.

Berlin, január 28. (Zárlati) 4 1/2-os papírjáradék 101.80, 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103.60, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajáradék 100.25, Osztrák-magyar államvasút 150.30, Kassa-óderbergi vasút —, Bécsi váltóért 85.30, Magyar vasúti beruházási kölcsön —, Alpeji bányarészvény —, Disconto-Commandit 197.40, Általános villamosági Edison 181.50, Gelsenkirchener 175.80, Laura-kőb 218.25, 4 1/2-os ezüstjáradék 101.50, 4 1/2-os magyar arany

járadék 102.25, Osztrák hitelsorsjegy 223.40, Déli vasút 156.00, Károlyi Lajos vasút —, Orosz bankjegyek 216.30, 4 1/2-os új orosz kölcsön 98.25, Török dobányrészvény —, Olasz járadék —, Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 171.10, Harpeni 185.50, Az irányzat gyöngyöb. Berlin, január 28. (A Budapesti Napló tudósítójának zárlata.) Esti forgalomban 4 1/2-os magyar aranyjáradék 102.25, Osztrák koronajáradék 100.25, Osztrák hitelsorsjegy 223.25, Osztrák-magyar államvasút 150.25, Déli vasút 55.60, Északnyugati vasút 216.30, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegyek készpénz —, Bueschtchrad —, Orosz bankjegyek —, (Ultimo.) Lombard —.

Frankfurt, január 28. (Zárlati) 4 1/2-os papírjáradék 101.50, 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 100.50, Magyar koronajáradék 100.40, Osztrák-magyar bank 113.20, Déli vasút 15.70, Elbavölgyi vasút 117.—, Londoni váltóért 204.72, Bécsi bankjegyek 123.40, Vilamos részvény 126.—, 3 1/2-os magyar aranykölcsön 89.70, 4 1/2-os ezüstjáradék 101.45, 4 1/2-os magyar aranyjáradék 102.25, Osztrák hitelsorsjegy 223.90, Osztrák-magyar államvasút 150.70, Északnyugati vasút —, Bécsi váltóért 852.75, Párisi váltóért 814.75, Lino bank —, Alpeji bányarészvény 200.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 28. (A Budapesti Napló tudósítójának zárlata.) Arfolyamok, január 28. Esti forgalomban Osztrák hitelsorsjegy 223.10, Német bank 216.30, Disconto 197.75, Berlini kereskedelmi bank 180.60, Gelsenkirchener —, Harpeni 175.25, Laura-kőb 218.50, Olasz járadék —, Az irányzat szilárd.

Hamburg, január 28. (Zárlati) 4 1/2-os ezüstjáradék 101.50, 1800. sorsjegy —, Déli vasút 15.25, 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103.80, Osztrák hitelsorsjegy 222.90, Osztrák-magyar államvasút 150.50, Olasz járadék 103.40, 4 1/2-os magyar aranyjáradék 102.—, Az irányzat csendes.

Páris, január 28. (Zárlati) Osztrák-magyar államvasút 756.—, 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 103.75, Osztrák Ländnerbank —, 3 1/2-os francia járadék 100.—, Ottomanbank 605.—, 3 1/2-os francia járadék —, Alpeji bányarészvény —, Déli vasút —, 4 1/2-os magyar aranyjáradék 102.50, Párisi bankrészvény 1101.—, Olasz járadék 102.17, Francia földhitelezési járadék —, Osztrák földhitelezési részvény 1335.—, Török dobányrészvény 373.—, Az irányzat nyugodt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 28. A sertésüzlet kránnya: változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (paronként 400 kilogramm felüli súlyban) 122—124 fillérig. Öreg közép (paronként 300—240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (paronként 320 kilogramm felüli súlyban) 126—128 fillérig. Fialat közép (paronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 125—127 fillérig. Fialat könnyű (paronként: 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. Magyar szegedi: Nehéz (paronként 290 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (paronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (paronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (paronként 240—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (paronként 200 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — IV. Romániai: eredeti (stacchi). Nehéz (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (paronként 290 kilogramm felüli súlyban) 123—125 fillérig. Közép (paronként: 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 122—124 fillérig. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 120—122 fillérig.

Sertésüzlet: a m. 1903. jan. 28. napján volt készlet 21.310 csarn. — 1903. jan. 27. napján behozott 96 csarn. — 1903. jan. 27. napján elszállított 251 csarn. 1903. január 28. napjára maradt készletben 21.155 csarn.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 28. —

Kinevezés. A pénzügyminiszter a pozsegi pénzügyigazgatósághoz Kolár Ferenc pozsegi pénzügyi fogalmazó gyáronkötő pénzügyi fogalmazója végleges minőségben, a török-szentmártoni adóhivatalhoz Thomka János török-szentmártoni adóhivatali ellenőrre, a székesvári helyi, szegedi, illetve szentmiklósi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvérvégsze Szolnoki Sándor, Ivánkovits Gyula és Báthly Attila pénzügyi számszítéskötő pénzügyi számlaellenőrök és Wass Pal pénzügyi számgyakorokot a szolnoki pénzügyigazgatóság pénzügyi számszítéskötő ideiglenes minőségben, az eperjesi adóhivatalhoz Horovitz Miksa löceai adóhivatali adóváltási segédje, a nagykőrösi adóhivatalhoz Papp Emil temesvári adóhivatali tisztel adóhivatali segédje, a temesvári adóhivatalhoz Markovits József adóhivatali gyakorokot ideiglenes minőségben önévontelt nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter Hivathy Margit övontelt a monoki állami óvodához önévontelt kinevezte. — Az igazságügyminiszter Dr. Laczó Andor kassai törvényszéki joggyakorokot a kassai járásbíró-sághoz allegyözött, Schick Ferenc budapesti VII. kerületi és Taraba János budapesti V. kerületi kir. járásbírósi díjnyokat a budapesti törvényszékhez és Bagi Mihály kecskeméti törvényszéki díjnyokat a nagykőrösi járásbíró-sághoz irnokkák, végül Rex Ede ósói lakos, községi irnokot a titeli járásbíró-sághoz végrehajtóvá nevezte ki. — A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Pillezer Jenő budapesti lakost a belügyminisztériumhoz fizetés nélküli iradsegédszítte kinevezte.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Jürg Endre karánsebesi ügyvédségi állgözézt a temesvári ügyészséghez, báró Banffy Albert szerdahelyi járásbírósi végrehajtót a puji járásbíró-sághoz helyezte át.

Ügyvédi kamarákból. Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Kapcza Gyula marosilyei ügyvédet, elhalálozás következtében, az ügyvédek lajstromából kitörölte, s iródja részére gondnokul Dr. Fischer Lajos marosilyei ügyvédet rendelte ki.

Előleptetés. A budapesti kir. ítélőtábla elnök Kelemen Sándor nyakaiti kir. járásbírósi hivataliszolgát a második létezési fokozatba léptette elő.

Nemagyrorsított. Hauch Nándor tatányai lakos, valamint kisköru gyermekei: Nándor és Klarissa Hajnalra, Prager Gusztáv tatányai lakos, valamint kisköru fia Ferenc Palástira, Mittergerger András János tatányai lakos Mezerire, Sziladek Mihály tatányai lakos Szalaira, Posch Leó párisi lakos Tiholtra, kisköru Janotai Lajos tállyai lakos Szabóra, kisköru Sichertmann Gábor zentai lakos Szabadosra, Schwarz Gyula miskolci lakos, valamint kisköru Sarolta és Emma leányai Feketére, Decsov György dorozsmai lakos saját, valamint kisköru gyermekei Ilona és György Decsovra, Klein Ignác

nagyváradai lakos Kerekesre, kisköru Hibal (Hejhál) Pál síssói lakos családii nevénél Horváczra, Oesterreicher Oszkár budapesti lakos Oszire, kisköru Frosek Károly kismartonai lakos Pusztúra, Purgulis (Purgulis) Mihály bácskai lakos, valamint kisköru Margit, Katalin és Mária leányai Balázsa magyarosították a nevüket. Pályázat. A munkács adóhivatalnál adóhívati, a közsé-bányai járásbíró-ságnál és a kecskeméti törvényszéknel aljegyzői állásra két hét alatt lehet a folyamodások bejutnani.

Napirend.

Napló: Csütörtök, január 29. — Római-katholikus: Szal. Ferenc. — Protestáns: Juvenitín. — Görög-országi: (január 15.) Péter. — Zsidó: Sebath R. Ch. — Nap két: 7 óra 16 perckor. — Nyugszik: 4 óra 40 perckor. — Hold két: 7 óra 12 perckor reggel. — Nyugszik: 5 óra 45 perckor délután.

A miniszterelnök mint belügyminiszter is fogad 4 órakor a belügyminisztériumban. A közoktatásügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor. A közoktatásügyi államtitkár a miniszter helyett fogad délelőtt 11 órakor.

As igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor. Nemzeti Múzeum. Állat- és ásványtár. Nyitva van d. a. 9 órától délután 1 óráig. Téli kiállítás a Nemzeti Szalonban nyitva 9 órától 8-ig. Belépőj 50 fillér.

A Kélti-Tahy-kiállítás a Múzeumban megtekinthető 5 óráig 60 fillér díj mellett. Téli kiállítás az Iparművészeti Múzeumban nyitva 5 óráig délután, Belépőj nimes. Technológiai sormuseum nyitva délelőtt 9—1-ig. Magyarországi Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-ától 1 óráig.

Bírói és intézet múzeuma nyitva délelőtt 10—11 óráig. Belépőj nimes. Szabadosai levéltár (Erzsébet-kört 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8 óráig.

Statisztikai hivatal könyvtára és térképgyűjteménye délelőtt 10—11 óráig. Mentőegyesületi helyiségei a Markó- és Sölyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvára, tudakozó-osztály, és telején mintatár: V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek kiállítása délelőtt 9 órától 12 óráig. Hazai termékek kiállítása délelőtt 9 órától 12 óráig. Hazai termékek kiállítása délelőtt 9 órától 12 óráig. Hazai termékek kiállítása délelőtt 9 órától 12 óráig.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, január 23.

Hazánkban az idő csendes és sokhelyütt ködös. Kisebb lecsapódások az ország északi és középső részein voltak. A hőmérséklet a fagypont körül ingadozik.

Európa északi felét még depresszió borítja, déli felében pedig jobbra derült. Lecsapódások főleg Oroszországban voltak és a hőmérséklet a zérus körül ingadozik. Kiállítás: Lényegtelen hőváltozással elvett kevés csapadék várható.

Vizárlás.

Table with columns for Jan. 28. and Jan. 29. listing various locations and amounts. Locations include Inn, Dana, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Feké, Mohács, Gömbö, Újvidék, Pancsova, Orosva, Magyarfalva, Vág, Troncon, Szeged, Csáth, Kőrös, Győr, Pécs, Zákány, Barcs, Páskó, Mészáros, Száva, Szekes, Szatmár, Krasna, Latorca, Laborca, Ung, Tisza, M. Szeged, Tökébara, V. Namény, Tokaj, Tisza-Füred, Szolnok, Csongrád, Szeged, Török-Becse, Tisza, Ondova, Topolya, Hód, Zemplén, Sajo, Zselica, Herold, Borotzy, Kőrös, Győr, Bélnyész, Gyoma, Gurabone, Borosjenő, Békés, Gyoma, Gy.-Fehérvár, Branyoska, Szabolcs, Arad, Mako, Temes, K-Rostály, Béga, Temesvár, Beckarak.

Advertisement for Dr. Müller's medicine. Text: '1000 ember!!' 'Müller József gyógyszerárán'. 'Király-utca 18. sz. és Andrássy-ut 26. szám.' Includes a small illustration of a person.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 29-én.

Berliungen Götze.

Opera 5 felvonásban (kifejező képben.) Zenéjét szerz. Goldmark Károly. Szövegét (Goethe nyomán szabodón) írta Willner A. M. Ford. Várady Sándor.

Személyek:
 Berliungen Takács Weisingen Beck
 Elisabeth Valent Franz Bochniesek
 Maria Ambrusné Adelheid Krammer
 A kis Carl Oppenheim Irmgard Berts
 Georg Szoyer Selbitz Hegedüs
 Püspök Mihályi Lehrse Gábor

Kézlete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 29-én.

Monna Vanna.

Dráma 3 felvonásban. Írta Maeterlinck Maurice Fordította Abrányi Emil.

Személyek:
 Guido Mihályfi Borsó Körömezei
 Marco Gál Torello Mészáros
 Monna Vanna Márkus Biztos Ivánfi
 Prinzi Valle Beregi Vedio Hetényi

Kézlete 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 29-én.

Délután 3 óraker mérekkelt helyárrakkal:

Ocskay brigadéros.

Eredeti történeti színmű 4 felvonásban. Írta Herczeg Ferenc.

Személyek:
 Ocskay László Fenyvesi A palóc Szerémy
 Tisza Ilona Csillag T. Udvari kamarás Bárdi
 Tisza Jutka Nógrádi Szörényi Balassa
 Pybor, vikárius Lévény Tarics Daya
 Oszróczy Kézai Csokay Tapolcai
 Jávoroka Góth Czeglédi Ország
 Dili Lenkei Hamza kaplár Rónaszéki

Este:

Coquelin Ainé és társulatának vendégjátéka.

Le Dépit Amoureux.

Comédie en 3 actes, de Molière.

Utána:

L'Avare.

Comédie en 5 actes, de Molière.

Végül:

Monologues dits par M. Coquelin.

Kézlete 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 29-én.

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonásban. Írták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerz. Huszka J.

Személyek:
 A királynő Krecsányi Táncmester Ujvári
 György, fia Fedák Sári Tom bátya Szerdahelyi
 Viktória Dóri Annie, lány Ledoistszky
 Lancaster Raskó Plumpudding Nyárai
 Pomponius Kovács M. Gipsy Kiss M.
 Hopmester Solymsói Pincvick Németh

Kézlete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 29-én.

A Vigaszínház személyzetének vendégjátéka.

A kis fészék.

Böszörmény 3 felvonásban. Írták: Barr, Dehére és Guillemaud. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Hegedüs Cherbyssac Gyarmati
 Varsányi Saphora Kürti
 Balázsai Victoire Kész R.
 Balassa Gillette Varga
 Goth Badoche I. Gyözö
 Gázi Badoche II. Bárdi
 Szerény Tremoult Lévy
 Vendrey Pinchard Daya
 Rónaszéki Pincér Kassay

Kézlete 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 29-én.

A Csokonay-kör estélye.

Kézlete 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. január hó 29-én.

A bor.

Paraszt-vígjáték 3 felvonásban. Írta Gárdonyi Géza

Személyek:

Baracs Imre Gyenes Eszter Blahá L.
 Maly Rózsahegy Gőre Gábor Ujházi
 Baracsné Alsóhegy Göréné Demjén
 Szunyogné Györgyné Durbint Vizvári
 Rózi Ligeti Kassa Faludi
 Mihály Gabányi Bige Narcisiz

Kézlete 7 óraker

A londoni kiállításon nagy aranyéremmel és diplomával kitüntetett **Hálapír-téle**

csúszkenőcs

hisztosan gyógyít kövérnyere bántalmakat.
 Egy doboz ára 1 kor. 60 fill. Megrendelhető „Apostol” gyógyszerárterében Budapest, József-körút 04. sz.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató Nagymező-utca 17.

Imét valami egészen új, nagyhatású műsorszám

La SYLPHE

klasszikus, excentrikus táncok és még csak néhány napig a januári műsor.

Az előadás 8 óraker kezdődik
A télkerben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

Kiünő találmány!

Célszerű és kényelmes az új találmány, szabadalmazott

férfi-ing,

melynek nyakbőrsége magától szűkebbre vagy bővebbre szabható. Kizárólag náton, a feltalálást kapható a következő minőségben: Tartós jó chifonból kemény, sima, vagy redős mellél frt 2.25 — 2.75 puha, batizt vagy piquet mellél frt 2.50 — 2.75 Azonkívül mérték szerint minden fetsző kivételben készíthető. Megrendelésnél kérjük a gallér szímet megadni. Továbbá: Különbözőleg Francia és angol uri divatúkat, valamint bel- és külföldi kalapokat. Árjegyzékkel szivesen szolgálunk. Még nem felejtő, árut kicserélőn vagy kivánatra a pózt visszaadjuk.

Vértes és Sebestyén

cs. és kir. szab. főheremű-készítők Budapest, IV., Múzeum-körút 15. sz.

Horváth Elemér és Dayka Balázs

Művészeti és Hangverseny-rendezési irodája

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 37. sz.

Elvállalja egyesületeknek, kaszinóknak, hangversenyek, családoknak háziestélyek rendezését, egy a fővárosban, mint a vidéken. Összefüggésben áll a legelőkelőbb művésznőkkel, művészekkel és írőkkel. Eljár mindenféle művészeti ügyben.

Legjobb Legjobb Legelőcsőbb PAP PAP PAP

1 szeszal/thaló vaságy 8 db	1 szeszal/thaló ágyléti 8 db
1 szeszal mátracsal 10.-	1 szeszal/thaló mátracsal 4.50
1 rongy paplan 1.80	1 afrique 8.-
1 szeszal prima 2.50	1 löszér 12.-
1 szeszal paplan 3.40	1 szeszal köper függöny 7.-
1 szeszal 2.80	1 szeszal tunis 1.50
1 szeszal szeszal 4.80	1 szeszal gyapjún 4.50
1 szeszal szeszal paplan 8.50	3 ágyl. szeszal/thaló bútor 6.50
1 szeszal szeszal papl. 13.50	3 szeszal gyapjún 12.-
1 szeszal paplan lepedő 2.-	1 nagy szeszal/thaló 2.50
1 szeszal 1.80	1 szeszal L. 5.30
1 szeszal ágylakár pokróc 2.50	1 ágylakár L. 0.85
1 gyapjún 3.50	1 szeszal ágylakár 1.50
1 szeszal 1.80	1 szeszal ágylakár 40
1 szeszal pokróc 4.80	1 szeszal ágylakár 40
1 szeszal 7.50	1 szeszal ágylakár 75

GICHNER JANOS

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.

Árjegyzékét kívánjuk ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek, nem tesznek áruk kicserélőnek, vagy a pénz visszaadják.

UTÁNZATOK

a modern kereskedelem gyöngéi.

BATTLE AXE RUM

(The nectar of Jamaica) a tökéletesség fogalma. Visszautasítandók tehát értéktelen utánzatok. Csak eredeti üvegekben kapható elsőrendű cégéknél. A. A. BAKER & Co. LONDON E. C.

Diesel-HŐ-ERŐGÉPEK

félre szab. dízelrangu erőgépek. Összehasonlíthatatlan csekély mennyiségű tüzelőanyagot (nyers kőolajat) fogyasztanak, elannyira, hogy a tényleges löerő óránként csak 2-3 fillérbe kerül.

A nyersolaj tökéletesen és füst nélkül ég el. A Diesel-gépek mindenkor föltétlenül üzeme készek, rendkívül pontosan, az ellentétben állással arányosan szabályoznak, a miért is villamos világítási telepek és váltakozó terheléssel járó üzemek részére különösen alkalmasak. Részletes fölvilágosítással, képes leírással, költségvetéssel szivesen szolgálunk.

Fegyver- és gépgyár részvénytársaság Budapesten.

A legjobban ajánlt gyümölcsfa- és falkolák

W. Klenert, Graz

(tulajd. Klenert Vilmos, ezelőtt Klenert és Geiger)

ajánl: gyümölcsfákat minden nemben és formában, nemes gyümölcsöket, vadonokat és boggya gyümölcsöket, sorfákat, harasztosokat, tülleveleket és fűszereket, sövény-árványokat, spárgányfákat stb.

Katalogus ingyen! VAVAVAVA Katalogus ingyen!

Az Aradi Vértanúk Albuma.

Szerkesztette: VARGA OTTÓ.

Arad sz. kir. városa és az aradi Kölcsey-egyesület megbízásából. Az aradi vértanúknak emelt díszes irodalmi emléke, amely az eddigieknél sokkal díszesebb kiállításban most érte meg ötdik kiadását.

Rendkívül alkalmas ajándékmű.

Nyolcvanhat képpel és 6 melléklettel. Díszes albumszériában ára 15 kor.

Megrendelhető a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Budapest, VI., Andrassy-ut 21.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar színház
Péntek	Villars dragoynyosi Művész-furfang	Lady Windermere legyezője	A kis fészék	Bob herceg	Leányok és legények
Szombat	A troubadour	Lady Windermere legyezője	Loute	Bob herceg	Leányok és legények
d. n. vasárnap este	Lady Windermere legyezője	A doktor ur	Egy görbe nap	Trouville gyöngye	Leányok és legények
	A bűvös vadász	A bor	A kis fészék	Bob herceg	

Magy. kir. Államvasutak. Üzlet. Szeged. 1903/1903. szám I.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. Államvasutak szegedi üzletvezetőségének 1903. évi március havától ugyanazon év aug. hó végéig szállítandó 10,000 drb 1.60 m. hosszú, lehetőleg száraz III-rangu tölgytalpára van szükség, amelyek szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

A részletes feltételeket tartalmazó „Ajánlati felhívás” valamennyi államvasuti üzletvezetőségnek megtekinthető s aulított üzletvezetőségnek díjtalanul megszerezhető.

Ajánlattevők kötelesek az ajánlott talpa feltételnek 5 százalékát mint bálnapzint készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban 1903. év február hó 20-án déli 12 óráig aulított üzletvezetőség gyűjtőpénztárába letenni.

Az inenkint egy koronás magy. okmánybéllyeggel ellátott ajánlat lepecsételve és ezen külcimel: „Ajánlat III-adrangú talpák szállítása iránt 1903/1903. számhoz” f. évi február hó 21-ik napjának déli 12 órájáig a szegedi üzletvezetőség I. általános osztályánál benyújtandó.

Szeged, 1903. jan. hó. Az üzletvezetőség. Utánnyomás nem díjazt.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melyivel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ir, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg, kik fiatalokri kihágások miatt neki betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E céből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógszert felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszerral a baj odanaha gyógyítható és mindenki, a ki fiatalokri kihágások miatt neki betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszerkövetlen hat azon szervekre, melyek erőt szűkségnek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Orvok és fiatalok irhatnak a "State Medical Institute"-nak alantí címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukra nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki irhat a gyógyszerért bárhonnan is magyarul, mire neki díszkreatio mellett egy gyógyszerküldeményt küldetik felvilágosító könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanítja. A levelek következőleg pingzöndök: State Medical Institute, 9, Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesítendő.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket rendelés-intézetében és a kórház húgyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista nemi bajokban
emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendes foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget

(húgycsőfolyást, sebeket, syphilit és ünfertőzéstől támadt idegbajokat).

Meglepi az eredmény FÉRFIUJ GYENGESEGNEL (IMPOTENCIA) még öregb egyéneknek is.

Levelek díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszerök

Rendelés délelőtti 9-3-ig, este 6-8-ig.

Budapesten, Erzsébet-körút 12. sz.

(a New-York palotával szemben), félemelet.

Bejártat a Mészáros. Külön váróteremk.

PEKAREK

CHINA és CEYLON

TEA

minőség tekintetében semmiféle fajával nem helyettesíthető, miután finomság, erő és aroma a helyes keverés által fölmulthatatlan. Ne tessék elmulasztani és egyszer megpróbálni. Csak eredeti csomagolásban kapható minden jobb drogna, fűszer- és csemegeüzletben.

Legújabb levelező.

Legújabb levelező, öntövény és házi tükör. A közönséges életem előforduló mindenteljeleket, megvilágosító, ajánlatok, szerződések stb. minálval. Ára fűzve 2 kor., köve 2 kor. 40 fill. Az ószög előzetes bekioldása esetén bármennyre küldetik meg. Megrendelhető: Lampel Robert (Wodianer F. és Fial) és-és kir. udvari könyvkereskedésében, Budapest, Andrássy ut 21. szám.

Minden sorsjegynek nyernie kell.

Olasz város sorsjegy

KAPHATÓ 24 havi részletkésére.

Huzás már február 1-én

Fleissig Sándor bankháza Budapest, Erzsébet-körút 7.

30.000 LIRA aranyban.

Pályázati hirdmény (hasáb tízfifa szállítása iránt.)

Magy. kir. államasutak Üzletv. Zágráb. 42510. sz. 1902.

Pályázati hirdmény (hasáb tízfifa szállítása iránt.)

A magy. kir. államasutak zágrábi üzletvezetősége az 1903. évben vonalán szükségelt 4632 m³ hasábtízfifa szállítást biztosítani óhajtván, ezen tízfifa szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet. A fenti tízfifa ajánlattételéhez szükséges keretekdelmi és iparkamaraknál megtekinthetők, míg a 122291/90. sz. általános és a tízfifára vonatkozó 65465/92. számú különleges szállítási feltételek csakis készpénzfizetés mellett a magy. kir. államasutak központi nyomtatványtárájánál (Budapest, Andrássy ut 73/75. sz.) szerzethetők be, még pedig előbbinek 50, utóbbiak 30 filléért.

A szállítás a fennebb jelzett általános és különleges szállítási feltételek, nemkülönben az alulírott üzletvezetőség által egyidejűleg kibocsátott pályázati feltételek alapján eszközözendő, mely feltételek alulírott üzletvezetőség anyag- és leltárbeszerzési (ld) osztályánál ingyen megszerezhetők, minden üzletvezetőségű és igazgatóságunknál pedig naponta a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A tízfifa kétharmad részének szállítása 1903. év március hó 25-étől június hó végéig havri részletekben eszközözendő, a fennmaradó egyharmad rész pedig felelő részben november hó első felében, felelő részben pedig december hó első felében szállítandó be.

Az ínként 1 koronás bélyegjeggyel ellátott ajánlatok ezen külccimel: „Ajánlat hasábtízfifa szállítására 42510/902. számhoz” 1903. évi február hó 16-áig déli 12 óráig a m. kir. államasutak zágrábi üzletvezetőségének általános osztálya főnökéhez nyújthatók be, vagy posta útján beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének 5 százaléka készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban 1903. évi február hó 16-éig déli 12 óráig a zágrábi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál letendő, esetleg posta útján beküldendő.

Az ajánlatok feletti döntés, illetve határozathozatal az ajánlatok felbontásától számítandó 14 nap alatt várható, míg a letett bánatpénz ezen 14 napi határidő után 8 napon belül fogják kiadni. Zágráb, 1903. január 16. A m. k. államasutak zágrábi üzlet. Utánnomás nem díjazt.

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 20 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. Kajdacsy

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; húgycsőfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilit, bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is electro Massage vagy Psychoprop által. Onferőzést és annak utóbajait: ideg- és hátygerincbajt és minden női bajokat.

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7-8-ig. —

Budapest, Kigyó-utca 5. Clotild-palota (I. emelet).

Atjáró ház. — Lift használat.

Levelekre válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.

Levél útján is biztos gyógyszeriker.

A 17842. számú

„Fémelemekből alkotott leandítógyűrű”

című, 1899. szept. 14-étől kelt magyar szabadalomra

vevők vagy engedményesek keresetnek.

Szíves ajánlatok „W. U. 360” alatt Mosse Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstätte 2. intézendők.

SAGRADA BARBER

gyomorerosító hashajtópasztillák orvossal különösen véleményezett, klinikailag is kipróbált, különösen ajánlható karibadi és maribadi elő- és utokóránál, a belek tönkretételének, heveny és idült

székrekedésnél.

10-12 óra alatt biztosan és enyhén hat. Hírnagyosabb használatnál a székletet tartósan szabályozza: Egy doboz ára 2.40 kor. Vidékre 2.85 kor. előzetes bekioldás mellett bérmentve, próbaküldetés 70 fill. Kapható majdnem az összes gyógyszerárakban.

Főraktár: Török József gyógyszerértára Budapest, Király-u. 12. és Andrássy-ut 26.

FÉRFIAK ÉS NŐKNEK

egmakacsabb heveny és idült folyásoknál befecskendezés nélkül a legbiztosabb gyógyszernek a

„Sanid labdacsook”

bizonyított. Egy doboz 100 labdacsoval és pontos használati utasítással 6 koronás. Vidékre utánnét mellett küldés-krélen küld a

„Magyar Király” gyógyszerértára Budapest, V., Marokkai-utca 3/a sz. Erzsébet-ter sarkán

Diplôme d'honneur avec insigne et médaille d'or

Anna Csillag

Kitüntette: Diszoklevéllel Diszkerezztel. és Párisban aranyéremmel.

Exposition Internationale d'Hygiene 7e Paris 1902

En Csillag Anna

a 185 ctm. hosszú órfásl loreleyhajammal, ezt önmagam által feltalált hajkenőccöm 14 hónapi használata után kaptam. Ez mint a legjobb szer a haj ápolására, a haj növesedésének előmozdítására a fejbőr erősítésére elismertettet, elősegíti uraknál az erőteljes telt szakálnöveszt és már rövid idejű használat után egy a hajnak mint a szakálnak természetes fényt és tömörséget kölcsönöz és megmenti őket az idő-előtti őszüléstől a legmagasabb korig.

Egy tégely ára 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 frt.

Postal szétküldés naponta az ár előre való bekioldása vagy utánnét mellett az egész világba a gyár-ból, hová min. en megbízás küldendő.

CSILLAG ANNA

Bécs, I., Graben 14. sz. Berlin, Friedrichstr. 56.

Egyedül valódi angol Balszam Thierry A. gyógyszerésztől

Közegészségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva. Az úvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védjegytörvénye alatt áll. Ezen balszam bőséges és különleg használatos. — 1. A tüdőnek és mellnek összes betegségeit elérhetetlen gyógyszernek bizonyult, megszünteti a katarrhist és kúptatja, a fájdalom köhögésnek elejét veszi, sőt még riglib betegségeket is gyógyít. 2. Kitérő hatással van torokgyulladásnál, rekedtségűnél és a torok összes betegségeinél. 3. Alaposan kiirtja a hidegletét. 4. Meglepi gyorsan gyógyít gyomorerosít, köhikát és szarkatásokat. 5. Jótékony hasható és vértisztító, tisztítja a veséket, megszünteti hypocondriát és melancholiát és előmozdítja az étvágyat és ösztönzi. 6. Kitérő hatása van fogfájásnál, lyukas fogaknál, szájpénés, továbbá minden fog- és szájbetegségűnél és megszünteti a felbőgést, valamint a száj- és gyomor rossz szagát. 7. Külöleg csodás gyógyszer minden aobre, nyugtató hátygerinc, sipoly, szemölcs, égési seb, fagyott leterítés, rüh, kozs és kiütések, megszüntíti továbbá a fésfájást, zugást, szarkatást, köhívényt, fülfájást stb. Tesék mindig vigyázz a zöld anóca-vegyjegyre, mint feltaláló! Hamisításoktól legjobb ávr egyenesen a gyárból eredeti kartonokban bérmentve az osztrák-magyar monarchia minden postálmására 12 kicai vagy 6 dupla úveget 4 koronáért hozatni. Bosznia és Hercegovinába 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés csak az összes létező utalványozása vagy lefektése mellett.

Thierry A. gyogysz. balszama és centifoliakenőcse.

E két gyógyszerében fölmulthatatlan szer, sohasem romlik el, ellenben minél riglib lesz, annál értékesebb és hatásosabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az év bármely szakában kúldhető. Másdem mindig van határuk és megtekinthetők. Legjobb az orvos megkeresését, terkes használni, melyekért csak legújabb a pénz többek ki, hanem maradjunk csak e mellett a két régi elismert. 10. óléno. megbízható, amellet teljesen ártatlan, világhírű szernek, melyeknek minden családnál találatosnak kellene lenni. A hol a fent leírt leírattal védjegyekkel valódnan kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és elismerni!

Thierry (Adolf) Limited Orangel-gyogyszerértára. Pragra Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Közp. raktár Budapest: Török J. gyógyszerértára. Zágrábban: Mitoebach J. gyógyszerértára és Bécsben: Brady C. gyógyszerésznél.

Minden egy egyszerű beiktatás nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

HIRDETÉSEK

A hirdetések díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: Jöszelkört 18. szám.

Lévelebeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetések központjában... Minden egy egyszerű beiktatás nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

Deutscher Bernát... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Engelmann Mór... V. ker. Kalvin-ter 2. szám.

Frankle Pál... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Fischer J. D. Pál... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Goldberger A. V. ... V. ker. Váci-utca 17. szám.

Goldgruber Mór... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Kornberger Rozália... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Leopold Gyula... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Messó Rudolf... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Mészáros Antal... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Nemetsek A. J. ... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Nagy István... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Rohonczi Ilona... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Siklary Samu... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Sopronyi V. ... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Szántó Mór... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Schwartz József... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Schönwald József... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Schödl Gyula... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Tenczer Gyula... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Wetzelend Jakab... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Sváb Elíz... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Működés... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Intelligens... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Életem... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Fogyó egérkém... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Kereslet... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Complicitás... V. ker. Fűrdő-utca 4. szám.

Szülők!... Tanulmányokban elmaradt tanulmányok...

41/20-os törlesztés... Kőcsényi György...

Felső... Kereskedelmi iskolát végzett fiatalok...

Rövid... Keresztúros, jó zongora, zongonala...

Une française... Arec excellentes références, désire se placer comme dame de compagnie...

Vérpiros... Ajanymasok a kék posztóval...

Érettségizett... Érettségizett, 23 éves fiatal ember...

Kérdezőpárk... Nehány darab becsértő, de jók...

Szép... Szép, 3 szobás lakás kényelmesen...

Igen csinos... Értékes és kényelmes ruhák teljesen...

Szövegrakok eladók... 500,000 dbt 600 dbt 7 auk eladó...

Lukács és Sándor... 1000 dbt bejegyelt bankjegyek...

Kényelmesen... Kényelmesen, tisztán és egyszerűen...

Eladó... Eladó a fővárosi sétányra...

Szabóné... Egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok... Magyar háziok, kitért ízetes magyar...

Szabóné... Egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok... Magyar háziok, kitért ízetes magyar...

Szabóné... Egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok... Magyar háziok, kitért ízetes magyar...

Szabóné... Egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok... Magyar háziok, kitért ízetes magyar...

Szabóné... Egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok... Magyar háziok, kitért ízetes magyar...

Szabóné... Egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok... Magyar háziok, kitért ízetes magyar...

Szabóné... Egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok... Magyar háziok, kitért ízetes magyar...

Szabóné... Egyes, a legújabbabb toleltet...

BÉCS Continental-szálloda Elsőrangú szálloda Legelősebb árak

Magy. kir. államvasutak bpest-balpárti üzlöv. 4256/1902.

Pályázati hirdetmény. Léva állomás felvételi épületének átalakulása...

Kövány Ármán bank-és váltóüzlet igazgatója.

Magy. kir. államvasutak Üzlöv. Debreczen. 32890. sz. 1902.

Pályázati hirdetmény. A m. kir. államvasutak Csep és Királyhaza állomásán...

1. A koronás bélyeg és a. Ajánlat a m. kir. államvasutak Csep, illetve Királyhaza állomásán...

Intelligens gyarmatiállású családtag 10 zlotecsek eladóként...

Lukács és Sándor 1000 dbt bejegyelt bankjegyek...

Kényelmesen tisztán és egyszerűen szobák külön bejárattal...

Eladó a fővárosi sétányra építendő ház...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Fényképek elegáns kivitelben, igen jutányos áron. Makart képek drbját írfrtér. Vidéki kis képek utáni nagytitkos felkiesmeretes pontos kivitelben készítenek.

Waitzner fényképezési műintézet Budapest, Erzsébet-kört 20

Legjobb minőségű Butorok

Magy. kir. államvasutak bpest-balpárti üzlöv. 4256/1902.

Pályázati hirdetmény. Léva állomás felvételi épületének átalakulása...

Kövány Ármán bank-és váltóüzlet igazgatója.

Magy. kir. államvasutak Üzlöv. Debreczen. 32890. sz. 1902.

Pályázati hirdetmény. A m. kir. államvasutak Csep és Királyhaza állomásán...

1. A koronás bélyeg és a. Ajánlat a m. kir. államvasutak Csep, illetve Királyhaza állomásán...

Intelligens gyarmatiállású családtag 10 zlotecsek eladóként...

Lukács és Sándor 1000 dbt bejegyelt bankjegyek...

Kényelmesen tisztán és egyszerűen szobák külön bejárattal...

Eladó a fővárosi sétányra építendő ház...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Szabóné egyes, a legújabbabb toleltet...

Magyar háziok kitért ízetes magyar háziok...

Magyar Könyvtár. Székessy: Radó Antal. Egy-egy szem ára 30 fillér. Minden füzet egyenként is kapható: Kisdjós.

Lampel R. (Wodianer F. és had) ca. 600 k. udv. könyv. kereskedése

Budapest, Andrássy-ut 21.

Történelmi, irodalmi és műtörténelmi, bölcsészeti, természettudományi, szónoki munkák és utóiratok.

Id. Abrányi Károly. Képek a magyar zenevilágról. (176) Angyal Vidék. Bethlen Gábor élete. Képekkel. (183)

Anonymus. Béla király avarokkal egyetemben. (184) Apor Péter. Metamorphosis. Transylvanien. (184)

Beck János. Kronika. (188) Cloz. Az öregedési évek. (188) Cornelius Nepos. Híres férfiakról. (190)

Cseres István. História. (190) Eszküdt és esztudtírtak könyve. (190) Felszólalások. (190)

Földrajz. (190) Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)

Gárdonyi Géza. (190) Gárdonyi Géza. (190)